

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 4 mars 1932 kl. 2 e. m.

*Utlåtande angående regleringen för budgetåret 1932/1933
av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, inne-
fattande anslagen till kommunikationsdepartementet.*
(4:e avd.)

Departementet.

1:o) Uti den till riksdagen den 4 januari 1932 avlätna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1932/1933 har Kungl. Maj:t i avseende å sjätte huvudtiteln, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet, upptagit ordinarie anslaget till departementschefen med oförändrat belopp, 24,000 kronor.

Departementschefen.

I tre särskilda motioner väckta, två inom första kammaren av herr A. Henriksson (nr 126) och herr J. Pålsson (nr 127) samt en inom andra kammaren av herr K. Kilbom m. fl. (nr 192), hava påyrkats vissa nedsättningar i statsrådets avlöningar.

Beträffande detta ärende kommer utskottet att framdeles avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härmed för riksdagen

anmäla.

2:o) Kungl. Maj:t har (punkt 1 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 januari 1932) föreslagit riksdagen att dels upptaga det ordinarie förslagsanslaget till departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli med oförändrat belopp 177,000 kronor; dels ock medgiva, att föredraganden i regeringsrätten för mål från kommunikationsdepartementet, andre kanslisekreteraren i Kungl. Maj:ts kansli Edvard Karl Samuel Söderberg må från och med ingången av budgetåret 1932/1933, så länge han innehar förordnande såsom föredragande i regeringsrätten, uppbära avlöning enligt lönegraden B 28 i avlöningsreglementet för statsdepartement m. fl. verk.

Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli.
[1.]*

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 1—4 i åberopade statsrådsprotokollet.

I själva anslagsbeloppet har ej ifrågasatts någon ändring.

* Hänvisar till punkt i statsrådsprotokollet.

Beträffande frågan om ändrad lönegradsplacering för en befattningshavare har anförts bland annat följande.

I överensstämmelse med de grunder, som angivas i riksdagens skrivelse 1926: 245, hava alltsedan den 1 juli 1926 vissa hos regeringsrätten tjänstgörande föredragande erhållit avlöning enligt lönegrad B 28, medan andra — befattningshavare i lönegrad under B 26 — erhållit en lägre avlöning, utgående enligt lönegraden B 26.

Sedan fråga uppkommit, huruvida icke i särskilda fall borde kunna medgivas, att föredragande, som enligt gällande grunder uppbure avlöning enligt lönegraden B 26, finge uppflyttas till lönegraden B 28, avgav *allmänna civilförvaltningens lönenämnd* den 11 december 1930 utlåtande i ämnet. Däri anförde nämnden till en början, att för det dåvarande inom Kungl. Maj:ts kansli funnes anställda allenast tre befattningshavare, vilka i egenskap av föredragande i regeringsrätten åtnjöte avlöning enligt 26:e lönegraden, av vilka befattningshavare icke någon vore innehavare av ordinarie tjänst. Enligt nämnden förelåge knappast tillräcklig anledning att beträffande en eller annan av dessa befattningshavare göra undantag från de allmänna bestämmelser rörande ersättning till de hos regeringsrätten tjänstgörande föredragandena, vilka beslutats vid 1926 års riksdag. Däremot ifrågasatte nämnden, huruvida icke skäl numera kunde anses förefinnas att genomföra en revision av ifrågasvarande bestämmelser. Lönenämnden ansåge, att en konsekvens av grunderna för vikariatsersättning vid sådant förordnande å tjänst inom högre lönegrad än den 20:e, som vore av längre varaktighet, närmast syntes vara, att ersättningen till samtliga de tjänstemän, som förordnades såsom föredragande hos regeringsrätten, bestämdes enligt enhetliga grunder och utan den åtskillnad i löneställningen, som kommit till stånd genom riksdagens förenämnda beslut.

Departementschefen har framhållit, att det icke syntes lämpligt att för närvarande för riksdagen framlägga förslag om generell ändring av nu ifrågasvarande avlöningsbestämmelser. Däremot syntes hinder icke böra möta att, där särskilda omständigheter påkalla avvikelse från de allmänna bestämmelserna, för visst fall medgiva sådan avvikelse. Dylika omständigheter syntes föreligga i fråga om Söderberg.

Departementschefen har vidare anført, att Söderberg, som från och med den 1 juli 1920 varit förordnad såsom andre kanslisekreterare (lönegrad B 21) i kommunikationsdepartementet, under åren 1921—1927 innehaft förordnanden såsom biträdande föredragande i regeringsrätten, mestadels för viss föredragningsdag men jämväl under några kortare tidsperioder. Under första halvåret 1928 hade han jämväl varit förordnad såsom biträdande föredragande i regeringsrätten. Alltsedan den 1 juli 1928 hade Söderberg varit förordnad såsom föredragande i regeringsrätten med full föredragningskyldighet därstädes samt hade i denna egenskap uppburit och uppbär alltjämt avlöning enligt lönegraden B 26.

I betraktande av längden av Söderbergs förordnande att föredraga i regeringsrätten samt det ansvarsfulla och i hög grad krävande arbete, vilket

Söderberg på grund av nyssnämnda förordnande haft och har att utföra, har departementschefen funnit billigheten fordra, att Söderberg nu erhåller lön enligt den högre lönegraden för föredragande i regeringsrätten. Departementschefen har därför förordnat, att Söderberg från och med ingången av nästa budgetår tillerkännes rätt att under den tid, han tjänstgör såsom föredragande i regeringsrätten, uppbära avlöning enligt lönegraden B 28.

|| Med hänsyn till de av departementschefen åberopade omständigheterna finner sig utskottet böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag om andre kanslisekreteraren Söderbergs avlöningsförmåner under förordnande såsom föredragande i regeringsrätten. Då Kungl. Maj:ts förevarande förslag i övrigt ej givit utskottet anledning till erinran, hemställer utskottet,

Utskottets
yttrande.

att riksdagen må

a) upptaga det ordinarie förslagsanslaget till *departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli* med oförändrat belopp 177,000 kronor;

b) medgiva, att föredraganden i regeringsrätten för mål från kommunikationsdepartementet, andre kanslisekreteraren i Kungl. Maj:ts kansli Edvard Karl Samuel Söderberg må från och med ingången av budgetåret 1932/1933, så länge han innehar förordnande såsom föredragande i regeringsrätten, uppbära avlöning enligt lönegraden B 28 i avlöningsreglementet för statsdepartement m. fl. verk.

3:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2) hemställer utskottet,

Extra byrå-
chef för
tekniska
ärenden.

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *extra byråchef för tekniska ärenden* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra anslag av 12,000 kronor.

[2.]

4:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:t förslag (punkt 3) hemställer utskottet,

Ökad före-
dragning i
regerings-
rätten.

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *ökad föredragning i regeringsrätten* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra anslag av 13,500 kronor.

[3.]

Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

5:o) Kungl. Maj:t har (punkt 4) föreslagit riksdagen att till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra anslag av 45,000 kronor.

Väg- och
vattenbygg-
nadsstyrel-
sens verk-
samhet.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 6 och 7 i statsrådsprotokollet.

[4.]

Förevarande anslag bestämdes för budgetåret 1930/1931 till 50,000 kronor och för budgetåret 1931/1932 till 45,000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för nästkommande budgetår begärt 45,000 kronor för förevarande ändamål.

Departementschefen har yttrat bland annat, att anslaget till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet från och med innevarande budgetår nedbringats i den omfattning, som år 1930 förutsattes närmast kunna ske. För nästkommande budgetår hade departementschefen ej funnit sig böra ifrågasätta någon sänkning av anslagsbeloppet. En förnyad undersökning av medelsbehovet för ifrågavarande ändamål komme givetvis att ske i samband med den pågående utredningen rörande omorganisation av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Utskottets
yttrande.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen, må i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra anslag av 45,000 kronor.

6:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *väg- och vattenbyggnadsstyrelsens inspektionsverksamhet* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra anslag av 46,500 kronor.

Väg- och
vatten-
byggnads-
styrelsens
inspektions-
verksamhet.

[5.]

7:o) Kungl. Maj:t har (punkt 6) föreslagit riksdagen att till expenser i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra anslag av 64,500 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 7—9 i statsrådsprotokollet.

Expenser i
väg- och
vattenbyggnads-
styrelsen.

[6.]

Genom beslut den 12 juni 1931 har Kungl. Maj:t förordnat, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen må av ifrågavarande anslag — för närvarande å 75,000 kronor — under budgetåret 1931/1932 taga i anspråk högst följande belopp för här angivna ändamål, nämligen:

	Kronor
1) resekostnader för väginspektörer och broinspektör ävensom för utförande av baninspektion	25,000
2) resekostnader för extra inspektioner av styrelsens tjänstemän i övrigt samt för stickprovsgranskning av väghållningsdistriktens räkenskaper	10,000
3) rese- och traktamentskostnader för maskininspektionen	5,000
4) bränsle, lyse, renhållning och städning	11,000
5) skrivmaterialier och papper	5,000
6) telegram, telefon och annonsering	5,700
7) inköp och underhåll av möbler	2,000
8) bokinköp, bindning av böcker och handlingar, tidningar samt övriga utgifter	6,300
9) anskaffande av vissa bromätninginstrument	5,000

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för budgetåret 1932/1933 begärt ett belopp av 70,000 kronor, att utgå som förslagsanslag.

Departementschefen har förklarat sig icke beredd att för närvarande tillstyrka av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framställt förslag, att förevarande anslag skulle erhålla karaktär av förslagsanslag, helst detta spörsmål lämpligen borde i samband med andra anslagsfrågor komma under bedömande vid förut omnämnd utredning angående omorganisation av styrelsen.

Med avseende å anslagsberäkningen har departementschefen yttrat följande:

Kostnaderna för tjänsteresor med automobil hade minskats såväl genom taxesänkningar från och med den 1 juli 1931 i anledning av Kungl. Maj:ts cirkulär den 26 februari 1931 angående normaltaxis för länstrafik med vanlig personautomobil som till följd av de från och med förstnämnda dag vidtagna ändringarna i allmänna resereglementet, innebärande bland annat nedsättning av kilometerpenningarna samt minskad ersättning vid färd med annan automobil än taxeaomobil. Anslagsposterna till resekostnader dels för styrelsens inspektörer och dels för styrelsens tjänstemän i övrigt samt för stickprovsgranskning av väghållningsdistriktens räkenskaper synas därför kunna nedsättas, den förra från 25,000 till 23,000 kronor och den senare från 10,000 till 9,000 kronor. Anslagsposten till rese- och traktamentskostnader för maskininspektionen utvisar en belastning under nästlidet budgetår av 2,212 kronor, avseende huvudsakligen traktamentsersättningar. Medelbelastningen under de senaste fem budgetåren har uppgått till 2,547 kronor. Med hänsyn härtill bör ifrågavarande anslagspost kunna för nästa budgetår begränsas till 2,500 kronor. I övrigt har jag ej något att erinra mot styrelsens anslagsberäkning.

I enlighet med det anförda skulle det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen begärda anslagsbeloppet 70,000 kronor kunna minskas med 5,500 kronor och anslaget således bestämmas till 64,500 kronor.

Utskottet, som icke har något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer,

Utskottets
yttrande.

att riksdagen må till *expenser i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra anslag av 64,500 kronor.

8:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7) hemställer utskottet,

att riksdagen må i riksstaten uppföra det ordinarie reservationsanslaget till *stipendier åt medlemmar av väg- och vattenbyggnadskåren* utan angivet belopp.

Stipendier å
medlemmar
av väg- och
vattenbygg-
nadskåren.

[7.]

9:o) Kungl. Maj:t har (punkt 8) föreslagit riksdagen att *dels* till vägingenjörer, biträdande vägingenjörer och vägingenjörsassistenten för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra förslagsanslag av 330,000 kronor, att direkt utgå av automobilskattemedel; *dels ock* medgiva, att av det till vägingenjörer, biträdande vägingenjörer och vägingenjörsassistenten för budgetåret 1931/1932 anvisade extra förslagsanslaget å 300,000 kronor må till tillfälliga vägingenjörsassistenten användas ett belopp av högst 8,000 kronor.

Vägingen-
jörer, biträ-
dande väg-
ingenjörer
och väg-
ingenjörss-
assistenten.

[8.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 10—17 i statsrådsprotokollet.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehått två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 42, av herr *L. G. Bodin* och den andra inom andra kammaren, nr 70, av herr *P. T. Gardell* i Gans m. fl., i vilka yrkats, att nuvarande biträdande vägingenjörsbefattningen för Uppsala och Gotlands län indrages samt att en ordinarie vägingenjörstjänst inrättas för Gotlands län med vägingenjörens placering i Visby.

I fråga om de av motionärerna till stöd för berörda yrkande åberopade skälen får utskottet hänvisa till motionen I: 42.

Till vägingenjörer, biträdande vägingenjörer och vägingenjörssassistenter har för innevarande budgetår upptagits ett anslag, att direkt utgå av automobilskattemedel, till belopp av 300,000 kronor. Anslaget har beräknats på följande sätt:

<i>Vägingenjörer:</i>		Kronor
Arvoden åt 23 vägingenjörer i löneklass B 30		230,715
Vikariatsersättningar och särskilda förmåner åt vägingenjörerna, <i>förslagsvis</i>		15,000
Dyrtidstillägg, <i>förslagsvis</i>		26,985
		<hr/>
		<i>Förslagsvis</i> 272,700.
 <i>Biträdande vägingenjörer och vägingenjörssassistenter:</i>		
Avlöning jämte särskilda förmåner till 10 biträdande vägingenjörer ävensom vikariatsersättningar, <i>förslagsvis</i>		59,000
Avlöning jämte särskilda förmåner till 10 vägingenjörssassistenter ...		37,000
Dyrtidstillägg, <i>förslagsvis</i>		11,500
		<hr/>
		<i>Förslagsvis</i> 107,500.

Ifrågavarande avlöningskostnader hava alltså beräknats till sammanlagt 380,200 kronor. Härifrån avgår emellertid statsverkets inkomst av utav vägingenjörerna och deras biträden utförda förrättningar, vilken inkomst tillföres dessa avlöningsmedel. Denna inkomst har uppskattats till 80,200 kronor. I enlighet härmed har anslaget bestämts till förenämnda belopp, 300,000 kronor.

Av vägingenjörerna är en anställd för Uppsala och Gotlands län gemensamt med stationsort i Uppsala samt en i vart och ett av övriga län med stationsort i vederbörande residensstad. En biträdande vägingenjör har tilldelats Uppsala och Gotlands län gemensamt samt vart och ett av Stockholms, Östergötlands, Malmöhus, Älvsborgs, Kopparbergs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. En vägingenjörssassistent är anställd i vart och ett av Södermanlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Kristianstads, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Värmlands, Örebro och Gävleborgs län.

I skrivelse den 11 september 1931 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* framlagt förslag angående den under förevarande anslag avsedda personalorganisationen.

Styrelsen har därvid yttrat sig över åtskilliga hos styrelsen eller hos Kungl. Maj:t gjorda framställningar om ökning av antalet biträdande väg-ingenjör- och vägingenjörssassistentbefattningar.

För egen del har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med anledning av dessa framställningar i sin förevarande skrivelse till en början anført, att i den mån anställandet av ytterligare hjälparbetskrafter åt vägingenjörerna i Väster-norrlands, Västerbottens och Norrbottens län vore påkallat med hänsyn till arbetet med ödebygdsvägar och andra vägar, som utföras i statens regi, framställningarna icke syntes påkalla någon åtgärd från Kungl. Maj:ts eller riksdagens sida, enär det i överensstämmelse med gällande instruktion och föreskrifter i övrigt syntes ankomma på styrelsen att, om erinran från Kungl. Maj:t icke gjordes däremot, fortfarande i mån av behov giva väg-ingenjörerna, såsom av styrelsen utsedda arbetsledare för dessa vägar, nödiga ingenjör- och andra biträden för arbetenas utförande.

Med anledning av framställningarna i övrigt har styrelsen hemställt, att förevarande anslag måtte ökas med vad som erfordrades för avlöning åt en biträdande vägingenjör i Kristianstads län samt åt sex vägingenjörssassistenter, nämligen en i vart och ett av Uppsala, Malmöhus, Hallands, Västmanlands, Västernorrlands och Västerbottens län.

Beträffande framställningarna om biträde åt vägingenjörerna i Väster-norrlands, Västerbottens och Norrbottens län för handhavande av arbetsledningen vid ödebygdsvägar och övriga i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens egen regi bedrivna vägbyggnadsarbeten, har *departementschefen*, under erinran att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen enligt sin instruktion äger för utförande av arbete genom styrelsens omedelbara försorg förordna arbetschef och nödiga biträden, anført följande:

Detta stadgande kan synas giva styrelsen en obegränsad befogenhet beträffande administrationen av ifrågavarande byggnadsarbeten. Statsmakternas ställningstagande i fråga om den lokala vägorganisationen får emellertid anses innebära en viss inskränkning i berörda befogenhet, i det att man lär hava avsett, att inom länen uppsikten över och ledningen av de statliga vägbyggnadsarbetena skall utövas av vederbörande vägingenjör. I kungörelsen om den statliga vägorganisationen i länen (nr 160 år 1930) har också stadgats, att det åligger vägingenjör att för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens räkning utföra förrättningar och uppdrag beträffande vägväsendet. Härav lär emellertid icke kunna dragas den slutsatsen, att på vägingenjören eller honom biträdande befattningshavare inom den lokala vägorganisationen ovillkorligen bör ankomma att fullgöra alla de göromål, som sammanhöra med arbetsledningen för de statliga vägbyggnaderna. Där — såsom i de nordligaste länen är fallet — dylika företag förekomma i stor omfattning, kan härav föränledas en arbetsbelastning av den storlek, att den avsevärt försvårar ett behörigt fullgörande av vägingenjörens uppgifter på andra områden. Såsom ett exempel må härutinnan omnämnas, att i Norrbottens län under innevarande budgetår pågå vägbyggnader i statens regi till en sammanlagd beräknad byggnadskostnad för året av närmare 700,000 kronor. I fall av nu avsedd art lär det vara påkallat, att vägingenjören för den mångfald tekniska, kamerala och andra göromål, som med arbetsledningen sammanhänga, beredes biträde vid sidan av den statliga vägorgani-

sationen och med anlitande av vederbörande byggnadsanslag. Det synes mig också rimligen ligga inom ramen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens befogenhet att vidtaga anstalter för hans förseende med dylikt biträde i erforderlig omfattning. Om denna uppfattning godkännes, lär — utan eftergivande av principen om att jämväl uppsikten över och ledningen av de här avsedda vägbyggnadsföretagen bör åvila vägingenjören — kunna vinnas en betydande avlastning i hans arbetsbörda. Det synes därför icke vara nödvändigt att för beredande av lättnad i arbetsledningen för ödebygdsvägar eller andra statliga vägbyggnadsföretag vidtaga någon utbyggnad av vägväsendets fasta personalorganisation.

Vad härefter angår de framställningar, som ur andra synpunkter gjorts angående utökning av den biträdande personalen hos vägingenjörerna, har departementschefen ansett det icke kunna bestridas, att på sina håll vissa svårigheter för närvarande göra sig gällande att medhinna arbetet. Den tid, som förflutit efter den nya organisationens ikraftträdande, torde emellertid få anses vara väl kort för att möjliggöra ett fullt tillförlitligt bedömande i fråga om den mera stadigvarande omfattningen av de arbetsuppgifter, som komma att påvila vägorganisationen i länen. Ej heller borde förbises, att de resultat, vilka kunna framgå ur den nyligen igångsatta utredningen om organisationen av vägväsendets centrala ledning, jämväl torde kunna bli va en viss betydelse för bedömandet av nu ifrågakommande frågor.

Av anförda skäl har departementschefen funnit en prövning av frågan om det fasta personalbeståndet för närvarande icke böra ifrågakomma. Vad som anförts beträffande svårigheten att under nu rådande förhållanden medhinna arbetsuppgifterna har departementschefen dock ansett påkalla ett omedelbart övervägande. Behovet att skapa arbetstillfällen till motverkande av arbetslöshet hade nämligen medfört, att vägarbeten nu bedreves i en omfattning, som på många håll väsentligt överstege vad som vid den nya vägorganisationens utformande tagits i beräkning. Därtill komme, att stora anspråk ställdes på skyndsamhet såväl i fråga om verkställande av förrättningar som beträffande ärendenas handläggning i övrigt för att tillgängliga arbetsmöjligheter skulle utan större tidsutdräkt kunna utnyttjas. Föreliggande, särskilda omständigheter syntes påkalla beredande av möjlighet att, där läget gjorde detta oavvisligt, kunna tillföra vederbörande vägingenjör erforderlig förstärkning av arbetskrafterna.

Härutinnan har departementschefen yttrat följande:

Då i enlighet med det anförda denna förstärkning endast bör hava karaktären av tillfällig, torde det förefintliga behovet bli va på lämpligaste sätt tillgodosett, därest under nu ifrågakommande anslag till Kungl. Maj:ts förfogande ställdes ett belopp att i mån av behov användas för ändamålet. Jag förutsätter givetvis, att behovet av förstärkning i varje fall noga undersökes och att den tidsperiod — högst intill budgetårets slut — för vilken ytterligare arbetsbiträde beredes, avväges i enlighet med vad vid undersökningen blivit utrönt. Det synes mest förenligt med den nya organisationen, att dessa biträden erhålla ställningen av tillfälliga vägingenjörssassistenten och att ersättningen åt dem bestämmas efter de för vägingenjörssassistenten gällande grunderna eller alltså i genomsnitt 300 kronor för månad jämte dyrtidstillägg.

Att närmare bestämma, i vilken omfattning dylik förstärkning under nästa

budgetår kan komma att erfordras, möter vissa svårigheter med hänsyn till beskaffenheten av de faktorer, som på angivet sätt inverka på frågans bedömande. En mera ingående kostnadsberäkning låter sig följaktligen ej heller göra. Därest avlöningen bestämmes så som nyss föreslagits, torde man emellertid härför lämpligen böra räkna med 30,000 kronor, vartill för dyrtidstillägg — beräknat med enahanda utgångspunkt som de allmänna dyrtidstilläggsanslagen för nästa budgetår — kommer ett belopp, motsvarande 11 procent av nyssnämnda summa, eller 3,300 kronor. Ifrågavarande poster torde med rubrik: »Tillfälliga vägingenjörsassistenter» böra upptagas såsom en särskild grupp under anslaget.

De förhållanden, som föranlett det av mig här framställda förslaget, hava i vissa trakter redan framträtt i sådan omfattning, att det vore synnerligen önskvärt, att den ifrågasatta anordningen finge börja tillämpas redan under nu löpande budgetår. Då ifrågavarande anslag har förslagsanslags natur, lär för sådant ändamål erforderliga medel kunna utgå därifrån.

Efter enahanda beräkningsgrunder och med utgående från att beslut fattas å sådan tid, att dylik förstärkning kan beredas från den 1 april 1932, skulle för detta ändamål erfordras (7,500 + 900) 8,400 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas till 8,000 kronor.

Avlöningskostnaderna för vägingenjörer, biträdande vägingenjörer och vägingenjörsassistenter skulle för nästkommande budgetår beräknas till 377,100 kronor. Härtill kommer ett belopp av 33,300 kronor för tillfälliga vägingenjörsassistenter. Sammanlagt skulle alltså för budgetåret 1932/1933 erfordras 410,400 kronor i enlighet med följande fördelning på olika utgiftsposter:

<i>Vägingenjörer:</i>	Kronor
Arvoden åt 23 vägingenjörer i löneklass B 30	230,715
Vikariatsersättningar och särskilda förmåner åt vägingenjörerna, <i>förlagsvis</i>	15,000
Dyrtidstillägg, <i>förlagsvis</i>	24,785
	<hr/>
<i>Förlagsvis</i>	270,500.

<i>Biträdande vägingenjörer och vägingenjörsassistenter:</i>	
Avlöning jämte särskilda förmåner till 10 biträdande vägingenjörer ävensom vikariatsersättningar, <i>förlagsvis</i>	59,000
Avlöning jämte särskilda förmåner till 10 vägingenjörsassistenter ...	37,000
Dyrtidstillägg, <i>förlagsvis</i>	10,600
	<hr/>
<i>Förlagsvis</i>	106,600.

<i>Tillfälliga vägingenjörsassistenter:</i>	
Avlöning	30,000
Dyrtidstillägg, <i>förlagsvis</i>	3,300
	<hr/>
<i>Förlagsvis</i>	33,300.

Från berörda belopp av 410,400 kronor borde emellertid — framhåller departementschefen — avräknas de inkomster, som kunna beräknas inflyta till statsverket såsom ersättning för av vägingenjörerna och deras biträden utförda förrättningar. Enligt budgetredovisningen för budgetåret 1930/1931 hade dessa inkomster för sistnämnda budgetperiod uppgått till endast omkring 25,000 kronor. Enär emellertid den normalt påräkneliga inkomsten

av ifrågavarande ersättningar uppenbarligen icke kunde tillförlitligt uppskattas med ledning av erfarenheterna under det första tillämpningsåret, då verksamheten ännu icke hunnit fullt utvecklas, syntes anledning ej föreligga att frångå den beräkning, som hittills legat till grund för anslagets bestämmande och i enlighet varmed anslagssumman för innevarande budgetår fastställts med utgående från ett beräknat inkomstbelopp av 80,200 kronor. För anslagets avjämnande torde det sålunda beräknade beloppet emellertid böra jämkas till 80,400 kronor. Anslaget skulle i enlighet härmed upptagas till (410,400 — 80,400) 330,000 kronor.

*Utskottets
yttrande.*

Vad departementschefen under nu förevarande punkt anfört rörande tillgodoseende av den lokala statliga vägorganisationens behov av arbetskrafter m. m. har ej givit anledning till någon särskild erinran från utskottets sida. Med avseende å de statsverket tillfallande ersättningarna för vägundersöknings- m. fl. förrättningar, utförda av vägingenjörerna och deras medhjälpare, har dock utskottet uppmärksammat, att dessa ersättningar, vad budgetåret 1930/1931 beträffar, uppgått till ett så obetydligt belopp som 25,000 kronor för rikets samtliga län. Berättigade förväntningar böra kunna hysas, att summan av motsvarande årliga arvodesbelopp skall för framtiden högst väsentligt stegras. Ej endast med hänsyn till den statsanställda vägpersonalens fulla utnyttjande utan ock för upprätthållande av dess nära samband med vägarbetet ute i bygderna är det nämligen — såsom ock tidigare av riksdagen framhållits — önskvärt, att nämnda personal jämväl sysselsättes med vägundersöknings- och renstakningsarbeten åt vägdistrikten.

Med avseende å själva anslagsberäkningen må i övrigt framhållas, att densamma innefattar jämväl vissa poster till dyrtidstillägg. Den omständigheten, att riksdagen ännu icke fattat beslut i fråga om dyrtidstillägg för nästkommande budgetår åt befattningshavare i statens tjänst, har emellertid utskottet, särskilt med hänsyn till förevarande dyrtidstilläggs jämförelsevis begränsade storlek, funnit icke böra föranleda uppskov med anvisande av medel till desamma. Utskottet förutsätter emellertid, att dyrtidstilläggsersättningen till hithörande personal kommer att utgå efter samma grunder, som må bli bestämda vid avgörande av frågan om dyrtidstillägg åt statens befattningshavare i övrigt.

Uppsala och Gotlands län hava, såsom motionsvis framhållits, gemensam vägingenjör och biträdande vägingenjör, varav den förstnämnde är placerad i Uppsala och den sistnämnde i Visby. Då nu av motionärerna påyrkats den biträdande vägingenjörsbefattningens ersättande med en ordinarie vägingenjör för Gotlands län, må erinras, att länsstyrelsen i Gotlands län visserligen tidigare i samband med nya vägorganisationens genomförande år 1930 uttalade sig för självständig vägingenjörstjänst jämväl för Gotlands län liksom för rikets övriga län. Länsstyrelsen angav emellertid samtidigt, att den blivande innehavaren av befattningen sannolikt ej skulle bli helt upptagen av sin tjänst, vadan han borde tillåtas bo på fastlandet och där utöva praktisk verksamhet men med skyldighet att inställa sig hos länsstyrelsen »dels en gång i månaden och dels därutöver vid behov». Redan med hänsyn

till vad sålunda upplysts om de blivande arbetsuppgifternas begränsade omfattning, torde man på goda grunder kunna ifrågasätta, huruvida en särskild vägingenjörsbefattning enbart för Gotland med dess därvarande två vägdistrikt kan vara av förhållandena motiverad. Utskottet underskattar visserligen ej vad motionärerna anfört om svårigheterna att erhålla erforderlig teknisk handledning vid vägarbetena liksom ej heller övriga av dem framhållna olägenheter av att länets vägingenjör är bosatt i Uppsala. Det vill dock synas utskottet, att dessa olägenheter skulle i allt väsentligt kunna undanröjas genom en lämplig och med hänsynstagande till rådande särförhållanden verkställd fördelning av arbetsuppgifterna mellan vägingenjören och den i Visby stationerade biträdande vägingenjören; i detta avseende anser sig utskottet böra fästa uppmärksamheten på, att jämlikt gällande bestämmelser om den statliga vägorganisationen i länen (Sv. förf.-saml. 1930: 160) det åligger biträdande vägingenjör att vid behov tjänstgöra som vägingenjörers ställföreträdare. Skulle för sådant ändamål några särskilda bestämmelser eller anordningar påkallas för göromålens fördelning mellan vägingenjören och biträdande vägingenjören, förutsätter utskottet att i detta avseende erforderliga föreskrifter meddelas av Kungl. Maj:t.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å de av herrar Bodin och Gardell i Gans m. fl. i ämnet väckta motionerna I: 42 och II: 70,

a) till *vägingenjörer, biträdande vägingenjörer och vägingenjörers assistenter* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra förslagsanslag av 330,000 kronor, att direkt utgå av automobilskattemedel,

b) medgiva, att av det till vägingenjörer, biträdande vägingenjörer och vägingenjörersassistenter för budgetåret 1931/1932 anvisade extra förslagsanslaget å 300,000 kronor må till tillfälliga vägingenjörersassistenter användas ett belopp av högst 8,000 kronor.

10:o) Kungl. Maj:t har (punkt 9) föreslagit riksdagen att till diverse kostnader för vägorganisationen i länen för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra förslagsanslag av 208,000 kronor, att direkt utgå av automobilskattemedel.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 17 och 18 av statsrådsprotokollet.

Till diverse kostnader för vägorganisationen i länen har för innevarande budgetår anvisats ett extra förslagsanslag av 209,000 kronor. Detta anslag avser kostnader för rit- och skrivbiträden samt kamerala biträden åt vägingenjörerna ävensom årliga kontorskostnader, däri inbegripet lokalyra i förekommande fall. Anslaget har beräknats på följande sätt:

	Kronor.
Rit- och skrivbiträden åt vägingenjörerna	85,000
Kamerala biträden	30,000
Dyrtidstillägg, <i>förslagsvis</i>	14,000
Årliga kontorskostnader för vägingenjörerna, <i>förslagsvis</i>	80,000

Förslagsvis 209,000

Diverse kostnader för vägorganisationen i länen.

[9.]

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt, att förevarande anslag måtte för nästkommande budgetår bestämmas till oförändrat belopp, 209,000 kronor.

I ärendet har *statskontoret* avgivit utlåtande.

Departementschefen har i likhet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen funnit det vara möjligt att tillgodose medelsbehovet för ifrågavarande ändamål utan ökning av anslagsbeloppet. Med beräkning av dyrtidstillägg efter 11 procent borde anslagsposten här till ävensom anslagets totalsumma minskas med 1,000 kronor. Slutligen har departementschefen erinrat, att vid rikstatsförslagens upprättande förutsatts, att ifrågavarande anslag skulle upptagas att direkt utgå av automobilskattemedel.

*Utskottets
yttrande.*

Medel till förevarande kostnader för den statliga vägorganisationen i länen torde böra anvisas med det av Kungl. Maj:t öskade anslagsbeloppet.

Utskottet, som ej heller velat motsätta sig att täckning för detta anslag beredes från automobilskattemedlen, får hemställa,

att riksdagen må till *diverse kostnader för vägorganisationen i länen* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra förslagsanslag av 208,000 kronor, att direkt utgå av automobilskattemedel.

Resekost-
nader för
vägingen-
jörer, biträ-
dande väg-
ingenjörer
och väg-
ingenjörers-
assistenter.

11:o Kungl. Maj:t har (punkt 10) föreslagit riksdagen att till resekostnader för vägingenjörer, biträdande vägingenjörer och vägingenjörersassistenter för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra förslagsanslag av 125,000 kronor, att direkt utgå av automobilskattemedel.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 18 och 19 i statsrådsprotokollet.

[10.]

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt, att förevarande anslag, som för innevarande budgetår bestämts till 150,000 kronor, måtte för budgetåret 1932/1933 upptagas till oförändrat belopp.

I ärendet har *statskontoret* avgivit yttrande och förordat nedsättning av anslaget.

Departementschefen har anfört följande.

Såsom myndigheterna erinrat, har belastningen å förevarande anslag för det senast förflutna budgetåret utgjort endast omkring 105,000 kronor. Vid det förhållandet, att de biträdande tekniska befattningarna hos vägingenjörerna icke hunnit besättas redan från budgetårets början samt det första verksamhetsåret delvis upptagits av organisationsarbete å expeditionerna, lärer nämnda belastningssiffra icke giva ett fullt tillförlitligt uttryck för anslagsbehovet. Här till kommer att, därest riksdagen bifaller under punkten 8 framställt förslag om beredande av tillfällig förstärkning av arbetskrafterna för vägorganisationen i länen, ifrågavarande anslag under nästa budgetår blir anlitat av ytterligare ett antal befattningshavare. Såsom under punkten 6 anförts, har man emellertid å andra sidan att räkna med de sänkta befodringsavgifterna vid användande av taxeaomobil samt med vissa utgiftsminskningar på grund av vidtagna ändringar i resereglementet. Vid övervägande av samtliga sålunda inverkan omständigheter har jag funnit sannolikt, att ett belopp av 125,000 kronor skall visa sig tillräckligt för ändamålet.

I likhet med det under nästföregående punkt upptagna anslaget skulle förevarande anslag utgå direkt av automobilskattemedel.

Utskottet får, under hänvisning till vad departementschefen anfört, tillstyrka, att ifrågavarande anslag för nästkommande budgetår bestämmas till det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet 125,000 kronor, att utgå direkt av automobilskattemedel.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *reskostnader för vägingenjörer, biträdande vägingenjörer och vägingenjörssassistenter* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra förslagsanslag av 125,000 kronor, att direkt utgå av automobilskattemedel.

*Utskottets
yttrande.*

12:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställning (punkt 11) om anslag till byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar jämte i anledning härav väckta motioner kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

**Byggande
av lands-
vägar och
vanliga
bygdevägar.**

[11.]

anmäla.

13:o) Kungl. Maj:t har (punkt 12) föreslagit riksdagen att till byggande av enkla bygdevägar för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,350,000 kronor.

**Byggande av
enkla bygde-
vägar.**

[12.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 21 och 22 i statsrådsprotokollet.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet förehåft två likalydande motioner, väckta den ena, nr 110, i första kammaren av herr *G. Möller* m. fl. och den andra, nr 196, inom andra kammaren av herr *P. A. Hansson* i Stockholm m. fl., i vilka yrkats, att riksdagen för budgetåret 1932/1933 måtte, såvitt nu är i fråga, anvisa till byggande av enkla bygdevägar utöver av Kungl. Maj:t föreslagna 1,350,000 kronor ett extra reservationsanslag av 1,150,000 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för berörda yrkande, får utskottet hänvisa till motionen I: 109.

Anslag för anläggning av enkla bygdevägar hava anvisats från och med år 1914, till en början avsedda för de nordligare länen men från och med år 1922 för hela landet. Anslagsbeloppet har för var och en av budgetperioderna 1924—1927 bestämts till 600,000 kronor, för vardera av budgetåren 1927—1929 till 700,000 kronor, för budgetåret 1929/1930 till 850,000 kronor och för budgetåret 1930/1931 till 1,200,000 kronor.

I 1931 års statsverksproposition föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att statsbidrag till ifrågavarande vägbyggnader finge utgå med högst tre fjärdedelar av den beräknade kostnaden, där ej på grund av särskilda skäl högre bidrag prövades böra beviljas. I fråga om anslagssumman för budgetåret 1931/1932 föreslog Kungl. Maj:t, att den bestämdes till oförändrat

belopp. Riksdagen biföll förslaget om höjning av statsbidragskvoten. Med hänsyn till föreliggande stora anslagsbehov, vilket ytterligare stegrats genom beslutet om statsbidragets ökning, höjde riksdagen samtidigt anslagsbeloppet för budgetåret 1931/1932 till 1,350,000 kronor.

Gällande bestämmelser beträffande bidrag från ifrågavarande anslag innefattas i kungörelsen den 16 maj 1930 (nr 163) angående statsbidrag till allmänna vägars byggande m. m. med däri genom kungörelse den 21 maj 1931 (nr 228) gjorda ändringar. Vid fördelningen av statsbidrag tjäna de länsvis uppgjorda flerårsplanerna till ledning.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt, att till byggande av enkla bygdevägar måtte för budgetåret 1932/1933 anvisas ett extra reservationsanslag av 1,500,000 kronor. Till stöd härför har styrelsen anfört bland annat följande:

I enlighet med upprättade flerårsplaner uppgå för budgetåren 1930—1933 länens sammanlagda anslagskrav för byggande av enkla bygdevägar till 3,882,700 kronor. Sedan riksdagen för budgetåren 1930/1931 och 1931/1932 anvisat respektive 1,200,000 och 1,350,000 kronor skulle sålunda för budgetåret 1932/1933 erfordras i avrundat tal 1,350,000 kronor.

Av flerårsplanerna framgår, att till fullbordande av arbeten, som med statsbidrag från förevarande anslag igångsättas under perioden 1931—1933, erfordras i statsbidrag omkring 4,400,000 kronor. Vidare inhämtas av de till flerårsplanerna fogade redogörelserna för de viktigare företag, vilka icke upptagits i flerårsplanerna och vilka, såvitt kan överskådas, synas böra komma till utförande inom länen, att synnerligen stora krav föreligga på statsbidrag till ifrågavarande slag av vägbyggnader.

Någon nedgång i anslagsbehovet till byggande av enkla bygdevägar kan icke förväntas ske under de närmaste åren. De utav länsstyrelserna uppgjorda flerårsplanerna med tillhörande redogörelser utvisa, att en höjning av ifrågavarande anslag bör vidtagas, om vägnätet i vad avser enkla bygdevägar skall kunna bli utbyggt inom rimlig tid. En höjning av anslaget är emellertid motiverad jämväl av den omständigheten, att, såsom förut nämnts, bidraget till byggande av enkla bygdevägar enligt 1931 års riksdags beslut numera utgår med tre fjärdedelar i stället för, såsom tidigare gällt, två tredjedelar av den beräknade kostnaden. Sålunda bör av sistnämnda anledning ifrågavarande anslag, som för innevarande budgetår utgår med 1,350,000 kronor, höjas till 1,500,000 kronor, för att nyssnämnda höjning av bidragsprocenten icke skall föranleda minskning i den takt, varmed ifrågavarande slag av vägbyggnader enligt upprättade flerårsplaner avses att bedrivas.

Länsstyrelsen i Västerbottens län har gjort framställning om förhöjda anslag till enkla bygdevägar, tillfartsvägar till inlandsbanan och enskilda utfartsvägar samt ödebygdsvägar, till sistnämnda slag av vägar dock endast därest tillika begärt anslag å 250,000 kronor till utförande inom länet av ödebygdsvägar av enklare typ än den nu använda icke bleve beviljat.

Departementschefen har anfört följande.

Med anledning av vad länsstyrelsen i Västerbottens län anfört om kostnaderna för väganläggningar av olika slag vill jag erinra, att jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juni 1931 särskilda sakkunniga tillkallats för utredning av spörsmålet om åtgärder till rationalisering och förbilligande av

väg- och brobyggnader. Vid denna utredning torde jämväl de av länsstyrelsen framförda synpunkterna komma under omprövning.

Vad anslagsbeloppet beträffar finner även jag önskvärt, att ökade medel ställdes till förfogande för ifrågavarande ändamål under nästkommande budgetår. Med hänsyn till det budgetära läget anser jag mig dock icke kunna ifrågasätta höjning av anslagsbeloppet.

Utskottet har ej funnit sig kunna tillstyrka, att för ifrågavarande ändamål anvisas högre anslag än det av Kungl. Maj:t föreslagna.

Utskottets
yttrande.

Då väg- och vattenbyggnadsstyrelsen som skäl för en förhöjning av anslaget anfört den vid 1931 års riksdag beslutade höjningen av bidragsprocenten, vill utskottet framhålla, att redan sistlidna års riksdag tog hänsyn till detta förhållande genom anslagets ökning från 1,200,000 kronor till 1,350,000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å de av herrar Möller m. fl. och Hansson i Stockholm m. fl. väckta motionerna I: 110 och II: 196, i vad nämnda motioner avse nu förevarande anslag, må till *byggande av enkla bygdevägar* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,350,000 kronor.

14:o) Kungl. Maj:t har (punkt 13) föreslagit riksdagen att till byggande av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs län för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 900,000 kronor.

Byggande av
ödebygds-
vägar.
[13.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 23—26 i statsrådsprotokollet.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet förehått följande motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena, nr 110, inom första kammaren av herr G. Möller m. fl. och den andra, nr 196, inom andra kammaren av herr P. A. Hansson m. fl. i Stockholm, vilka hemställt, att riksdagen för budgetåret 1932/1933 måtte, såvitt nu är i fråga, anvisa till byggande av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs län utöver av Kungl. Maj:t föreslagna 900,000 kronor ett extra reservationsanslag av 1,100,000 kronor,

dels ock två andra likalydande motioner, väckta den ena, nr 148, inom första kammaren av herr P. E. A. Jonsson i Lycksele m. fl. och den andra, nr 172, inom andra kammaren av herr P. J. Näslund m. fl., i vilka hemställts, att riksdagen måtte till byggande av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs län för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,175,000 kronor.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för de motionsvis framställda förslagen, får utskottet hänvisa till vad ovannämnda motioner ävensom motionen I: 109 därutinnan innehåller.

Med ödebygdsväg förstås väg, som till avsevärd längd sträcker sig över fjäll, genom skogar eller genom glest befolkade trakter och som, ehuru vägen icke prövats vara för allmänna samfärdseln nyttig och nödig — en nödvändig förutsättning för att väganläggning enligt väglagen skall kunna ifrågakomma — likväl finnes vara till gagn för det allmänna såsom ägnad att främja landets uppodlande och bebyggande. (Lag om ödebygdsvägar den 13 juni 1919, nr 287.)

Till byggande av ödebygdsväg skall vederbörande vägdistrikt kostnadsfritt tillsläppa torv, grus, sten och klenare virke samt i förekommande fall lämna visst bidrag i penningar, i allmänhet högst en sjättedel av den beräknade kostnaden. Återstoden av kostnaden utgår av statsmedel (Sv. ffsaml. 1930: 163).

Till anläggning av ödebygdsvägar i de fyra nordligaste länen har riksdagen från och med år 1919 anvisat anslag, till en början med 400,000 kronor för år räknat, men sedan nedsatt, för budgetåret 1923/1924 till 385,000 kronor samt för påföljande budgetår till 250,000 kronor. 1925 års riksdag vidtog med anledning av väckta motioner för budgetåret 1925/1926 åter en höjning av anslaget till 400,000 kronor; samtidigt godkändes en av riksdagen tidigare ifrågasatt och av Kungl. Maj:t föreslagen utvidgning av anslagets användning till även de nordligare delarna av Kopparbergs län. För budgetåren 1926—1932 har riksdagen anvisat respektive 400,000, 450,000, 500,000, 550,000, 800,000 och 900,000 kronor.

Sammanlagt hava alltså för detta ändamål hittills anvisats anslag till belopp av 6,435,000 kronor.

I skrivelse den 3 september 1931 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1932/1933 och därvid anfört bland annat:

Till belysande av anslagsbehovet har styrelsen till en början redogjort för innehållet i de yttranden, som av vederbörande länsstyrelser ingivits till styrelsen angående medel för byggande av ödebygdsvägar inom respektive län under budgetåret i fråga. Av dessa yttranden framginge, att de av länsstyrelserna beräknade medelsbeloppen för ifrågavarande budgetår uppgå till sammanlagt 1,175,000 kronor.

De av länsstyrelserna för ändamålet begärda medlen uppginge till följande belopp:

Norrbottens län	350,000 kronor
Västerbottens län	280,000 »
Jämtlands län	225,000 »
Västernorrlands län	200,000 »
Kopparbergs län	120,000 »

Summa 1,175,000 kronor

För byggnadsarbetenas planmässiga bedrivande på redan påbörjade ödebygdsvägar samt på de vägar, som i enlighet med styrelsens skrivelse den 12 maj 1931 angående fördelning av det utav riksdagen för budgetåret 1931/1932 anvisade anslaget till byggande av ödebygdsvägar komme att påbörjas under innevarande budgetår, erfordrades under budgetåret 1932/1933 ett anslag av 705,000 kronor, sålunda fördelat mellan länen:

Norrbottnens län	165,000 kronor
Västerbottnens län	180,000 »
Jämtlands län	190,000 »
Västernorrlands län	125,000 »
Kopparbergs län	45,000 »

Summa 705,000 kronor

Med hänsyn till det stora behovet av ifrågavarande slag av vägar syntes det styrelsen angeläget att under budgetåret 1932/1933 kunna igångsätta ödebygdsvägar till följande belopp:

Norrbottnens län	145,000 kronor
Västerbottnens län	95,000 »
Jämtlands län	30,000 »
Västernorrlands län	25,000 »

Summa 295,000 kronor

För det fortsatta utbyggandet av ödebygdsvägnätet har styrelsen för budgetåret 1932/1933 funnit erforderligt ett belopp av (705,000 + 295,000) 1,000,000 kronor, sålunda fördelat mellan länen:

Norrbottnens län	310,000 kronor
Västerbottnens län	275,000 »
Jämtlands län	220,000 »
Västernorrlands län	150,000 »
Kopparbergs län	45,000 »

Summa 1,000,000 kronor

Styrelsen har slutligen framhållit önskvärdheten av att anslaget höjdes till 1,175,000 kronor, motsvarande summan av de av länsstyrelserna för budgetåret 1932/1933 begärda beloppen. Med hänsyn till statsmyndigheterna meddelad anmaning att iakttaga sträng återhållsamhet i avseende å framställningar om anslagsäskanden att föreläggas 1932 års riksdag hade styrelsen likväl icke ansett sig böra föreslå större ökning av anslaget än till förut angivna belopp av 1,000,000 kronor.

Departementschefen har anfört, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anbefallts att efter inhämtande av yttranden från länsstyrelserna i Norrbottens, Jämtlands, Västernorrlands och Kopparbergs län avgiva utlåtande över ett av länsstyrelsen i Västerbottnens län framställt förslag att för vissa ödebygdsvägar använda ett enklare byggnadssätt än det som för närvarande tillämpades. 1931 års väg- och brosakkunniga syntes böra få tillfälle att yttra sig, sedan detta utlåtande inkommit. Med hänsyn härtill vore departementschefen icke beredd att nu taga ställning i saken.

Beträffande anslaget till ödebygdsvägar för innevarande budgetår, 900,000 kronor, har departementschefen yttrat, att det genom Kungl. Maj:ts beslut den 29 maj 1931 fördelats med 270,000 kronor till Norrbottens län, 250,000 kronor till Västerbottnens län, 205,000 kronor till Jämtlands län, 145,000 kronor till Västernorrlands län och 30,000 kronor till Kopparbergs län.

Därefter fortsätter departementschefen:

Bihang till riksdagens protokoll 1932. 6 saml. 6 häft. (Nr 6.)

Såsom ofta framhållits, äro ödebygdsvägarna av synnerlig betydelse för brytande av isoleringen och underlättande av levnadsbetingelserna i de avlägsna bygder, som anslaget till sådana vägar är avsett att tillgodose. Givetvis vore det önskvärt att för nästkommande budgetår erhålla förhöjt anslag till ifrågavarande ändamål. Med hänsyn till nödvändigheten att begränsa statsutgifterna kan jag emellertid icke framställa förslag därom, utan förordar jag, att anslaget upptages med oförändrat belopp.

Utskottets
yttrande.

För egen del vill utskottet erinra om de behjärtansvärda samfärdseluppgifter, ifrågavarande ödebygdsvägar avse att fylla. Dessa väganläggningars tillkomst är — såsom tidigare av riksdagen framhållits — av en utomordentlig betydelse för en ej sällan talrik och i stora byar bosatt jordbrukarbefolkning, som under nuvarande, all utveckling hämmande isolering har att draga sig fram under synnerligen svåra livsbetingelser.

Med hänsyn härtill har utskottet ansett sig böra föreslå, att anslagsbeloppet höjes från det för innevarande år utgående och nu av Kungl. Maj:t äskade beloppet, 900,000 kronor, till 1,000,000 kronor, eller det belopp, om vars anvisande väg- och vattenbyggnadsstyrelsen gjort framställning.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och de av herrar Möller m. fl. och Hansson i Stockholm m. fl. väckta motionerna I: 110 och II: 196, i vad nämnda motioner avsenu förevarande anslag, samt de av herrar P. E. A. Jonsson m. fl. och Näslund m. fl. väckta motionerna I: 148 och II: 172, må till *byggande av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs län* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Byggande av
enskilda ut-
fartsvägar.

[14.]

15:o) Kungl. Maj:t har (punkt 14) föreslagit riksdagen att till byggande av enskilda utfartsvägar för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 500,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 26—29 i statsrådsprotokollet.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet förehåft följande motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena, nr 72, inom första kammaren av herr *O. Bergqvist* m. fl. och den andra, nr 109, inom andra kammaren av herr *E. E. Lindmark* m. fl., i vilka yrkats

a) att det i statsverkspropositionen, sjätte huvudtiteln, punkt 12, till byggande av enskilda utfartsvägar för budgetåret 1932/1933 föreslagna reservationsanslaget å 500,000 kronor måtte höjas med 400,000 kronor till 900,000 kronor;

b) att nämnda höjning av anslaget eller 400,000 kronor skall utgå från det anslag till arbetslöshetens bekämpande, som innevarande riksdag kommer att anvisa för budgetåret 1932/1933;

dels två likalydande motioner, väckta den ena, nr 110, inom första kammaren av herr *G. Möller* m. fl. och den andra, nr 196, av herr *P. A. Hansson* i Stockholm m. fl., i vilka hemställts, att riksdagen för budgetåret 1932/1933 måtte, såvitt nu är i fråga, anvisa till byggande av enskilda utfartsvägar ut över av Kungl. Maj:t föreslagna 500,000 kronor ett extra reservationsanslag av 400,000 kronor;

dels två andra likalydande motioner, väckta den ena, nr 146, inom första kammaren av herr *E. J. G. Rosén* m. fl., och den andra, nr 176, inom andra kammaren av herr *O. E. Sandberg* m. fl., i vilka yrkats, att riksdagen måtte besluta att till byggande av enskilda utfartsvägar för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,000,000 kronor;

dels ock en inom andra kammaren av herr *P. Bergström* i Bäckland väckt motion, nr 178, i vilken hemställts, att riksdagen måtte höja det i statsverkspropositionen under sjätte huvudtiteln till byggande av enskilda utfartsvägar för budgetåret 1932/1933 föreslagna extra reservationsanslaget med 100,000 kronor från 500,000 kronor till 600,000 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till förutnämnda motioner ävensom motionen I: 109.

Ifrågavarande anslag har för innevarande budgetår bestämts till 500,000 kronor.

Beträffande anslagsbehovet för budgetåret 1932/1933 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhållit bland annat följande.

Det med ledning av länsstyrelsernas yttranden beräkneliga anslagsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästkommande budgetår uppginge till inemot 900,000 kronor, varav 180,000 kronor för de sydligare länen. Då anslaget för innevarande budgetår utginge med 500,000 kronor, skulle sålunda en anslagsökning av 400,000 kronor erfordras, därest bidrag till byggande av enskilda utfartsvägar skulle kunna lämnas i av länsstyrelserna angiven omfattning. I anslutning till Kungl. Maj:ts cirkulär den 12 juni 1931 till statsmyndigheterna angående sträng återhållsamhet i avseende å framställningar om anslagsäskanden att föreläggas 1932 års riksdag hade styrelsen emellertid ansett sig endast böra förorda en höjning av anslaget med 100,000 kronor till 600,000 kronor.

Styrelsens plan för fördelning mellan länen av sistnämnda belopp ävensom av Kungl. Maj:t genom beslut den 8 maj 1931 verkställd fördelning av anslaget för nu löpande budgetår framgår av följande sammanställning:

		1932/1933	1931/1932
Norrbottens län	kronor	180,000	140,000
Västerbottens »	»	180,000	140,000
Jämtlands »	»	40,000	40,000
Västernorrlands »	»	60,000	50,000
Gävleborgs »	»	20,000	20,000
Kopparbergs »	»	15,000	15,000
Värmlands »	»	20,000	20,000
Örebro »	»	10,000	10,000
övriga län tillhopa	»	75,000	65,000
Summa kronor		600,000	500,000

Genom höjning av ifrågavarande anslag till 600,000 kronor skulle i första hand Norrbottens och Västerbottens län komma i åtnjutande av högre bidrag. Beträffande de sydligare länen syntes, då avsevärd behållning å de för budgetåren 1930—1932 för nämnda län reserverade beloppen å respektive 50,000 och 65,000 kronor torde uppstå, någon nämnvärd ökning av anslagsbeloppet för dessa län icke vara erforderlig.

Statens organisationsnämnd har uttalat att, därest anslaget till enskilda utfartsvägar begränsades till att användas allenast där behovet av såväl att erhålla dylika vägar som att bereda befolkningen arbetstillfällen gjorde sig starkast gällande — sålunda i huvudsak de nordligaste länen —, anslaget syntes kunna nedsättas till det belopp, varmed det utgick för budgetåret 1929/1930, eller 300,000 kronor.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

I betraktande av att, såsom vid upprepade tillfällen vitsordats, syftet med förevarande anslag måste betecknas som alldeles särskilt behjärtansvärt vill jag föreslå, att anslaget bestämmes till oförändrat belopp. Såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhållit finnes en avsevärd behållning å för de sydligare länen reserverade medel. Då denna behållning för närvarande uppgår till mer än 100,000 kronor, kommer alltså med all sannolikhet att för budgetåret 1932/1933 på förevarande anslag stå till förfogande ungefär 600,000 kronor. Därigenom beredes möjlighet att tillgodose de skilda länen i ungefärligen den omfattning, som i den av styrelsen skisserade fördelningsplanen för nästkommande budgetår angivits. Ett vidsträcktare tillgodoseende av ifrågavarande ändamål synes under rådande förhållanden icke möjligt.

Utskottets
yttrande.

I motsats till de i väglagen omtalade »allmänna vägarna», dit även ovan nämnda »enkla bygdevägar» i allmänhet äro att hänföra, samt ödebygdsvägarna, vilka genom 1919 års lag om ödebygdsvägar i vissa hänseenden blivit jämställda med allmänna vägar, anses nu ifrågavarande utfartsvägar ur samfärdselsynpunkt icke vara av sådan beskaffenhet, att kommunala bidrag till deras anläggande eller underhåll *tvångsvis* kunna av vederbörande kommuner uttagas. Utfartsvägarna äro sålunda av enskild vägs natur, och ett understödjande av desamma från statens sida har motiverats med de säregna och svåra samfärdsförhållanden, som råda inom vissa delar av landet.

Avsikten med förevarande anslag är att uppmuntra eller överhuvud göra det möjligt för befolkningen i avlägset liggande byar eller gårdar att själv bryta väg fram till de allmänna trafiklederna.

Statsbidrag utgår i regel blott med $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ av totalkostnaden — ej i något fall med mer än hälften av sagda kostnad. Det förutsättes ock, att från vederbörande landsting eller annan icke-sakägare i viss omfattning lämnas understöd. Såsom härav framgår, är statens ekonomiska uppoffring i detta fall jämförelsevis begränsad. Trots detta har, enligt vad av skilda myndigheter och jämväl tidigare av riksdagen vitsordats, anslaget under sin omkring tioåriga tillvaro gjort det möjligt att inom vissa vanlottade trakter tillgodose de mest trängande vägbehoven i betydligt större utsträckning än tidigare; allmänt erkännes, att anslaget visat sig vara till stort gagn för vägväsendets och jordbrukets utveckling.

Med hänsyn härtill och med tillmötesgående av de motionsvis framförda kraven på ökat anslag för ändamålet vill utskottet tillstyrka, att förevarande anslag för nästkommande budgetår bestämmas till 800,000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och de av herrar Bergqvist m. fl. och Lindmark m. fl., Möller m. fl. och Hansson i Stockholm m. fl., Rosén m. fl. och Sandberg m. fl. samt Bergström i Bäckland väckta motionerna I: 72, 110 och 146 samt II: 109, 196, 176 och 178 — motionerna I: 110 och II: 196 i vad de avse nu ifrågavarande anslag — må till *byggande av enskilda utfartsvägar* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 800,000 kronor.

16:o) Kungl. Maj:t har (punkt 15) föreslagit riksdagen att till byggande av tillfartsvägar till inlandsbanan för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 500,000 kronor.

Byggande av
tillfarts-
vägar till
inlands-
banan.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 29—32 av statsrådsprotokollet.

[15.]

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena, nr 110, inom första kammaren av herr *G. Möller* m. fl. och den andra, nr 196, inom andra kammaren av herr *P. A. Hansson* i Stockholm m. fl., i vilka yrkats, att riksdagen för budgetåret 1932/1933 måtte, såvitt nu är i fråga, anvisa till byggande av tillfartsvägar till inlandsbanan utöver av Kungl. Maj:t föreslagna 500,000 kronor ett extra reservationsanslag av 500,000 kronor;

dels ock två andra likalydande motioner, väckta den ena, nr 147, inom första kammaren av herr *K. A. Johanson* i Vännäs m. fl. och den andra, nr 215, inom andra kammaren av herr *E. H. Lindberg* m. fl., i vilka yrkats, att riksdagen måtte besluta att till byggande av tillfartsvägar till inlandsbanan för budgetåret anvisa ett extra reservationsanslag av 750,000 kronor.

Beträffande de av motionärerna till stöd för deras framställningar åberopade skälen får utskottet hänvisa till motionerna.

Riksdagen har till anläggning av tillfartsvägar västerifrån till inlandsbanan anvisat för budgetåret 1926/1927 150,000 kronor, för budgetåret 1927/1928 100,000 kronor, för budgetåret 1928/1929 250,000 kronor, för budgetåret 1929/1930 300,000 kronor samt för vartdera av budgetåren 1930—1932 500,000 kronor eller sammanlagt 1,800,000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 4 september 1930 godkänt en av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen upprättad ny byggnadsplan för ifrågavarande vägar att i huvudsak tillsvidare ligga till grund för utförande med för ändamålet anvisade anslag av ifrågavarande företag.

Den sålunda fastställda planen omfattar följande, tio vägföretag, inom varje län upptagna i den ordning, vari arbetenas påbörjande ägt rum eller avsetts komma att ske:

Norrbottnens län:

Öberget—Sädvajaur, delen Loholmsvägen—Sädvajaur.
 Arjeplog—Slagnäs.
 Björkholmen—Kvikkjokk.

Västerbottnens län:

Luspen—Slussfors.
 Vojmäns järnvägsstation—Vojmsjöns övre ända (Dikanäs).
 Långvattnet—Forsmark.
 Sorsele—Gillisnuole.

Jämtlands län:

Väg norr om Kvarnbergsvattnet.
 Södra ön—Kärnäset—Draganäs med bivägar.

Västernorrlands län:

Järvnäset—Norrby.

Beträffande den ekonomiska innebörden av planen lämnas i statsverkspropositionen följande redogörelse!

Av dessa företag, tillsammans omfattande en väglängd av omkring 56 mil, har emellertid anläggningen av den 7.5 mil långa vägen Björkholmen—Kvikkjokk i Norrbottens län i enlighet med den uppfattning, som länsstyrelsen i länet uttalat, ansetts tills vidare böra uppskjutas, enär vägens nytta beräknats icke svara mot kostnaderna för densamma utförande.

Samtliga övriga företag äro påbörjade utom väganläggningen Sorsele—Gillisnuole, där arbetet är avsett att igångsättas under innevarande budgetår.

Genom beslut den 10 april 1931 har Kungl. Maj:t, på därom av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen gjord framställning, medgivit sådant tillägg till förenämnda nya plan, att anläggning av båtbygga vid Lappudden jämte tillfartsväg för en beräknad kostnad av 12,200 kronor finge ingå som del av tillfartsvägen Vojmäns järnvägsstation—Vojmsjöns övre ända (Dikanäs).

I den nya planen hava den ursprungliga byggnadsplanens kostnadsuppgifter för företagen reviderats, varvid byggnadskostnaderna beräknats i överensstämmelse med för företagen upprättade arbetsplaner och med ledning av redan utförda arbeten. Kostnaderna för utförande av samtliga i planen upptagna arbeten hava, med inräknande av nyssnämnda tillägsarbete å vägen Vojmäns järnvägsstation—Vojmsjöns övre ända, beräknats uppgå till 6,401,800 kronor. Då vederbörande vägdistrikts bidrag, i regel en tiondel av byggnadskostnaderna, numera beräknas till sammanlagt 666,800 kronor, skulle totalsumman av för ändamålet erforderligt statsbidrag uppgå till 5,735,000 kronor. Enär riksdagen, på sätt i det föregående angivits, för ifrågavarande ändamål hittills anvisat sammanlagt 1,800,000 kronor, erfordras sålunda för arbetenas fullbordande ytterligare statsbidrag till belopp av 3,935,000 kronor. Vid här återgivna beräkningar har medtagits även vägen Björkholmen—Kvikkjokk, vilken emellertid — såsom förut nämnts — ansetts tills vidare icke böra komma till utförande. Frånräknas för denna väg beräknat statsbidrag, 646,000 kronor, skulle erforderligt ytterligare anslagsbelopp begränsas till 3,289,000 kronor.

I planen har för vart och ett av budgetåren 1932—1937 räknats med ett anslag av 500,000 kronor eller samma belopp, som av riksdagen anvisats för de två senaste budgetåren. Efter utgången av budgetåret 1936/1937 skulle — jämväl med bortseende från vägen Björkholmen—Kvikkjokk — för färdigställande av då ännu icke fullbordade företag erfordras ett slutligt anslagsbelopp av 789,000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt om anvisande för nästkommande budgetår av 500,000 kronor till ifrågavarande ändamål.

Departementschefen har tillstyrkt bifall till styrelsens förslag.

Utskottet tillstyrker, att ett anslag till utfartsvägar till inlandsbanan beredes med det av Kungl. Maj:t äskade beloppet av 500,000 kronor eller samma belopp som av riksdagen anvisats för de nästföregående båda åren och varmed väg- och vattenbyggnadsstyrelsen enligt tidigare uppgjorda planer jämväl för de närmast följande budgetåren räknat.

Utskottet, som alltså ej kunnat biträda de motionsvis framkomna yrkandena om förhöjning i detta anslag, får hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å herrar Möllers m. fl. och Hanssons i Stockholm m. fl. samt Johansons i Vännäs m. fl. och Lindbergs m. fl. motioner I: 110 och 147 samt II: 196 och 215 — motionerna I: 110 och II: 196 i vad de avse nu förevarande anslag och motionerna I: 147 och II: 215 i vad de skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag — må till *byggande av tillfartsvägar till inlandsbanan* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 500,000 kronor.

17:o) Kungl. Maj:t har (punkt 16) föreslagit riksdagen att till anläggning av enkel bygdeväg från Areavaara över Huuki till Kieksisvaara i Norrbottens län för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 70,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 32 och 33 i statsrådsprotokollet.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet förehått två likalydande motioner, väckta den ena, nr 110, inom första kammaren av herr *G. Möller* m. fl. och den andra, nr 196, inom andra kammaren av herr *P. A. Hansson* i Stockholm m. fl., i vilka yrkats, att riksdagen för budgetåret 1932/1933 måtte, såvitt nu är i fråga, anvisa till anläggning av en enkel bygdeväg från Areavaara till Kieksisvaara i Norrbottens län utöver av Kungl. Maj:t föreslagna 70,000 kronor ett extra reservationsanslag av 40,000 kronor.

I fråga om de till stöd för berörda yrkande åberopade skälen får utskottet hänvisa till motionen I: 109.

Tillhoppa har för ifrågavarande anläggning anvisats ett belopp av 250,000 kronor. Arbetet å vägen, en sträcka av 44 kilometer, utföres genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens försorg och bekostas helt av statsmedel; dock skola de väghållningsskyldiga kostnadsfritt tillhandahålla erforderlig mark, sten, grus och virke. Kostnaderna för väganläggningen hava beräknats till 462,800 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelar i sin skrivelse den 3 september 1931, att hittills anvisade anslag beräknas bli helt förbrukade till den 1

*Utskottets
yttrande.*

*Anläggning
av enkel
bygdeväg
från Area-
vaara över
Huuki till
Kieksisvaara
i Norrbottens
län.*

[16.]

juli 1932. Styrelsen yttrar vidare, att det visserligen vore önskvärt, att för ernående av ett snabbare och därigenom förbilligat utförande av vägbyggnaden det ytterligare erforderliga anslagsbeloppet av 212,800 kronor utginge under tvenne budgetår med ungefär halva beloppet under vardera budgetåret, men att styrelsen ansett sig till iakttagande av anbefalld återhållsamhet i avseende å framställningar om anslagsäskanden att föreläggas 1932 års riksdag icke böra begära högre anslagsbelopp för ändamålet än som av riksdagen beviljats för innevarande budgetår.

I överensstämmelse härmed har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställt, att till anläggning av ifrågavarande väg måtte för budgetåret 1932/1933 anvisas ett extra reservationsanslag av 70,000 kronor.

Departementschefen har för sin del icke haft något att erinra mot det av styrelsen äskade beloppet.

Utskottets
yttrande.

Återstående för detta vägföretag beräknade belopp, 212,800 kronor, synes på de skäl, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anfört, böra utgå med omkring halva beloppet redan under nästkommande budgetår. Med tillstyrkande alltså att anslaget för budgetåret 1932/1933 bestämmes till 110,000 kronor hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag samt med bifall till herrar G. Möllers m. fl. och Hanssons i Stockholm m. fl. motioner I: 110 och II: 196, i vad dessa motioner avse anslag till ifrågavarande väganläggning, må till *anläggning av enkel bygdeväg från Areavaara över Huuki till Kieksisvaara i Norrbottens län* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 110,000 kronor.

18:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag angående förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga gator och vägar i städerna (punkt 17), angående förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga vägar å landsbygden (punkt 18) och angående bidrag till vägunderhållet på landet m. m. (punkt 19) ävensom beträffande i dessa ämnen väckta motioner kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

anmäla.

Förbättring
och under-
håll av för
automobil-
trafiken vik-
tiga gator
och vägar
i städerna.
Förbättring
och under-
håll av för
automobil-
trafiken vik-
tiga vägar
å lands-
bygden.
Bidrag till
vägunder-
hållet på
landet.

[17—19.]

Hamn- och
farledsunder-
sökningar.

19:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 20) hemställer utskottet,

[20.]

att riksdagen, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, må till *hamn- och farledsundersökningar* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

20:o) Kungl. Maj:t har (punkt 21) föreslagit riksdagen att till *statens fiskehamnar* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 209,000 kronor. Statsens fiskehamnar.
[21.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 51—57 av statsrådsprotokollet.

Till statens fiskehamnar har 1931 års riksdag för innevarande budgetår anvisat ett anslag av 305,000 kronor, varav 75,000 kronor till en fiskehamn i Byxelkrok.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har uppskattat medelsbehovet för budgetåret 1932/1933 till 356,000 kronor, vilket belopp *departementschefen* på angivna skäl ansett kunna begränsas till 209,000 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må till *statens fiskehamnar* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 209,000 kronor.

21:o) Kungl. Maj:t har (punkt 22) föreslagit riksdagen att till statsunderstödda fiskehamnar för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor.

Statsunderstödda fiskehamnar.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 57—60 av åberopade statsrådsprotokollet. [22.]

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 114, av herr *G. Möller* m. fl. och den andra inom andra kammaren, nr 201, av herr *P. A. Hansson* i Stockholm m. fl., har hemställts, att riksdagen måtte utöver av Kungl. Maj:t föreslagna 200,000 kronor till »statens fiskehamnar» för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 220,000 kronor.

Då av förenämnda motioners motivering framgår, att de däri framställda yrkandena avse statsunderstödda fiskehamnar och ej statens fiskehamnar, hava motionerna upptagits till behandling under nu förevarande punkt.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionen I: 109 (sid. 30—32).

Till statsunderstödda fiskehamnar har riksdagen för tiden från och med år 1920 till och med budgetåret 1931/1932 anvisat tillhoppa 2,365,000 kronor, därav för de båda senaste budgetåren respektive 250,000 och 325,000 kronor.

I skrivelse den 3 september 1931 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* rörande detta anslag till en början meddelat, att, därest av styrelsen upprättat och till Kungl. Maj:t ingivet förslag till fördelning av de för nu löpande budgetår tillgängliga medlen bifölles, för budgetåret 1932/1933 erfordrades till Vejby hamn 152,000 kronor och till Vikens hamn 94,600 kronor eller

sammanlagt 246,600 kronor. Beträffande anslagsbehovet för andra fiskehamnar yttrar styrelsen i fortsättningen:

Ett stort antal ansökningar föreligga angående statsbidrag till dylika hamnar, för vilka det erforderliga statsbidraget skulle utgöra 1,327,000 kronor.

Bland de hamnföretag, för vilka avlämnats fullständiga förbindelser av intressenterna att uppfylla gällande fordringar för erhållande av statsbidrag och vilka äro i det skick, att de snarast böra iståndsättas, ävensom sådana hamnar av mera betydelse för fisket, vilka tarva hel nybyggnad för att ej fisket skall lida för stort avbräck vid dessa platser, torde följande böra nämnas:

Företag.	Erforderligt statsbidrag.
1. <i>Ålabodarna</i> , Malmöhus län	kronor 82,535
2. <i>Kyrkbacken</i> , » »	» 85,320
3. <i>Arild</i> , » »	» 30,536
4. <i>Björkö</i> , Göteborgs och Bohus län	» 154,440
5. <i>Skillinge</i> , Kristianstads län	» 101,200
6. <i>Stora Kornö</i> , Göteborgs och Bohus län	» 61,200
7. <i>Skanör</i> , Malmöhus län	» 24,750
8. <i>Klädesholmen</i> , Göteborgs och Bohus län	» 56,250
9. <i>Rönnäng</i> , » » » »	» 50,760
10. <i>Brändöskär</i> , Norrbottens län	» 37,080

Summa kronor 684,071

Till påbörjande av en del av dessa hamnföretag erfordras ett minsta belopp av 200,000 kronor under nästkommande budgetår.

Till undvikande av en alltmera stegrad stockning av i avvaktan på statsbidrag vilande och av bifall förtjänta ansökningar torde en effektiv ökning av ifrågavarande anslag vara erforderlig. Vidare skulle, för den händelse iståndsättandet av de hamnar, som äro skadade, allt för länge fördröjes, kostnaderna härför i hög grad komma att stiga, vilken omständighet även synes förtjäna beaktande vid bedömandet av anslagsfrågan.

Bland de i tabellen uppräknade företagen har styrelsen i skrivelse den 18 juni 1931 angående beredskapsarbeten föreslagit 3 hamnar till utförande, nämligen Björkö, Stora Kornö och Klädesholmen, alla i Göteborgs och Bohus län.

Då medelsbehovet för nästkommande budgetår sålunda beräknades till (246,600 + 200,000) 446,600 kronor men av löpande budgetårs anslag ett belopp av närmare 26,600 kronor komme att återstå, därest styrelsens förslag till fördelning av detta anslag vunne bifall, har styrelsen hemställt om anvisande för budgetåret 1932/1933 av ett extra reservationsanslag av 420,000 kronor till statsunderstödda fiskehamnar.

Statens organisationsnämnd har i fråga om anslaget till statsunderstödda fiskehamnar anfört följande:

Enligt vad organisationsnämnden inhämtat har av det under oförutsedda utgifter i den gällande riksstaten upptagna extra reservationsanslaget till beredskapsarbeten för motverkande av arbetslöshet för det ändamål, som med nu ifrågavarande anslag avses, anvisats ett sammanlagt belopp av över 400,000 kronor.

Det vill under sådana förhållanden synas, som om några nya fiskehamns-

företag icke lämpligen böra komma till utförande med anslagsmedel, upptagna på det särskilda anslag för ändamålet, varom här är fråga. Emellertid har det upplysts, att beträffande en fiskehamn, nämligen Viken, istandsättningsarbetena påbörjats med ifrågavarande anslag men icke beräknas bliva färdigställda under innevarande budgetår. För att fullborda arbetet med nämnda fiskehamn lärer, enligt vad som upplysts, tarvas ytterligare 95,000 kronor. Då medel härtill alltfjämt synas böra utgå efter samma grunder som hittills, föreslår organisationsnämnden, att anslaget för nästa budgetår upptages med allenast sistnämnda belopp.

Departementschefen har — under förmälan att Kungl. Maj:t genom beslut den 30 oktober 1931 anbefallt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att inkomma med förnyade utredningar rörande hamnanläggningarna vid Vejby och Viken — för egen del i ärendet anfört följande:

I anslutning till vad statens organisationsnämnd anfört får jag erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 9 oktober 1931 av det för innevarande budgetår anvisade anslaget till beredskapsarbeten för motverkande av arbetslöshet ställt till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande till förbättring av fiskehamnen vid Björkö 154,400 kronor, till anläggning av fiskehamn vid Klädesholmen 56,200 kronor, till vissa arbeten vid fiskehamnen vid Stora Kornö 37,600 kronor och till anläggning av vågbrytare vid Garpaviken å Hasslö i Blekinge län 170,000 kronor, varjämte ett mindre belopp ställts till förfogande för farledsupprensning.

I nästlidet års statsverksproposition påpekade jag, att man under de senaste åren avsiktligt sökt överföra tyngdpunkten i fråga om fiskehamnsbyggandet från de rena statshamnarna till statsunderstödda hamnar, något som ansetts påkallat med hänsyn till önskvärdheten av att kostnaderna för fiskehamnsanläggningarna till skälig del bestridas av intressenterna. Därjämte framhöll jag såväl att en dylik utveckling måste medföra större anspråk än tidigare på bidrag från förevarande anslag till nya fiskehamnar och till förbättring av äldre hamnar som att i och för sig ett starkt behov av anslagsmedel till statsunderstödda fiskehamnar föreläge. Nu rådande förhållanden nödvändiggöra emellertid, att ifrågavarande anslag för nästkommande budgetår högst väsentligt nedskäres. Av skäl, som nyss antytts, synes man dock icke böra gå så långt, som organisationsnämnden ifrågasatt. För min del vill jag föreslå, att anslagsbeloppet för budgetåret 1932/1933 bestämmes till 200,000 kronor.

Med tagen hänsyn till de betydande belopp, som från anslaget till beredskapsarbeten ställts till förfogande för hamnföretag, planlagda att utföras som statsunderstödda fiskehamnar, synes nu förevarande anslag kunna nedsättas under vad departementschefen förutsatt. Utskottet vill föreslå, att anslaget till statsunderstödda fiskehamnar bestämmes till 140,000 kronor. Härigenom skulle också öppnas möjlighet att utan nämnvärt överskridande av den i statsverkspropositionen för anslagen till hamnar och farleder m. m. sätta kostnadsramen bereda medel jämväl till upprensning av Kalmarsund, varom motionsvis framställts förslag. Till sistnämnda fråga återkommer utskottet under punkt 26:o) här nedan.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har framställt förslag om hamnanläggningar vid Vejby och Viken i Skåne, vilka förslag emellertid ansetts böra göras till föremål för ytterligare överbäganden. Vad som i detta avseende

*Utskottets
yttrande.*

förekommit föranleder utskottet framhålla vikten av att förslag till hamnbyggnads- eller hamnförbättringsföretag ej framläggas och beslut härom ej fattas utan att dessförinnan erforderliga utredningar förebragts och nödig klarhet vunnits, ej endast om företagets lämpliga tekniska utförande, utan ock om det verkliga behovet härav; beaktas bör särskilt, att det erforderliga kapitalutlägget må stå i rimligt förhållande till den framtida praktiska nyttan av företaget.

Utskottet, som alltså ej ansett sig kunna tillstyrka de motionsvis framställda yrkandena om höjning av det av Kungl. Maj:t föreslagna anslagsbeloppet, får hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å de av herrar Möller m. fl. och Hansson i Stockholm m. fl. väckta motionerna I: 114 och II: 201, må till *statsunderstödda fiskehamnar* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 140,000 kronor.

22:o Kungl. Maj:t har (punkt 23) föreslagit riksdagen att till handelshamnar och farleder för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 60—62 av statsrådsprotokollet.

Till handelshamnar och farleder har för vardera av budgetåren 1928/1929 och 1929/1930 anvisats ett reservationsanslag av 250,000 kronor. För budgetåret 1930/1931 upptogs anslaget med ett till 300,000 kronor förhöjt belopp, och för innevarande budgetår höjdes anslaget ytterligare till 350,000 kronor.

I skrivelse den 3 september 1931 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* beträffande medelsbehovet för handelshamnar och farleder under budgetåret 1932/1933 anfört bland annat följande:

Medelsbehovet torde kunna beräknas på följande sätt, varvid styrelsen endast medtagit sådana hamnar, som äro under arbete.

Till färdigställande av Köpings, Lysekils och Hudiksvalls hamnar erfordras 338,300 kronor.

Bidraget till Ronneby hamn synes böra delas på 3 år, varför för nästa budgetår erfordras 68,000 kronor.

Till arbetena vid Figeholm och Borgholm bör hela bidraget utgå under budgetåret, varför erfordras ett sammanlagt belopp av 110,100 kronor.

För budgetåret 1932/1933 skulle således under hänsynstagande till befintlig reservation å anslaget erfordras ett belopp av i runt tal 500,000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt, att till handelshamnar och farleder måtte för budgetåret 1932/1933 anvisas ett extra reservationsanslag av 500,000 kronor.

Statens organisationsnämnd har anfört, att förevarande anslag syntes för nästa budgetår böra upptagas med ett till 275,000 kronor sänkt belopp.

Departementschefen har anfört följande:

I kungörelsen den 10 augusti 1928 angående statsbidrag till byggande, förbättring och underhåll av allmänna hamnar och farleder är stadgat, att

Handels-
hamnar och
farleder.
[23.]

bidrag ej må utgå till arbete, som påbörjats innan statsbidrag därtill beviljats eller särskilt tillstånd till brådskanie arbetes utförande blivit av Kungl. Maj:t meddelat.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning innefattar uppgift å sådana företag, beträffande vilka Kungl. Maj:t i anslutning till nyssnämnda bestämmelse meddelat tillstånd till arbetets påbörjande. Dylikt tillstånd har formen av en av Kungl. Maj:t meddelad förklaring att, därest hinder eljest ej möter mot utförande av företaget, den omständigheten att detsamma påbörjas innan frågan om statsbidrag till företaget blivit avgjord icke skall betaga vederbörande möjlighet att framdeles komma i åtnjutande av dylikt statsbidrag, dock under villkor att företaget utföres i enlighet med av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen granskad och godkänd arbetsplan samt att vederbörande jämväl i övrigt underkasta sig de villkor beträffande dylik arbetsplan samt ledning av och kontroll å arbetet m. m., som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen kan komma att uppställa. En sådan förklaring innebär alltså icke ståndpunktstagande till frågan, huruvida eller i vad mån statsbidrag till företaget må kunna beviljas, varåt jämväl gives uttryck i Kungl. Maj:ts beslut.

Vad anslagsbeloppet beträffar, är det ofrånkomligt att i nuvarande läge minska detsamma. Med hänsyn till de hamnbyggnadsföretag, för vilka — på sätt den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen lämnade redogörelsen utvisar — fortsatt medelsanvisning erfordras för arbetenas fullföljande, vill jag föreslå, att anslaget bestämmas till 300,000 kronor.

Med tillstyrkande, att medel för ifrågakvarande ändamål beredas med det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet, hemställer utskottet,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må till *handelshamnar och farleder* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor.

23:o) Kungl. Maj:t har (punkt 24) föreslagit riksdagen att till underhåll av fiskehamnar för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 35,000 kronor.

*Underhåll
av fiske-
hamnar.*

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 62—65 av åberopade statsrådsprotokollet.

[24.]

För detta ändamål har riksdagen för budgetåren 1923—1932 anvisat tillhopa 240,000 kronor, därav för de båda sista budgetåren respektive 35,000 kronor och 50,000 kronor. Med förevarande anslag är avsett att bekosta sådana större reparations- och muddringsarbeten å statens fiskehamnar, som kunna anses gå utöver det normala underhållsarbetet, samt att bestrida den på statsverket belöpande delen av kostnaderna för samma arbeten å de med bidrag från anslaget till statsunderstödda fiskehamnar utförda hamnanläggningarna.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer utskottet,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må till *underhåll av fiskehamnar* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 35,000 kronor.

Uthamn
för Hapa-
randa och
Tornedalen.

[25.]

24:o Kungl. Maj:t har (punkt 25) föreslagit riksdagen att till uthamn för Haparanda och Tornedalen för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor.

Planen för företaget innebär anläggande av en uthamn vid Karl Johans stad, omkring 16 kilometer sydväst från Haparanda, samt anordnande av vägförbindelse mellan staden och hamnen, för vilket ändamål den befintliga kustlandsvägen från Haparanda skulle på vissa sträckor förbättras samt tillfartsväg anläggas från kustlandsvägen till hamnen. Sammanlagda kostnaden har beräknats till 920,000 kronor, varav 810,000 kronor för själva hamnanläggningen, 75,000 kronor för tillfartsvägen och 35,000 kronor för förbättringsarbetena å kustlandsvägen. Sistnämnda arbeten avses skola utföras genom vederbörande vägdistrikts försorg med bidrag av automobilskattemedel. Till bestridande av verkliga kostnaden för själva hamnanläggningen skall Haparanda stad jämlikt åtagande bidra med 5 procent, enligt kostnads-kalkylen motsvarande 40,500 kronor, vadan å statsverket skulle vila ett kostnadsbelopp av 769,500 kronor. Kostnaderna för förvärvande av för hamnområde och tillfartsväg till hamnen erforderlig mark har staden påtagit sig. Statsverkets sammanlagda kostnad för hamnanläggningen och tillfartsvägen skulle alltså uppgå till $(810,000 - 40,500 + 75,000)$ 844,500 kronor eller i runt tal 845,000 kronor. Haparanda stad har förbundit sig att övertaga hamnens drift och underhåll mot det att hamninkomsterna tillfalla staden.

Till uthamn för Haparanda och Tornedalen har riksdagen anvisat extra reservationsanslag, för budgetåret 1930/1931 av 200,000 kronor samt för innevarande budgetår av 300,000 kronor, vadan alltså sammanlagt 500,000 kronor ställts till förfogande för detta företag.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har under förmälan att hittills anvisade medel beräknades vara helt förbrukade vid innevarande budgetårs utgång, hemställt om anvisande för budgetåret 1932/1933 av anslag med 200,000 kronor till arbetenas fortsättande.

Departementschefen har icke haft något att erinra mot det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskade beloppet.

Utskottets
yttrande.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till uthamn för Haparanda och Tornedalen för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor.

Upprensning
av farled
förbi Lång-
ören till
Torhamns-
fjärden.

[26.]

25:o Kungl. Maj:t har (punkt 26) föreslagit riksdagen att till uppreprensning av farled förbi Långören till Torhamnsfjärden för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 143,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 66--69 av åberopade statsrådsprotokollet.

I 1931 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkten 27) framlades förslag om upprensning av farled från Östersjön förbi Långören till Torhamnsfjärden i Karlskrona skärgård. Företaget motiverades med behovet särskilt för den mindre sjöfarten att hava tillgång till skyddad ankarsättning vid ifrågavarande del av Östersjökusten.

Förslaget innebar, att farleden skulle upprensas till ett djup av 3.6 meter och en bottenbredd av 25 meter. Kostnaderna beräknades till 100,000 kronor för själva upprensningen och till 18,000 kronor för anordnande av fyrbelysning eller tillhoppa 118,000 kronor. I det till fyrbelysning avsedda beloppet 18,000 kronor ingick en post å 3,000 kronor till sektorfyra å fastlandet vid Torhamn. Med avseende å fyrbelysningen framhölls i statsverkspropositionen, att någon minskning i kostnaderna för densamma skulle kunna ske, därest, såsom lotsstyrelsen i avgivet yttrande alternativt ifrågasatt, fyren vid Torhamn kunde anordnas för elektrisk drift. Om så skedde, borde fyren emellertid, enligt vad lotsstyrelsen uttalat, överlämnas till Torhamns kommun, som skulle svara för fyrens drift och underhåll. Med ståndpunktstagande till denna detaljfråga fick emellertid anstå i avvaktan å ytterligare undersökning.

För budgetåret 1931/1932 äskade Kungl. Maj:t till upprensning av Långörenleden ett anslag av 75,000 kronor, vilket av riksdagen beviljades.

Genom brev den 27 mars 1931 har Kungl. Maj:t uppdragit åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att låta verkställa upprensning av ifrågavarande farled förbi Långören till Torhamnsfjärden i huvudsaklig överensstämmelse med det i statsverkspropositionen förordade förslaget. Samtidigt har Kungl. Maj:t uppdragit åt lotsstyrelsen att i samråd med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen — vilket samråd jämväl skulle avse frågan om med hänsyn till anslagsdispositionen lämplig tidpunkt för arbetets utförande — för en kostnad av högst 15,000 kronor låta anordna fyrbelysning i farleden. Frågan om fyrbelysning å fastlandet vid Torhamn har däremot, såsom förut antytts, lämnats öppen.

I sin skrivelse den 3 september 1931 med anslagsäskanden för budgetåret 1932/1933 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* gjort framställning om anslag för fortsättande av ifrågavarande arbeten.

Styrelsen omnämner därvid, att muddringsarbetena i farleden under året bedrivits med ett vattenfallsstyrelsen tillhörigt mudderverk. På grund av att å en sträcka av cirka 400 meter i yttre farleden, där största delen av muddringsmassorna funnits, botten utgjorts av synnerligen hård pinnmo med mycket sten av betydande dimensioner, hade sprängningar måst företagas, vilket förorsakat stora tidsförluster för mudderverket med dess stora personal. Härigenom hade arbetet högst avsevärt fördyrats, och det hade visat sig, att uppmuddringen icke kunnat utföras i avsedd omfattning för den beräknade kostnaden av 100,000 kronor. Efter numera vunnen erfarenhet beräknades, att ytterligare ett belopp av 100,000 kronor vore erforderligt för farledens färdigställande till bestämt djup, 3.6 meter.

I enlighet med vad sålunda anförts har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framlagt följande kostnadskalkyl:

	Kronor
Muddring enligt förut beräknad kostnad	100,000
Ytterligare erforderligt belopp för arbetets färdigställande	100,000
Aga-fyrrar vid Långören	15,000
Aga-fyr vid Torhamn.....	3,000
	<hr/> Kronor 218,000
Avgår redan anvisade belopp... ..	» 75,000
	<hr/> Återstår kronor 143,000

vilket belopp nu begärts anvisat.

Styrelsen anför vidare, att till betjänande av den mindre kustfarten på och förbi Blekinges sydöstra kust syntes i samband med arbetena i farleden vid Långören en utsträckning av farleden från Torhamnsfjärden till Karlskrona böra verkställas. Kostnaden härför — med samma dimensioner beträffande djup och bottenbredd som för Långörenleden — vilken tidigare uppskattats till 161,000 kronor, beräknades numera efter ytterligare utförda undersökningar komma att uppgå till 124,000 kronor, vilket belopp jämväl begärts anvisat för nästkommande budgetår.

Departementschefen har i ärendet anført bland annat följande:

De bottenborrningar i Långörenleden, som föregingo upprättandet av kostnadsförslag å upprensning av farleden, gävo enligt vad jag inhämtat anledning till antagande, att den förefintliga pinnmon skulle kunna undanskaffas genom muddring. Under arbetets gång konstaterades emellertid förekomsten av stenblock av sådan storlek, att de måste bortsprängas för att muddringen skulle kunna fortsättas. På grund härav och då därjämte det användas mudderverket under dessa förhållanden icke kunnat helt utnyttjas på sätt som vid arbetets planläggande förutsatts, hava såsom av den förut lämnade redogörelsen framgår arbetena å Långörenleden fördyrats i en omfattning, som är att beklaga. Ehuru måhända i förevarande fall särskilda svårigheter förelegat att vid undersökningen ernå i erforderlig mån säkra resultat, vill jag dock i detta sammanhang framhålla angelägenheten av att undersökningar, vilka äro avsedda att tjäna som underlag för bedömande av kostnaderna för arbetsföretag, utföras med nödig grundlighet.

Enligt inhämtade upplysningar har farleden genom de under sistlidet år verkställda muddrings- och sprängningsarbetena upptagits till ett ramat djup av 2.8 meter med 25 meters bottenbredd. Till täckande av de å dessa arbeten nedlagda kostnaderna ävensom för anordnande av aga-fyrrar i farleden erfordras, utöver för innevarande budgetår anvisat anslag, ett belopp av 68,000 kronor. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagsäskande beträffande Långörenleden innefattar därjämte ett med hänsyn till fördyringen förhöjt belopp av 75,000 kronor för farledens fullbordande till bestämt djup, 3.6 meter, samt för anordnande av fyr vid Torhamn.

Då det synes angeläget, att farleden iordningställes på sätt från början avsetts, har jag icke ansett mig böra ifrågasätta någon nedsättning av sålunda till detta ändamål äskade belopp, sammanlagt 143,000 kronor. Helt naturligt framstår det emellertid såsom alldeles särskilt angeläget, att de återstående arbetena utföras med all den sparsamhet, som vid ett rationellt bedrivande av desamma är möjlig. För att underlätta åtgärder i sådant syfte torde dessa arbeten böra utföras i en följd och alltså hela det erforderliga beloppet ställas till förfogande under nästkommande budgetår.

Vad slutligen angår det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framförda förslaget att under nästkommande budgetår utföra jämväl Långörenledens fortsättning in till Karlskrona, har visserligen kostnaden för detta arbete ansetts kunna begränsas till 124,000 kronor, sedan under sommaren 1931 verkställda mätningar och på vissa sträckor företagen omstakning av farleden givit vid handen, att muddermassorna ej behöva bli så stora som tidigare beräknats. I anslutning till den ståndpunkt, jag intog vid frågans omnämnande i statsverkspropositionen nästlidet år, synes mig emellertid med prövning av densamma kunna anstå.

Till grund för 1931 års riksdags beslut om upprensning av Långören-farleden lågo av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uppgjorda kostnadskalkyler, slutande på en summa av 118,000 kronor. Enligt den nu i statsverkspropositionen framlagda utredningen beräknas ifrågavarande farledsföretag i verkligheten draga en kostnad av 218,000 kronor.

Utskottets
yttrande.

Att ett så betydande kostnadsöverskridande skall behöva förekomma på detta, till omfattningen tämligen begränsade företag, måste utskottet finna anmärkningsvärt. Oavsett att — såsom departementschefen antytt — de bottenundersökningar, varå kostnadsberäkningarna byggts, ej utförts tillräckligt fullständigt, synes också planläggningen av arbetenas tekniska genomförande hava varit i viss mån bristfällig.

Det lär emellertid vara ofrånkomligt, att det för arbetenas slutförande begärda anslagsbeloppet av 143,000 kronor nu anvisas; vadan utskottet hemställer,

att riksdagen må till *upprensning av farled förbi Långören till Torhamnsfjärden* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 143,000 kronor.

26:o) I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 73, av herr *P. Nilsson* i Gränebo m. fl. och den andra inom andra kammaren, nr 103, av herr *H. Schött* m. fl., har hemställts, att riksdagen i överensstämmelse med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens skrivelse den 12 november 1931 måtte anslå 63,000 kronor till upptagning av samtliga påträffade stenar i Kalmarsunds djupränna samt till upprensning av de båda grundbankarna nordost Tärnör och Skansgrundet, belägna i södra delen av rännan från Kalmar inseglingsränna räknat, jämte utprickning av Holmströmsgrundet.

Upprensning
av Kalmarsund.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionen I: 73.

I skrivelse den 29 november 1930 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställt om anvisande av 88,000 kronor till upprensning av djuprännan i Kalmarsund. I häröver den 24 oktober 1931 avgivet utlåtande har kommerskollegium tillstyrkt, att vid lämplig tidpunkt åtgärder vidtoges i det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen avsedda syftet, men samtidigt ifrågasatt viss kostnadsbesparande begränsning av arbetet. Därjämte har uttalats, att

särskilt anslag för ändamålet i sinom tid borde utverkas av riksdagen. I utlåtande den 12 november 1931 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anslutit sig till uppfattningen, att arbetet skulle i viss mån kunna begränsas. Härigenom skulle kostnaden nedbringas till 63,000 kronor.

Med omförmälan härav har departementschefen — i samband med äskande av anslag till underhåll av fiskehamnar (sid. 65 av statsrådsprotokollet) — uttalat, att den föreslagna upprensningen av Kalmarsund ej syntes vara av så trängande beskaffenhet, att den måste utföras redan under nästkommande budgetår; dock syntes måhända en del för sjöfarten särskilt hinderliga stenar få undanskaffas, vilket enligt meddelad uppgift skulle draga en jämförelsevis ringa kostnad.

I motionerna har, under erinran, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anbefallts avgiva yttrande med anledning av kommerskollegii utlåtande, vidare anförts bland annat följande:

I skrivelse den 12 november 1931 har därefter väg- och vattenbyggnadsstyrelsen begränsat det framlagda förslaget i anslutning till det av kommerskollegii sjötekniske konsulent avgivna yttrandet. Genom att uppmuddringen av Holmströmsgrundet uteslutes ur planen uppstår en minskning av kostnaderna av i runt tal 25,000 kronor. Kostnaderna för återstående arbeten, nämligen upptagning av samtliga påträffade stenar i rännan samt upprensning av de båda grundbankarna nordost Tärnör och Skansgrundet, belägna i södra delen av rännan från Kalmar inseglingsränna räknat, jämte utprickning av Holmströmsgrundet beräknas sålunda till 63,000 kronor. Slutligen uttalar styrelsen att *enbart upptagning av i rännan befintliga enstaka stenar ej är tillfyllest utan böra även ovannämnda upprensningar verkställas för erhållande av det fastställda djupet 6 meter under lågvattenytan i rännan*. Och hemställer därför styrelsen, att Kungl. Maj:t måtte hos riksdagen äska ett anslag av 63,000 kronor till underhåll av djuprännan i Kalmarsund.

Men oaktat de hörda myndigheterna tillstyrkt omskrivna upprensning av djuprännan i Kalmarsund och oaktat väg- och vattenbyggnadsstyrelsen starkt betonat, att endast borttagandet av stenarna ej är tillfyllest för vinnande av det åsyftade målet: djuprännans upprensning till erforderligt djup, föreslår Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, sid. 65) endast borttagandet av en del stenar i rännan.

Detta Kungl. Maj:ts förslag, som står i strid med de sakkunniga myndigheternas yttrande, torde vara motiverat uteslutande av sparsamhetsskäl, men det synes oss vara både oekonomiskt och opraktiskt att i år borttaga stenarna för att kanske till nästa år komplettera detta arbete med borttagande av grundbankarna. Upprensningen i sin helhet bleve ju i så fall avsevärt dyrare.

Det torde ock vid bedömandet av detta ärende ej förbises, att den föreslagna upprensningen, som avser att underlätta trafiken i Kalmarsund, är ett produktivt arbete, som åtminstone i någon mån komme att giva sysselsättning åt en del arbetare. Detta synes oss böra så mycket mer beaktas som för beredande av arbete åt de arbetslösa ofta måste tillgripas arbeten av ganska tvivelaktigt praktiskt värde.

Djupet i Kalmarsunds djupränna inskränkes för närvarande på vissa ställen av stenar och grundbankar till mindre än det avsedda (6 meter vid vanligt lågt vattenstånd). Enligt vad som vitsordats, är detta till avsevärd olägenhet för den med djupgående fartyg bedrivna trafiken i rännan.

Utskottet vill tillstyrka, att medel redan på nästkommande budgetårs stat anvisas med det för upprepningsarbetena såsom erforderligt ansedda och nu motionsvis begärda beloppet av 63,000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, med bifall till de av herrar Nilsson i Gränebo m. fl. och Schött m. fl. i ämnet väckta motionerna I: 73 och II: 103 må till *upprepning av djuprännan i Kalmarsund* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 63,000 kronor.

Vägtrafikväsendet.

27:o) Kungl. Maj:t har (punkt 27) föreslagit riksdagen att minska det ordinarie reservationsanslaget till bidrag till vissa kommunikationsändamål, nu 40,000 kronor, med 10,000 kronor till 30,000 kronor.

Bidrag till
vissa kom-
munikations-
ändamål.

Ifrågavarande anslag utgjorde för budgetåret 1929/1930 30,000 kronor, för budgetåret 1930/1931 35,000 kronor samt för innevarande budgetår 1931/1932 40,000 kronor.

[27.]

Departementschefen har yttrat bland annat följande.

Den år 1930 företagna höjningen av anslaget betingades av behovet att kunna i vissa fall lämna statsbidrag till bestridande av kostnaderna för bro eller annan anordning för vägs framförande över isränna, då vägen icke vore att hänföra till allmän väg. Den för nu löpande budgetår vidtagna anslagshöjningen avsåg att möjliggöra utförandet av de mest trängande iståndsättningsarbetena å fyra fjällstugor å färdleden mellan Karesuando kyrkoby i Norrbottens län och Skibotten i Norge.

De utgifter, som i övrigt avföras från ifrågavarande anslag, utgöras bland annat av bidrag till ångbåts- och motorbåtstrafik å olika insjöar i Norrland, av medel till avlönande av åborna å fjällstugorna vid vissa kommunikationsleder, av Sveriges bidrag till den ständiga internationella föreningen för frågor rörande vägväsendet samt av bidrag till den internationella luftfartskommissionen.

För fullföljande av förenämnda iståndsättningsarbeten å fjällstugor i Norrbottens län skulle utöver redan anvisade medel av 17,000 kronor erfordras ett belopp av i runt tal 10,000 kronor. Därjämte föreligger framställning från länsstyrelsen i Västerbottens län om anvisande av 17,500 kronor till liknande arbeten vid Strimasunds fjällstuga, vilket belopp förutsatts skola utgå av förevarande anslag. Ehuru med hänsyn till den av årligen återkommande utgifter föranledda anslagsbelastningen tidpunkten för tillgodo-seende av nyssnämnda medelsbehov måste förskjutas, därest anslaget minskas, finner jag mig dock på grund av den statsfinansiella situationen nödsakad förorda en sådan åtgärd. Jag vill alltså föreslå, att anslaget för nästkommande budgetår nedsattes med 10,000 kronor till 30,000 kronor.

Utskottet, som ej haft något att erinra mot förevarande förslag, hemställer, att riksdagen må minska det ordinarie reservationsanslaget till *bidrag till vissa kommunikationsändamål*, nu 40,000 kronor, med 10,000 kronor till 30,000 kronor.

Utskottets
yttrande.

Bidrag till
skjutsentreprenader.

28:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28) får utskottet hemställa,

[28.]

att riksdagen må minska det ordinarie förslagsanslaget till *bidrag till skjutsentreprenader*, nu 40,000 kronor, med 10,000 till 30,000 kronor.

Registrering
av motorfordon.

29:o) Kungl. Maj:t har (punkt 29) föreslagit riksdagen att till registrering av motorfordon för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra förslagsanslag av 15,000 kronor.

[29.]

Till ifrågavarande ändamål anvisade 1927 års riksdag ett extra förslagsanslag av 10,000 kronor. För vardera av budgetåren 1928/1929 och 1929/1930 uppfördes anslaget med ett i anledning av anslagsbelastningen till 20,000 kronor förhöjt belopp. Av samma anledning höjdes anslaget för budgetåret 1930/1931 till 30,000 kronor, vilket belopp jämväl anvisats för nu löpande budgetår.

Från anslaget gäldas utgifter för anskaffande av liggare och blad till automobilregistren hos länsstyrelserna ävensom för tryckning av olika för automobilväsendet erforderliga blanketter, ersättning till den räkenskapsförare hos överståthållarämbetet, som handhar uppbörden av registreringsavgifter för motorfordon, kostnaderna för besiktningsskyltar och för skatteskyltar samt för körkort och trafikkort, utgifter för upplysningsverksamhet rörande trafikregler och till motverkande av alkoholmissbruk hos motorfordonsförare m. m. Därjämte hava av förevarande anslag hittills bestritts kostnaderna för det inom generalstaben förda centralregistret över motorfordon.

Genom vissa av Kungl. Maj:t efter förslag av statens organisationsnämnd utfärdade författningsändringar har centralregistret över motorfordon indragits från och med den 1 juli 1931. Länsstyrelserna, som förut hade att till centralregistret inom en vecka anmäla förändringar i det hos respektive länsstyrelser förda automobilregistret, skola dock fortfarande årligen lämna chefen för generalstaben uppgift om antalet vid nästlidet års utgång i automobilregistret intagna motorfordon. Med den sålunda vidtagna förändringen, som tillstyrkts av chefen för generalstaben och samtliga länsstyrelser utom en, har avsetts att, med bibehållande i tillräcklig omfattning av överblick över landets motorfordonsbestånd, inbespara direkta personal- m. fl. kostnader för centralregistret, vilka kostnader för nu löpande budgetår beräknades till närmare 14,000 kronor, samt begränsa utgifterna för blanketter och försändelser av uppgifter.

Med hänsyn till vad sålunda av Kungl. Maj:t beslutats och med beaktande jämväl av anslagsbelastningen under de bägge sistförflutna budgetåren har *departementschefen* funnit sig kunna föreslå, att anslaget för nästkommande budgetår bestämmes till 15,000 kronor.

Utskottets
yttrande.

Utskottet har icke haft anledning till erinran emot förevarande förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *registrering av motorfordon* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra förslagsanslag av 15,000 kronor.

30:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 30) hemställer utskottet,

att riksdagen, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, må till *besiktning av motorfordon* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra förslagsanslag av 1,050,000 kronor.

Besiktning
av motor-
fordon.
[30.]

Luftfartsväsendet.

31:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 31—40) angående anslag till luftfartsväsendet m. m. jämte en i ämnet väckt motion kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

Understödd åt
regelbunden
luftfart m. m.
[31—
40.]

anmäla.

Byggnadsväsendet.

32:o) Kungl. Maj:t har (punkt 41) föreslagit riksdagen att till byggnadsstyrelsens verksamhet för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra förslagsanslag av 134,000 kronor.

Byggnads-
styrelsens
verksamhet.
[41.]

För budgetåret 1931/1932 har ifrågavarande anslag upptagits till 133,000 kronor, varav avsetts till avlöningar 97,700 kronor och till rese- och traktementskostnader 35,300 kronor. Stat för användningen av anslaget har av Kungl. Maj:t fastställts den 27 mars 1931, varvid föreskrivits, att utgifter från posten till rese- och traktementskostnader skola redovisas å särskild bokföringstitel.

Härtill kommer det ordinarie anslaget till byggnadsstyrelsen å 256,300 kronor.

I skrivelse den 25 augusti 1931 har *byggnadsstyrelsen* gjort framställning om anslag till upprätthållande av styrelsens verksamhet för budgetåret 1932/1933.

Kostnaderna för avlöning till icke-ordinarie personal å styrelsens samtliga byråer med undantag av byggnadsbyrån beräknar styrelsen för nästkommande budgetår till i runt tal 149,600 kronor, däri inräknade ålderstillägg. Beräkningen innebär en höjning på grund av intjänata ålderstillägg med 900 kronor. Till bestridande av kostnaderna för gratifikationer åt tjänstgörande arkitekter utom stat, avlöning åt den tekniske inspektören vid de kungl. teatrarna, tillfälliga biträden m. m. har styrelsen i likhet med de närmast föregående åren beräknat ett belopp av 16,000 kronor. För samtliga nu angivna kostnader skulle alltså för budgetåret 1932/1933 behövas ett sammanlagt belopp av 165,600 kronor. Då såsom nyss nämnts den å styrelsens ordinarie stat upptagna anslagsposten till avlöningar åt icke-ordinarie befattningshavare uppgår till 67,000 kronor, skulle således till upprätthållande av styrelsens verksamhet för nästa budgetår erfordras ett ytterligare belopp

av 98,600 kronor. Till rese- och traktamentskostnader för byggnadsstyrelsens tjänstemän beräknar styrelsen ett belopp av förslagsvis 35,400 kronor. Anslaget till byggnadsstyrelsens verksamhet för nästa budgetår skulle följaktligen komma att uppgå till 134,000 kronor. Styrelsen hemställer om anvisande av detta belopp för budgetåret 1932/1933.

Den av byggnadsstyrelsen framlagda beräkningen av medelsbehovet under ifrågavarande anslagstitel för nästkommande budgetår har icke givit *departementschefen* anledning till erinran.

Utskottets
yltrande.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *byggnadsstyrelsens verksamhet* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra förslagsanslag av 134,000 kronor.

Länsarkitekter.
[42.]

33:o) Kungl. Maj:t har (punkt 42) föreslagit riksdagen att till länsarkitekter för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra förslagsanslag av 80,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 128—130 av statsrådsprotokollet.

Det extra anslaget till länsarkitekter höjdes för budgetåret 1931/1932 från 62,000 kronor till 82,000 kronor. Med denna förhöjning avsågs dels att bestrida kostnaderna, 5,000 kronor, för ökande av antalet länsarkitektsbefattningar från elva till tolv, varigenom länsarkitektsinstitutionen utbyggdes att omfatta även det län, som ännu stod utanför densamma, nämligen Jämtlands län, dels ock att från sjätte huvudtitelns allmänna resekostnadsanslag till förevarande anslag överflytta den till 15,000 kronor beräknade utgiftsposten för länsarkitekternas resor. Anslaget förändrades samtidigt till förslagsanslag.

Genom beslut den 27 mars 1931 har Kungl. Maj:t fastställt stat för användningen av det för budgetåret 1931/1932 anvisade anslaget, upptagande en bestämd post å 67,000 kronor till avlöningar och en förslagspost å 15,000 kronor till rese- och traktamentskostnader, varjämte Kungl. Maj:t föreskrivit, att utgifter från posten till rese- och traktamentskostnader skola redovisas å särskild bokföringstitel.

Vidare har Kungl. Maj:t genom brev den 8 maj 1931 meddelat föreskrifter rörande dispositionen av anslagsposten till avlöningar. I enlighet härmed skulle under budgetåret 1931/1932 antalet länsarkitekter vara tolv. De särskilda länsarkitektsdistrikten skulle omfatta: ett distrikt Stockholms län, ett distrikt Uppsala, Södermanlands och Gotlands län, ett distrikt Jönköpings och Östergötlands län, ett distrikt Kronobergs, Kalmar och Blekinge län, ett distrikt Malmöhus och Kristianstads län, ett distrikt Göteborgs och Bohus samt Hallands län, ett distrikt Älvsborgs och Skaraborgs län, ett distrikt Värmlands och Örebro län, ett distrikt Kopparbergs, Västmanlands och Gävleborgs län, ett distrikt Jämtlands län, ett distrikt Västerbottens och Västernorrlands län samt ett distrikt Norrbottens län. Det fasta, av

statsmedel utgående arvodet till länsarkitekterna skulle utgöra, i Stockholms läns distrikt 8,000 kronor och i vart och ett av de övriga elva distrikten 5,000 kronor, med skyldighet dels för samtliga länsarkitekter, utom länsarkitekten i Stockholms län, att jämväl utanför vederbörande distrikt på uppdrag av byggnadsstyrelsen fullgöra till länsarkitektsysslan hörande åligganden, dels ock för länsarkitekten i Stockholms län att vid behov biträda inom byggnadsstyrelsen med handläggning av ärenden, avseende länsarkitekternas tjänsteåligganden. Slutligen bemyndigades byggnadsstyrelsen att för anställande av sakkunnigt biträde åt länsarkitekten i Stockholms län under budgetåret taga i anspråk ett belopp av högst 4,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1931 har *byggnadsstyrelsen* gjort framställning om anslag för budgetåret 1932/1933 till länsarkitekter.

Styrelsen har därvid ingått på frågan om åtgärder till lättande av vissa länsarkitekters arbetsbörda. Det enligt styrelsens mening redan under nuvarande förhållanden föreliggande behovet av en fortsatt utbyggnad av länsarkitektsinstitutionen skärptes ytterligare genom den nya stadsplanelagstiftningen och de särskilda krav på tillgång till sakkunnigt biträde inom länen i dithörande ämnen, som vid dess tillämpning gjorde sig gällande. Byggnadsstyrelsen har funnit, att det måste framstå såsom ett oefftergivligt krav, att varje länsstyrelse snarast möjligt måtte erhålla ständig tillgång till biträde av länsarkitekt.

På grund av särskilda omständigheter har dock styrelsen ansett sig böra inskränka sig till att nu föreslå anvisande av medel till anställande av allenast ytterligare en länsarkitekt. Styrelsen har emellertid samtidigt betonat, att styrelsen hade för avsikt att inom kort, möjligen redan nästa år, göra framställning i syfte att länsarkitektsinstitutionen utan längre dröjsmål bleve utbyggd på sätt styrelsen framhållit. Styrelsen har slutligen föreslagit, att arvodet vid den ifrågasatta nya länsarkitektbefattningen bestämdes till 5,000 kronor, samt hemställt om anvisande för budgetåret 1932/1933 av anslag till länsarkitekter med ett i anledning därav till 87,000 kronor förhöjt belopp.

Departementschefen har anfört följande.

»Att på ett lämpligt sätt anpassa länsarkitektsinstitutionen med hänsyn till de ändrade förhållanden, som inträtt med tillkomsten av den nya stadsplanelagstiftningen, är utan tvivel ett viktigt spørsmål. Byggnadsstyrelsen, som med hänsyn till det statsfinansiella läget icke ansett sig böra nu framlägga fullständigt förslag härutinnan, har i förevarande skrivelse anmält sin avsikt att snart nog återkomma till denna fråga samt i avvaktan härå inskränkt sig till att begära inrättande av ytterligare en länsarkitektbefattning. Ehuru väl jag behjärtar de synpunkter, som föranlett denna framställning, finner jag mig icke kunna i nu rådande ekonomiska läge tillstyrka ökade utgifter för här ifrågavarande ändamål. Anslagsposten till avlöningar torde alltså böra beräknas till oförändrat belopp 67,000 kronor.

Länsarkitekternas resekostnader hava för nästlidet budgetår uppgått till i runt tal 15,000 kronor eller enahanda belopp, som beräknats härtill för nu

löpande budgetår. Med hänsyn till verkningarna av i det föregående omnämnda ändringar i resereglementet m. m. synes den för detta ändamål under budgetåret 1932/1933 avsedda anslagsposten kunna upptagas till 2,000 kronor lägre belopp eller 13,000 kronor.

I enlighet härmed skulle den erforderliga anslagssumman bliva 80,000 kronor.»

Utskottets
yttrande.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot vad Kungl. Maj:t i förevarande avseende föreslagit och hemställer alltså,

att riksdagen må i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *länsarkitekter* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra förslagsanslag av 80,000 kronor.

Mätningar
m. m. av
kultur-
historiskt
märkliga
byggnader.

34:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 43) hemställer utskottet,

att riksdagen må minska det ordinarie reservationsanslaget till *mätningar m. m. av kulturhistoriskt märkliga byggnader*, nu 3,500 kronor, med 2,500 kronor till 1,000 kronor.

[43.]

Byggnader
och
reparationer.

35:o) I förslaget till riksstat för budgetåret 1932/1933 har Kungl. Maj:t upptagit det ordinarie reservationsanslaget till byggnader och reparationer med oförändrat belopp 525,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 131—134 av statsrådsprotokollet.

Det ordinarie reservationsanslaget till byggnader och reparationer, som för budgetåret 1925/1926 var uppfört med 450,000 kronor, höjdes med hänsyn till ökningen av kronans under byggnadsstyrelsens vård ställda fastighetsbestånd från och med budgetåret 1926/1927 till 500,000 kronor samt från och med budgetåret 1929/1930 till 525,000 kronor.

Till förstärkning av det ordinarie anslaget hava under flera år anvisats särskilda extra anslag, för budgetåren 1928—1932 till belopp av respektive 850,000, 800,000, 800,000 och 850,000 kronor.

Jämlikt medgivande av statsmakterna hava av vart och ett av de för ifrågasvarande ändamål under de senaste sex budgetåren tillgängliga beloppen 50,000 kronor tagits i anspråk för sådana restaureringsarbeten å Kalmar och Läckö slott, vilka ansetts oundgängligen nödvändiga till förhindrande av ytterligare förstörelse av nämnda slott. Det förutsattes vid denna frågas behandling år 1926, att ifrågasvarande restaureringsarbeten skulle fördelas på flera år samt att kostnaderna för arbetena skulle påföras förevarande anslag, därvid, efter utredning av byggnadsstyrelsen, för varje år visst maximibelopp skulle fastställas.

I skrivelse den 19 augusti 1931 har *byggnadsstyrelsen* anmält behovet av anslag till byggnader och reparationer för budgetåret 1932/1933 och hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1932/

1933 *dels* upptaga det ordinarie reservationsanslaget till byggnader och reparationer till oförändrat belopp 525,000 kronor, *dels ock* till förstärkning av samma anslag anvisa ett extra anslag av 850,000 kronor.

Sedermera har byggnadsstyrelsen med skrivelse den 1 oktober 1931 överlämnat planer rörande nödvändiga restaureringsarbeten å Kalmar och Läckö slott under budgetåret 1932/1933, vilkas genomförande beräknades draga en kostnad av 50,000 kronor, varav för Kalmar slott 30,000 kronor och för Läckö slott 20,000 kronor.

Departementschefen har yttrat följande.

Med inräknande av det till fortsatta restaureringsarbeten å Kalmar och Läckö slott avsedda beloppet, 50,000 kronor, skulle enligt byggnadsstyrelsens förslag för budgetåret 1932/1933 till byggnader och reparationer erfordras sammanlagt 1,375,000 kronor. Härav skulle å förstärkningsanslaget komma ett belopp av 850,000 kronor, vilket belopp på sedvanligt sätt beräknats på grundval av 1931 års priser, jämförda med de år 1914 gällande. Nu rådande förhållanden med därav föranledda krav på sträng sparsamhet nödvändiggöra emellertid, att underhållsarbetena å kronans byggnader nästkommande budgetår inskränkas till vad som måste anses vara oundgängligt. Om så sker, bör medelsbehovet under budgetåret 1932/1933 väsentligt nedgå. I enlighet härmed torde förstärkningsanslaget kunna begränsas till 500,000 kronor.

Det synes angeläget, att restaureringsarbetena å Kalmar och Läckö slott icke helt avbrytas. Jag vill därför förorda, att av anslagsmedlen till byggnader och reparationer må för detta ändamål under nämnda budgetår användas sammanlagt 30,000 kronor.

Utskottet, som tillstyrker, att för ifrågavarande ändamål beviljas, utöver det ordinarie reservationsanslaget till oförändrat belopp, det av Kungl. Maj:t äskade extra anslaget å 500,000 kronor, får under nu förevarande punkt hemställa,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må för budgetåret 1932/1933 upptaga det ordinarie reservationsanslaget till *byggnader och reparationer* med oförändrat belopp 525,000 kronor.

36:o) Under åberopande av vad som under nästföregående punkt anförts, hemställer utskottet,

*Förstärkning
av reserva-
tionsanslaget
till byggnader
och reparationer.*

att riksdagen må till *förstärkning av reservationsanslaget till byggnader och reparationer* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra anslag av 500,000 kronor.

[44.]

37:o) Kungl. Maj:t har (punkt 46) föreslagit riksdagen att till restaurering av slottskapellet och södra portiken å Stockholms slott för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 39,000 kronor.

*Restaurering
av slotts-
kapellet och
södra por-
tiken å
Stockholms
slott.*

1931 års riksdag anvisade för budgetåret 1931/1932 ett extra reservationsanslag av 59,000 kronor till restaurering av slottskapellet och södra portiken å Stockholms slott. Det för restaureringsarbetenas genomförande er-

[46.]

forderliga anslagsbeloppet å 177,000 kronor förutsattes skola uppdelas med 59,000 kronor på vart och ett av tre budgetår.

I skrivelse den 28 augusti 1931 har *byggnadsstyrelsen* meddelat, att ifråga-varande restaureringsarbeten vore avsedda att bedrivas så, att arbetena med slottskapellet skulle kunna avslutas under nästkommande budgetår. I anslutning härtill har styrelsen hemställt om anvisande för nämnda budgetår av ett reservationsanslag å 59,000 kronor till fullföljande av arbetena enligt den uppgjorda planen.

Departementschefen har yttrat följande.

Omförmälda restaureringsarbeten äro av största behov påkallade och böra lämpligen utföras i ett sammanhang. Med hänsyn till önskemålet att i möjligaste mån begränsa anslagsbehovet för nästkommande budgetår har slottsarkitekten på min anmodan undersökt, huruvida i sådant syfte arbetsplanen för restaureringsarbetena kunde omläggas. Slottsarkitekten har därvid kommit till det resultatet, att kostnaderna för arbetena å slottskapellet, beräknade till 98,000 kronor, skulle kunna fördelas på innevarande och nästkommande budgetår samt kostnaderna för restaurering av södra portiken, 79,000 kronor, på de därefter närmast följande två budgetåren. Enligt denna plan skulle nu återstående anslagsbelopp (177,000—59,000) 118,000 kronor fördelas med 39,000 kronor å budgetåret 1932/1933 och 39,500 kronor å vardera av budgetåren 1933—1935.

Mot den sålunda reviderade planen för arbetenas bedrivande synes mig intet vara att erinra.

*Utskottets
yttrande.*

Under hänvisning till vad departementschefen anför, får utskottet tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *restaurering av slottskapellet och södra portiken å Stockholms slott* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 39,000 kronor.

*Nybyggnad
för Kungl.
Maj:ts kansli.*

[47.]

38:o) Kungl. Maj:t har (punkt 47) föreslagit riksdagen medgiva, att till nybyggnad för Kungl. Maj:ts kansli må av fonden för anordnande av lokaler för statens ämbetsverk i huvudstaden användas ett belopp av 160,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 135—138 av statsrådsprotokollet.

Kanslihuskomplexet, som är avsett att inrymma lokaler för samtliga statsdepartement med undantag av utrikes- och försvarsdepartementen, skall bestå av en huvudbyggnad, med förläggning i huvudsak på det nuvarande kanslihusets plats, och två flygelbyggnader, förlagda å det från staden förvärvade västra området av nuvarande kvarteret Mars och Vulcanus. Arbetet har avsetts skola bedrivas så, att flyglarna kunna beräknas vara färdiga instundande sommar och hela byggnadskomplexet vara fullbordat under sommaren 1935. Kostnaderna för byggnadsföretaget hava beräknats komma att uppgå till 4,975,000 kronor, i vilket belopp ingår en till 100,000 kronor beräknad kostnad för utförande i enlighet med beslut av 1930 års riksdag av arkadanordning i södra flygelbyggnaden. Av riksdagen hava anvisats för budgetåret 1928/1929 till vissa ytterligare utredningar och undersökningar rörande nybyggnaden

60,000 kronor samt till byggnadsarbetets bedrivande för budgetåren 1929—1932 respektive 400,000 kronor, 900,000 kronor och 650,000 kronor, alltså sammanlagt 2,010,000 kronor. Beloppet å 400,000 kronor har utgått ur fonden för anordnande av lokaler för statens ämbetsverk i huvudstaden, medan de övriga anslagsbeloppen anvisats under riksstatsens sjätte huvudtitel. Med riksdagens medgivande har härutöver under nu löpande budgetår för byggnadsföretaget tagits i anspråk ett belopp av 250,000 kronor, som Stockholms stad erlagt till statsverket i ersättning för anordnande av nyssnämnda arkad. Sammanlagda beloppet av de för byggnadsföretaget till förfogande ställda medlen uppgår alltså till 2,260,000 kronor.

I skrivelse den 6 augusti 1931 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om anvisande till fortsättande av arbetena å ifrågavarande nybyggnad för budgetåret 1932/1933 av ett extra reservationsanslag av 900,000 kronor.

Departementschefen har yttrat följande.

Enligt av Kungl. Maj:t den 19 oktober 1928 godkänt avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Stockholms stad, å andra sidan, angående vissa markbyten m. m. (Kanslihus—Kungsholmsavtalet) har till staden överlåtits fastigheten nr 1 i kvarteret Brandklipparen (Jakobsgatan nr 32) i Stockholm med rätt för staden att tillträda fastigheten den 1 oktober 1932. I avtalet har tillika bestämts, att tillträdesdagen, därest Kungl. Maj:t och kronan senast den 1 oktober 1931 tillsade staden därom, skulle framflyttas till den 1 oktober 1933. I skrivelse den 16 september 1931 hemställde byggnadsstyrelsen att Kungl. Maj:t måtte föreskriva, huru i anledning av sistnämnda bestämmelse skulle förfaras. Med hänsyn till tidpunkten för de nya kanslihusflyglarnas färdigställande fann styrelsen för sin del skäl icke föreligga för Kungl. Maj:t och kronan att påfordra framflyttning av dagen för stadens tillträde till fastigheten, vilken till sin huvudsakliga del disponeras av ecklesiastikdepartementet. Genom beslut den 24 september 1931 har Kungl. Maj:t förklarat, att Kungl. Maj:t icke funne skäl påfordra framflyttning av den i avtalet bestämda tiden för stadens tillträde till omförmälda fastighet. Vad sålunda förekommit har jag ansett mig böra i förevarande sammanhang omnämna.

Vidare vill jag erinra, att byggnadsstyrelsen i skrivelse den 20 augusti 1931 framfört ett av kanslihusets arkitekter G. Clason och W. Gahn väckt förslag till delvis annan utformning av den runda gården i det nya kanslihusets centrala byggnadsdel än den, som finnes angiven i det ursprungliga ritningsförslaget av år 1929. Det nya förslaget innebär, att gårdens kolonnad, som tidigare avsetts skola erhålla en höjd svarande mot tre bakomliggande våningar, ersättes av en lägre portik, som svarar endast mot bottenvåningen och överliggande våning. Ändringen, som är föranledd av arkitektoniska skäl, medför även vissa praktiska fördelar, främst att huvudvåningens mot gården vettande lokaler bliva bättre belysta samt att gården i sin helhet kommer att bliva luftigare och ljusare. I ekonomiskt hänseende innebär ändringen en utgiftsminskning, som av byggnadsstyrelsen uppskattats till omkring 35,000 kronor. Genom beslut den 24 september 1931 har Kungl. Maj:t förklarat hinder icke möta, att det sålunda framlagda förslaget i huvudsak följes vid det fortsatta utarbetandet av huvudritningar till det nya kanslihusets huvudbyggnad.

Under nästkommande budgetår skulle det fortsatta arbetet å kanslihusbygget planenligt omfatta dels färdigställande av flygelbyggnaderna, vilket beräknats draga en kostnad av 160,000 kronor, dels rivning av nuvarande

kanslihuset och påbörjande av arbetet å den nya huvudbyggnaden. Med hänsyn till det ekonomiska läget synes emellertid en förskjutning i byggnadsplanens genomförande böra äga rum på det sätt, att för budgetåret 1932/1933 medel anvisas endast till fullbordande av flygelbyggnaderna.

Nyssnämnda, för flygelbyggnadernas färdigställande erforderliga belopp av 160,000 kronor synes böra beredas med anlåtande av fonden för anordnande av lokaler för statens ämbetsverk i huvudstaden. Ur denna fond anvisades, såsom förut nämnts, det belopp av 400,000 kronor, som för budgetåret 1929/1930 utgick till kanslihusbygget. Enligt vad jag inhämtat uppgår den odisponerade behållningen i fonden till omkring 520,000 kronor. Jämlikt gällande bestämmelser skall fråga om disposition av fondens medel i varje fall underställas riksdagens prövning.

Utskottets
yttrande.

Utskottet får, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställa,

att riksdagen må medgiva, att till nybyggnad för Kungl. Maj:ts kansli må av fonden för anordnande av lokaler för statens ämbetsverk i huvudstaden användas ett belopp av 160,000 kronor.

Möbler samt
arkivinred-
ning m. m.
för riksför-
säkrings-
anstalten.

39:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 48) angående möbler samt arkivinredning m. m. för riksförsäkringsanstalten har riksdagen redan fattat beslut; varom utskottet velat härigenom

erinra.

[48.]

Förbättrade
lokaler för
länsstyrelsen
i Uppsala
län m. m.

40:o) Kungl. Maj:t har (punkt 49) föreslagit riksdagen att till förbättrade lokaler för länsstyrelsen i Uppsala län m. m. för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 142—151 av statsrådsprotokollet.

[49.]

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren av herrar *K. G. Westman* och *C. P. Wahlmark* väckt motion, nr 144, däri hemställts, att riksdagen måtte besluta, att det i årets statsverksproposition, 6:te huvudtiteln, punkt 49, föreslagna anslaget till förbättrade lokaler för länsstyrelsen i Uppsala län m. m. för budgetåret 1932/1933 måtte bestämmas till 128,000 kronor.

Beträffande de till stöd för berörda hemställan åberopade skälen får utskottet hänvisa till motionen.

Med skrivelse den 4 juni 1931 överlämnade byggnadsstyrelsen ett inom styrelsen upprättat förslag till restaurering av rikssalen m. m., vars genomförande beräknades draga en kostnad av 320,000 kronor. Vidare anhöllo nuvarande ståthållaren å Uppsala slott, landshövdingen *Sigfrid Linnér*, ärkebiskop *Nathan Söderblom* samt Uppsala universitets rektor, professor *Östen Undén* med flera, att för utförande av ifrågavarande restaureringsarbeten bidrag av penninglotterimedel måtte beviljas med 213,000 kronor. Tillika meddelades, att avsikten vore att bilda en stiftelse, som skulle an-

skaffa återstående tredjedel av de för restaureringens genomförande erforderliga medlen, 320,000 kronor.

Genom brev den 18 juli 1931 har Kungl. Maj:t bemyndigat byggnadsstyrelsen att i samråd med riksantikvarien för de medel, vilka för ändamålet ställas till disposition av stiftelsen för restaurering och omhänderhavande av rikssalen å Uppsala slott — med undantag av ett belopp av 11,000 kronor, som skulle i angivet syfte reserveras — och i huvudsaklig överensstämmelse med styrelsens berörda förslag med vissa modifikationer låta för en kostnad av högst 309,000 kronor verkställa restaurering av rikssalen jämte därav betingade ändrings- och inredningsarbeten inom slottet.

Vidare har Kungl. Maj:t genom beslut den 18 juli och den 4 december 1931 förordnat, att av behållningen i vissa av Kungl. Maj:t medgivna penninglotterier tillhopa 213,000 kronor skola utbetalas till omförmälda stiftelse att användas till de sålunda beslutade arbetena.

Kungl. Maj:ts beslut om restaurering av rikssalen innebär, att själva rikssalen jämte vissa angränsande rum i våningen tre trappor upp skola restaureras samt att för tillträdet till salen anlägges trappuppgång genom slottets samtliga våningar. Vidare anordnas vestibul med ingång från befintligt valv ävensom kapprum i bottenvåningen samt i våningen två trappor upp för rum till rikssalen. För detta ändamål måste tagas i anspråk följande utrymmen, nämligen i bottenvåningen rummen nr 35—38, disponerade av länsstyrelsen såsom arkiv, rummen nr 39—42, som äro upplåtna såsom bostad åt landsarkivets expeditionsvakt, samt det av universitetsbiblioteket disponerade rummet nr 43, i våningen en trappa upp rummen nr 96 och 98—100, vilka äro upplåtna till bostäder åt två expeditionsvakter hos länsstyrelsen, samt i våningen två trappor upp rummen nr 143 och 144, tillhörande landshövdingens bostad. På grund härav innefattar det byggnadsstyrelsen den 18 juli 1931 givna uppdraget att verkställa restaurering av rikssalen bemyndigande för styrelsen att för nämnda summa, 309,000 kronor, jämväl inreda de landshövdingens ämbetsbostad i våningen en trappa upp tillhörande rummen nr 88, 89 och 91 samt 92, 93 och 94 till två expeditionsvaktbostäder samt utrymmet nr XXXIII i övre källaren i slottets södra flygel till arkiv för länsstyrelsen ävensom att vidtaga betryggande brandskyddsanordningar mellan rikssalen och de därunder belägna rummen nr 110 och 110b, vilka universitetsbiblioteket skulle erhålla i ersättning för rummet nr 43. Vidare har förutsatts, att de såsom bostad åt landshövdingens chaufför avsedda rummen nr 30—32 i bottenvåningen skola anordnas såsom expeditionsvaktbostad, och har därför i Kungl. Maj:ts beslut den 18 juli 1931 föreskrivits, att förenämnda belopp av 11,000 kronor skall av byggnadsstyrelsen reserveras för att, när fråga kan uppstå om inredande åt landshövdingens chaufför av visst utrymme i den odisponerade våningen tre trappor upp, disponeras på sätt Kungl. Maj:t efter framställning av styrelsen bestämmer.

I fråga om beredande inom slottet av ökade och i övrigt förbättrade tjänstelokaler för länsstyrelsen framlade *byggnadsstyrelsen* med skrivelse

den 9 juli 1931 utredning och förslag. Kostnaderna för förslaget genomförande beräknades till 292,000 kronor.

Då kostnaderna för detta förslags genomförande syntes väl höga, anmodade departementschefen byggnadsstyrelsen att uppgöra ett förslag, varigenom förbättrade lokaler för länsstyrelsen skulle kunna åstadkommas för en lägre kostnad än enligt det förutnämnda förslaget.

Med anledning härav har *byggnadsstyrelsen* med skrivelse den 3 december 1931 överlämnat ett av styrelsen utarbetat nytt förslag till lösning av länsstyrelsens lokalfråga och därmed sammanhängande spörsmål. Beträffande detta förslag har styrelsen anfört:

Enligt förslaget skulle inom länsstyrelsens lokaler i bottenvåningen anordnas en mittelkorridor fram till sessionssalen och i samband därmed en del större rum inom nämnda lokaler uppdelas i smärre enheter. Vidare skulle de till landshövdingbostaden hörande båda rummen 76 och 79 upplåtas till länsstyrelsen. För erhållande av en bekvämare kommunikation mellan länsstyrelsens olika avdelningar skulle en trappa anordnas i tornet mellan bottenvåningen och våningen en trappa upp. Landskansliet skulle enligt förslaget förläggas till bottenvåningen samt landskontoret till våningen 1 trappa upp. I rummen nr 3 och 4 i tornets bottenvåning skulle fortfarande inredas två arkivrum, under det att övriga arkivlokaler skulle förläggas till utrymmet nr XXXIII i övre källaren. Enligt förslaget skulle länsstyrelsen komma att i bottenvåningen disponera 17 tjänsterum med en golvyta av 418 kvadratmeter och i våningen en trappa upp 11 tjänsterum med en golvyta av omkring 250 kvadratmeter, och skulle den sammanlagda golvytan uppgå till omkring 720 kvadratmeter, de båda arkivrummen i bottenvåningen medräknade. Till jämförelse får byggnadsstyrelsen framhålla, att de av länsstyrelsen för närvarande disponerade lokalerna omfatta en golvyta av omkring 600 kvadratmeter.

Enligt det nu föreliggande förslaget skulle landshövdingens sovrumsvåning bibehållas i våningen en trappa upp, men har, för att våningen skall kunna fullt effektivt utnyttjas, rumsindelningen delvis ändrats på sätt, som närmare angivits å planritningarna. Genom dessa ändringar hava erhållits ett större vardagsrum, fem sovrum, två gästrum samt två tjänarorum, allt med tillhörande badrum, toaletter och övriga biutrymmen. I våningen två trappor upp skulle representationsrummen bibehållas oförändrade samt ett gästrum inredas. Den till landshövdingbostaden hörande ekonomiavdelningen skulle enligt förslaget i huvudsak bibehållas men något moderniseras. Det intill köket liggande rummet nr 137 är avsett till tjänarorum.

Med hänsyn till att landshövdingens sovrumsvåning skall bibehållas i våningen en trappa upp har det visat sig erforderligt, att rummen nr 88, 89 och 91, vilka enligt förslaget till rikssalens restaurering skulle omändras till en expeditionsvaktsbostad, fortfarande få disponeras för landshövdingens räkning. I ersättning härför skulle enligt det nu föreliggande förslaget de till landshövdingbostaden hörande rummen nr 138—141 i våningen två trappor upp iordningställas till expeditionsvaktsbostad. I övrigt skall enligt det föreliggande förslaget en expeditionsvaktsbostad anordnas i bottenvåningen intill portvalvet i likhet med vad som avsågs i det den 9 juli 1931 framlagda förslaget. Vidare förutsättes, att rummen nr 92, 93 och 94 i våningen en trappa upp skola i överensstämmelse med förslaget till rikssalens restaurering iordningställas till expeditionsvaktsbostad.

För att i möjligaste mån nedbringa kostnaderna skola enligt det nu före-

liggande förslaget slottets nuvarande pannanläggningar bibehållas och endast kompletteras i erforderlig utsträckning. Vidare skola de befintliga, i rummen synliga rörledningarna bibehållas, vilket givetvis ur utseendesynpunkt är mindre tillfredsställande, men skulle ledningarnas förläggande under bottenbjälklaget medföra ökade kostnader.

Slutligen får byggnadsstyrelsen beträffande det föreliggande förslaget framhålla, att detsamma upprättats med hänsyn till att det framdeles kan visa sig önskvärt att utöka länsstyrelsens lokaler antingen i våningen en trappa upp med landshövdingens nuvarande sovrumsavdelning, varvid denna skulle förläggas till våningen tre trappor upp, eller också i sistnämnda våning, i vilket fall landshövdingens sovrumsavdelning skulle bibehållas i sitt nuvarande läge.

I detta sammanhang får byggnadsstyrelsen framhålla, att från chefens för kommunikationsdepartementet sida ifrågasatts, att de av landstinget för närvarande innehavda rummen å slottet, nämligen utrymmena nr 65—69 och 75 i våningen en trappa upp samt den s. k. landstingssalen i våningen två trappor upp skulle tagas i anspråk för länsstyrelsens räkning, under vilken förutsättning statsverket skulle, jämlikt tidigare träffad överenskommelse, hava att till landstinget utbetala ett belopp av 17,000 kronor. Då emellertid vissa delar av landstingets lokaler för närvarande redan disponeras av länsstyrelsen, torde det enligt byggnadsstyrelsens mening kunna ifrågasättas, huruvida icke länsstyrelsens definitiva övertagande av landstingets lokaler utan olägenhet skulle kunna ställas på framtiden. Den stora landstingssalen kan svårigen utnyttjas för länsstyrelsens behov, och skulle för nyssnämnda belopp å 17,000 kronor, utöver de redan av länsstyrelsen utnyttjade rummen i våningen 1 trappa upp, endast erhållas två rum med en sammanlagd golvyta av 41 kvadratmeter. På grund härav har byggnadsstyrelsen icke ansett sig böra i det nu föreliggande förslaget upptaga en utvidgning av länsstyrelsens lokaler med de av landstinget innehavda.

Kostnaderna för förslagets genomförande skulle enligt inom byggnadsstyrelsen uppgjorda beräkningar uppgå till 158,000 kronor, varvid förutsatts, att kostnaderna för iordningställandet av de tre expeditionsvaktbostäderna inom slottet skulle bestridas av de medel, som ställts till disposition av stiftelsen för restaurering och omhändertagande av rikssalen.

Beträffande sättet och tidpunkten för täckande av kostnaderna har byggnadsstyrelsen tänkt sig att för nästkommande budgetår ett belopp av 30,000 kronor av anslaget till byggnader och reparationer skulle kunna reserveras för arbeten å Uppsala slott och sålunda kunna tagas i anspråk för utförande av vissa i det nu föreliggande förslaget angivna arbeten, varvid styrelsen dock förutsatte, att någon beskärning icke gjordes beträffande det av styrelsen i skrivelse den 19 augusti 1931 begärda anslagsbeloppet.

Under förutsättning att 30,000 kronor av anslaget till byggnader och reparationer sålunda av byggnadsstyrelsen skulle kunna ställas till förfogande för här ifrågakomna ändamål, skulle alltså för genomförande av det föreliggande förslaget erfordras ett ytterligare anslagsbelopp av 128,000 kronor, som borde för budgetåret 1932/1933 anvisas såsom ett extra reservationsanslag.

Över sistnämnda förslag hava utlåtanden avgivits av *riksantikvarien* den 9 december 1931 och av *länsstyrelsen i Uppsala län* den 11 december 1931.

Departementschefen har yttrat följande:

Av vad i ärendet förekommit torde framgå, att länsstyrelsens i Uppsala län lokaler i Uppsala slott äro otillräckliga samt, på grund av beskaflenheten och det inbördes läget av åtskilliga rum, i nuvarande skick till stor del föga ändamålsenliga, vartill kommer, att de delvis äro ohygieniska. Vid besök å platsen har jag fått det intrycket, att med utvidgning och förbättring i övrigt av länsstyrelsens lokaler icke lämpligen kan anstå samt att, i samband med åtgärder för tillgodoseende av länsstyrelsens lokalbehov, jämväl landshövdingens ämbetsbostad i slottet bör undergå vissa förändringar.

De utredningar, som sedan ett par år pågått i avsikt att ernå en lösning av ifrågavarande lokalspörsmål, hava resulterat i ett av byggnadsstyrelsen i juli 1931 framlagt förslag, enligt vilket länsstyrelsens lokaler skulle utvidgas med den i våningen en trappa upp belägna delen av landshövdingens ämbetsbostad samt landshövdingen i ersättning härfor erhålla bostadsrum i våningen tre trappor upp. Med hänsyn till nuvarande statsfinansiella läge har det emellertid befunnits nödvändigt att på ett mindre kostsamt sätt söka tillgodose det onekligen trängande behovet av förbättrade tjänstelokaler. Det mera begränsade förslag, som byggnadsstyrelsen med anledning härav framlagt, innebär i huvudsak, att av landshövdingens bostad i våningen en trappa upp endast en del skulle tagas i anspråk för länsstyrelsen samt att länsstyrelsens lokaler i bottenvåningen skulle erhålla en mera ändamålsenlig rumsindelning, varjämte landshövdingens bostad skulle förbättras, särskilt beträffande rumsindelningen i våningen en trappa upp. Förslagets genomförande skulle medföra en ökning av tjänstelokalerna från 600 till 720 kvadratmeter eller med 20 procent, vartill kommer den icke oväsentliga vinst av utrymme, som en rationell rumsindelning medför.

Det sålunda upprättade, begränsade förslaget synes mig innebära en lämplig lösning av den föreliggande lokalfrågan. Det äger därjämte fördelen att lämna öppet, huru en eventuell framtida utvidgning av länsstyrelsens lokaler skall ske — antingen genom utnyttjande av den oinredda våningen tre trappor upp eller genom att taga i anspråk återstående, till landshövdingens bostad hörande rum i våningen en trappa upp, något som underlättas av den jämväl för tjänsteändamål lämpliga indelning, som dessa rum enligt förslaget skulle erhålla. Med hänsyn härtill och då jag icke har något att erinra mot kostnadsberäkningen, slutande å 158,000 kronor, vill jag alltså tillstyrka, att förslaget kommer till utförande. Jag förutsätter därvid lika med riksantikvarien, att sådana smärre ändringar, som på grund av under arbetets gång gjorda iakttagelser ur kulturhistorisk synpunkt kunna visa sig önskvärda, få vidtagas samt att arbetena övervakas av en av byggnadsstyrelsen och riksantikvarien utsedd kulturhistoriskt skolad kontrollant.

Byggnadsstyrelsen har föreslagit, att av kostnadssumman ett belopp av 30,000 kronor skulle utgå av anslaget till byggnader och reparationer, varvid styrelsen förutsatt, att det av styrelsen för budgetåret 1932/1933 äskade anslagsbeloppet för detta ändamål icke bleve beskuret. Emellertid har jag tidigare denna dag på grund av nödvändigheten att under nu rådande förhållanden inskränka underhållsarbetena å kronans byggnader nästkommande budgetår till vad som måste anses vara oundgängligt föreslagit en avsevärd nedsättning i det begärda anslagsbeloppet. Med den sålunda avsedda, mera begränsade användningen av underhållsanslaget synes det dock möjligt att även vid föreslagen minskning av medelsanvisningen kunna av berörda anslag bestrida den av byggnadsstyrelsen beräknade delen av kostnaderna för ifrågavarande arbeten.

Vad beträffar den del av kostnaderna, 128,000 kronor, som skulle täckas

genom särskilt anslag, så föreligger, enligt vad jag inhämtat, sådant samband mellan arbetena inom landshövdingens bostad och arbetena inom länsstyrelsens lokaler, att de till en del måste ske samtidigt och i övrigt böra utföras i omedelbar följd med varandra. Därest landshövdingens bostaden skulle färdigställas för inflyttning den 1 oktober 1932, erfordrades därför, att hela anslagsbeloppet, 128,000 kronor, anvisades för nästkommande budgetår. Huru önskvärt det ur skilda synpunkter än må vara att snarast avveckla den med statsmedel bekostade förhyrningen av bostad för landshövdingen, ser jag mig med hänsyn till den rådande budgetsituationen likväl nödsakad att föreslå en uppdelning av anslagsbeloppet på två budgetår. För nästa budgetår synes lämpligen böra anvisas 75,000 kronor.

Såsom motionsvis framhållits, pågå för närvarande större arbeten för den inom slottet belägna rikssalens restaurering, vadan det lär kunna antagas att ombyggnaden av tjänstelokalerna och övriga här avsedda arbeten skola kunna färdigställas billigare, om de utföras i sammanhang med dessa mera omfattande restaureringsarbeten.

Utskottet vill tillstyrka, att hela det för arbetena erforderliga anslagsbeloppet av 128,000 kronor ställes till förfogande redan för nästkommande budgetår. Genom att arbetena på detta sätt påskyndas, skulle bland annat bliva möjligt att iordningsställa landshövdingens bostadsvåning till hösten 1932, varigenom den nuvarande förhyringen av tillfällig bostad för en kostnad av 4,200 kronor för år kunde upphöra redan den 1 nästkommande oktober.

Vad angår själva ombyggnadsplanen vill utskottet erinra, att det framlagda förslaget till rumsfördelning och lokalernas användning för olika ändamål allenast är att betrakta som preliminärt. Utskottet förutsätter, att de närmare planerna härför fastställas av Kungl. Maj:t efter ytterligare omprövning av huru föreliggande lokalutrymmen böra lämpligast disponeras.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med bifall till den av herrar Westman och Wahlmark väckta motionen I: 144, må till *förbättrade lokaler för länsstyrelsen i Uppsala län m. m.* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 128,000 kronor.

41:o Kungl. Maj:t har (punkt 50) föreslagit riksdagen att för om- och tillbyggnad av residensbyggnaden i Nyköping för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 151—153 av statsrådsprotokollet.

1930 års riksdag anvisade för om- och tillbyggnad av residensbyggnaden i Nyköping för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor. Beloppets anvisande avsåg att möjliggöra utförandet av vissa tidskrävande förarbeten för byggnadsföretaget i fråga inom sådan tid, att det egentliga byggnadsarbetet skulle kunna påbörjas omedelbart efter det att medel härtill beviljats av 1931 års riksdag.

Bihang till riksdagens protokoll 1932. 6 saml. 6 häft. (Nr 6.)

429 32 4

Utskottets
yttrande.

Om- och till-
byggnad av
residens-
byggnaden i
Nyköping.

[50.]

I skrivelse den 27 november 1930 framlade byggnadsstyrelsen förslag till ifrågavarande om- och tillbyggnadsarbeten, vilket förslag gick ut på företagets uppdelande i två utbyggnader, av vilka den första beräknades draga en kostnad av 170,000 kronor. I denna utbyggnad skulle ingå utförande av tillbyggnad till den mindre (västra) flygeln samt anordnande av korridorförbindelse i bottenvåningen mellan länsstyrelsens från varandra skilda avdelningar, i samband varmed trappan till landshövdingens bostad skulle ombyggas. Vidare skulle två nya entréer från torget upptagas samt landshövdingbostaden erhålla ny ekonomiavdelning i ersättning för den gamla, som skulle avstås till tjänstelokaler för länsstyrelsen. Genom dessa arbeten skulle länsstyrelsen erhålla sex nya tjänsterum. I anslutning till förslaget hemställde byggnadsstyrelsen, att för den första utbyggnaden ytterligare erforderligt belopp av 150,000 kronor måtte anvisas för budgetåret 1931/1932. Styrelsen förutsatte därvid, att de för andra utbyggnaden erforderliga medlen, 225,000 kronor, skulle anvisas för budgetåret 1932/1933.

Vid anmälan av ärendet i 1931 års statsverksproposition uttalade departementschefen sig för en uppdelning av arbetena på sätt byggnadsstyrelsen angivit. Han framhöll även, att ett blivande entreprenadavtal borde inskränkas till att omfatta endast de arbeten, varom närmast vore fråga. Med hänsyn till det budgetära läget och då medel för den kommande budgetperioden även erfordrades till andra trängande arbeten, kunde han emellertid icke tillstyrka, att för budgetåret 1931/1932 avsåges större belopp för ändamålet än 125,000 kronor.

Kungl. Maj:ts i enlighet härmed gjorda framställning vann riksdagens bifall. För ifrågavarande arbeten hava sålunda anvisats medel till ett sammanlagt belopp av 145,000 kronor.

I skrivelse den 13 augusti 1931 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om anslag till fortsättande av arbetena å ifrågavarande residensbyggnad och därvid meddelat, att arbetet å den första utbyggnaden igångsatts och beräknades bliva avslutat under hösten 1932. Härför ytterligare erforderligt belopp, 25,000 kronor, borde alltså anvisas för budgetåret 1932/1933. Därest medel komme att äskas av instundande riksdag för igångsättande även av arbetet å en andra utbyggnad, huvudsakligen avseende om- och tillbyggnad av den östra flygeln för en kostnad av 225,000 kronor, kunde detta beräknas vara slutfört med utgången av år 1933. Kostnaderna borde förty uppdelas med 150,000 kronor å budgetåret 1932/1933 och 75,000 kronor å närmast följande budgetår. För om- och tillbyggnad av residensbyggnaden i Nyköping borde alltså för budgetåret 1932/1933 anvisas ett extra reservationsanslag av (25,000 + 150,000) 175,000 kronor.

Departementschefen har yttrat, att man med ifrågavarande arbetens uppdelning i två utbyggnader avsett att erhålla en plan för arbetenas bedrivande, som möjliggjorde erforderlig begränsning av det närmast föreliggande anslagsbehovet samtidigt som länsstyrelsen oberoende av byggnadsföretagets genomförande i dess helhet finge tjänstelokalerna i viss omfattning utökade.

I anslutning härtill och med hänsyn till den statsfinansiella situationen har departementschefen föreslagit, att medel nu äskades endast till fullbordande av första utbyggnaden. Härtill komme att, såsom statens organisationsnämnd efter besök på platsen uttalat, viss ytterligare utredning syntes böra verkställas, innan definitiv ståndpunkt toges till frågan om den andra utbyggnadens genomförande.

Utskottet, som icke haft anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må för *om- och tillbyggnad av residensbyggnaden i Nyköping* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

42:o) Kungl. Maj:t har (punkt 51) föreslagit riksdagen att till restaureringsarbeten å Gripsholms slott för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 35,000 kronor.

Restaureringsarbeten å Gripsholms slott.

[51.]

1931 års riksdag anvisade för restaureringsarbeten å Gripsholms slott ett extra reservationsanslag av 35,000 kronor. För ifrågavarande arbeten beräknades anslagsmedel bliva erforderliga till sammanlagt belopp av 70,000 kronor. Beloppet avsågs att fördelas på två budgetår.

Nu begäres det för arbetenas slutförande erforderliga beloppet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må till *restaureringsarbeten å Gripsholms slott* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 35,000 kronor.

43:o) Kungl. Maj:t har (punkt 52) föreslagit riksdagen *dels* till förbättrade lokaler för länsstyrelsen i Östergötlands län för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 240,000 kronor; *dels ock* medgiva, att av besparingar, som kunna uppstå å anslaget, må för utrustning av länsstyrelsens lokaler användas ett belopp av högst 6,620 kronor.

Förbättrade lokaler för länsstyrelsen i Östergötlands län.

[52.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 154 och 155 av statsrådsprotokollet.

I 1931 års statsverksproposition framlades under sjätte huvudtiteln, punkten 53, förslag till vissa ändringsarbeten å Linköpings slott för beredande av förbättrade lokaler åt länsstyrelsen i Östergötlands län. Förslaget gick i huvudsak ut på att till landshövdingens boställsvåning hörande sov- och gäst- rum jämte den till norra slottslängan förlagda ekonomiavdelningen skulle

upplåtas till länsstyrelsen. I stället skulle vissa delar av vinden tagas i anspråk för inredande av sov- och gästrum jämte domestikrum samt ny ekonomiavdelning anordnas i de förminskade boställsutrymmena i våningen två trappor upp. Ändringsarbetena beräknades draga en kostnad av 390,000 kronor. Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag anvisade riksdagen till detta byggnadsföretag för innevarande budgetår ett extra reservationsanslag av 150,000 kronor.

I skrivelse den 19 augusti 1931 har *byggnadsstyrelsen* meddelat, att arbetena beräknas bli slutförda under hösten 1932, samt hemställt om anvisande för nästkommande budgetår av återstående, för byggnadsföretaget erforderligt belopp av 240,000 kronor.

Länsstyrelsen i Östergötlands län har i skrivelse den 21 september 1931, innefattande framställning om anvisande av medel för möbler och inredning till de utvidgade ämbetslokalerna, ifrågasatt att för sådant ändamål få använda å byggnadsanslaget eventuellt uppkommande besparing.

Det av länsstyrelsen beträffande dessa anskaffningar framlagda förslaget, vilket slutar å en summa av 31,042 kronor, förutsätter att den gamla möbleringen i allt väsentligt kommer till användning och är, enligt vad länsstyrelsen uttalat, upprättat med iakttagande av den största sparsamhet. Av nämnda summa avse 6,620 kronor i huvudsak till fast inredning hänförliga anordningar (arkiv- och annan hyllinredning, markiser och dylikt). Länsstyrelsen framhåller, att sistnämnda kostnader äro av sådan beskaffenhet, att de böra bestridas av byggnadsanslaget, samt hemställer att så måtte få ske och att återstående erforderligt belopp, 24,422 kronor, anvisas från femte huvudtitelns förslagsanslag till skrivmaterialier och expenser, ved m. m.

Byggnadsstyrelsen har i utlåtande den 1 oktober 1931 meddelat, att byggnadsanslaget torde lämna tillgång till bestridande av berörda kostnadsbelopp å 6,620 kronor, samt för sin del tillstyrkt framställningen.

Statskontoret, som yttrat sig den 14 oktober 1931, har ej haft något att erinra mot den begärda summan eller mot det föreslagna sättet för beredande av erforderliga medel. Statskontoret har dock ifrågasatt, huruvida icke, därest medlen behövde vara tillgängliga först under nästa budgetår, särskilt anslag för ändamålet lämpligen borde äskas av riksdagen.

Departementschefen har för egen del anfört följande:

Enligt vad jag inhämtat, är det möjligt att inom den för ifrågavarande byggnadsföretag beräknade kostnadsramen utföra även de istandsättningsarbeten å slottsflygeln, som avsetts skola vidtagas samtidigt med ombyggnaden av slottet och beträffande vilka, på sätt framgår av nästlidet års statsverksproposition, förutsatts att de, om anvisade medel ej räckte, skulle bekostas av anslaget till byggnader och reparationer. Såvitt nu kan bedömas synes det emellertid antagligt att, oaktat denna utgift, någon besparing skall komma att uppstå å anslaget, sådant detta kalkylerats. Då denna besparing torde komma att uppgå endast till ett jämförelsevis obetydligt belopp och då därjämte i det skede, vari arbetena ännu befinna sig, den slutliga kostnaden för byggnadsarbetena icke lär kunna beräknas med fullstän-

dig tillförlitlighet, har jag icke ansett mig böra föreslå någon minskning i det av byggnadsstyrelsen begärda, i enlighet med kostnadskalkylen beräknade slutanslaget av 240,000 kronor. Jag vill alltså tillstyrka, att detta belopp äskas av riksdagen. Likaledes finner jag mig böra tillstyrka utverkande av riksdagens medgivande att den besparing, som kan uppkomma å anslaget, må på sätt länsstyrelsen föreslagit i mån av tillgång användas till bestridande av kostnader för arkiv- och annan hyllinredning m. m., vilka kostnader beräknats till 6,620 kronor.

Enligt vad chefen för socialdepartementet meddelat mig, synes återstoden av det för inventarieanskaffningen behövliga beloppet kunna utgå från femte huvudtitelns allmänna expensanslag.

Utskottet har funnit sig böra tillstyrka, att återstående, för ifrågavarande byggnadsföretag erforderligt belopp av 240,000 kronor nu anvisas.

Emot förslaget, att av eventuella besparingar å anslaget ett belopp av högst 6,620 kronor användas för bestridande av kostnader för arkiv- och annan hyllinredning m. m., har utskottet icke haft något att erinra.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) till *förbättrade lokaler för länsstyrelsen i Östergötlands län* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 240,000 kronor;

b) medgiva, att av besparingar, som kunna uppstå å anslaget, må för utrustning av länsstyrelsens lokaler användas ett belopp av högst 6,620 kronor.

44:o) Kungl. Maj:t har (punkt 53) föreslagit riksdagen att till konserveringsarbeten å Bohus fästningsruin för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor.

Konserveringsarbeten
å Bohus
fästnings-
ruin.

För budgetåren 1926—1931 anvisade riksdagen till konserveringsarbeten å Bohus fästningsruin anslag å sammanlagt 150,000 kronor. De under nämnda period vidtagna konserveringsåtgärderna utgjordes i huvudsak av vad som upptagits under den första av de tre klasser, i vilka enligt en av byggnadsstyrelsen år 1925 framlagd plan de till förhindrande av fästningsruinens ytterligare förstörelse behövliga arbetena blivit efter angelägenhetsgraden uppdelade.

1931 års riksdag beviljade för budgetåret 1931/1932 ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor till fullföljande av konserveringsarbetena å fästningsruinen, varvid huvudsakligen till andra klassen i nyssnämnda plan hörande arbeten skulle komma till utförande. Dessa arbeten, som beräknades draga en sammanlagd kostnad av 150,000 kronor, förutsattes skola verkställas under loppet av fem budgetår och i huvudsaklig överensstämmelse med förenämnda plan med de jämkningar däri, som på grund av

[53.]

gjorda erfarenheter eller med hänsyn till i fortsättningen inträffande omständigheter kunde av byggnadsstyrelsen efter samråd med riksantikvarien prövas påkallade och som icke ökade kostnaderna.

I skrivelse den 12 augusti 1931 har *byggnadsstyrelsen* hemställt, att för fortsättande av dessa konserveringsarbeten måtte för budgetåret 1932/1933 anvisas ett anslag av 30,000 kronor.

Departementschefen har icke ansett sig kunna tillråda, att under budgetåret 1932/1933 ifrågavarande arbeten helt inställas. Däremot syntes det enligt departementschefen icke behöva medföra alltför stora olägenheter att begränsa arbetena under nämnda budgetår till vad som kunde utföras för en kostnad av 20,000 kronor. Till sistnämnda belopp syntes anslaget böra bestämmas.

*Utskottets
yttrande.*

Med tillstyrkande att anslaget till förevarande ändamål för nästkommande budgetår beräknas till det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet av 20,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *konserveringsarbeten å Bohus fästningsruin* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor.

Diverse.

Ersättning
åt statens
järnvägar för
av Kungl.
Maj:t med-
givna lind-
ringar i
befordrings-
avgifterna
för vissa
resor.

45:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 54) får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befordringsavgifterna för vissa resor* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra förslagsanslag av 10,000 kronor.

[54.]

Svenska
brandkårer-
nas riks-
förbund.

46:o) I två likalydande motioner, väckta den ena, nr 27, inom första kammaren av herr *J. Nilsson* i Kristianstad och den andra, nr 181, inom andra kammaren av herr *H. Lundström* har hemställts, att riksdagen måtte besluta att till Svenska brandkårernas riksförbund bevilja för budgetåret 1932/1933 ett extra anslag av 5,000 kronor såsom bidrag till förbundets verksamhet.

Beträffande de till stöd för berörda hemställan åberopade skälen får utskottet hänvisa till motionen I: 27.

För den av Svenska brandkårernas riksförbund utgivna »Brandkårstidskrift» har under en följd av år anvisats anslag för vart och ett av de två

senaste budgetåren med 2,000 kronor. Departementschefen har emellertid i likhet med statens organisationsnämnd ansett sig ej kunna tillstyrka att medel för nästkommande budgetår bereddes för ändamålet.

Utan att underskatta gagnet ur allmän brandskyddssynpunkt av den av Svenska brandkårernas riksförbund bedrivna verksamheten kan utskottet dock ej tillstyrka de i ämnet väckta motionerna.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande av herrar J. Nilsson i Kristianstad och Lundström väckta motioner I: 27 och II: 181 ej må av riksdagen bifallas.

47:o Kungl. Maj:t har (punkt 55) föreslagit riksdagen att höja det ordinarie förslagsanslaget till postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser, nu 4,500,000 kronor, med 200,000 kronor till 4,700,000 kronor.

Postavgifter
för tjänste-
brev m. m.

[55.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 159—176 av återopade statsrådsprotokollet.

Jämlikt nu gällande bestämmelser i ämnet, förordningen den 5 mars 1920 (nr 130) angående utgörandet av postavgifter för tjänsteförsändelser, gäldas postavgifter för tjänsteförsändelser beträffande telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk, domänverket och riksbanken särskilt för varje verk och utbetalas av vederbörande styrelse från under dess förvaltning ställda medel till generalpoststyrelsen. I fråga om övriga tjänstebrevsberättigade utanordnar statskontoret postavgifterna med ett gemensamt belopp från nu förevarande anslag till generalpoststyrelsen. Ersättningsbeloppen utgå med viss procent av postverkets frankoteckensuppbörd samt utbetalas kvartalsvis i början av närmast påföljande kvartal.

Procenttalet för de tjänstebrevsberättigade, beträffande vilka ifrågavarande ersättning gäldas från förevarande anslag, bestämdes år 1920 till sex procent av frankoteckensuppbörden. Sedan den 1 januari 1931 utgår ersättningen jämlikt beslut av generalpoststyrelsen och statskontoret med sju procent av nämnda uppbörd.

Genom brev den 12 oktober 1923 anbefalldes *Kungl. Maj:t* statskontoret och generalpoststyrelsen att gemensamt verkställa utredning *dels* i fråga om begränsning i huvudsaklig överensstämmelse med av statskontoret angivna riktlinjer av antalet tjänstebrevsberättigade ävensom i samband därmed angående genomförandet av enhetlighet beträffande förteckningen å de tjänstebrevsberättigade, *dels ock* angående huruvida ändrade bestämmelser kunde finnas påkallade i fråga om tjänstebrevsrättens omfattning och utnyttjande.

Statskontoret och *generalpoststyrelsen* avgåvo den 22 juni 1925 utredning och förslag i ämnet.

Vad angår frågan om begränsning av antalet tjänstebrevsberättigade, föreslogo ämbetsverken med tillämpning av förenämnda, av statskontoret angivna riktlinjer indragning av tjänstebrevsrätten för 42 angivna institutioner m. fl.

I detta sammanhang anförde ämbetsverken bland annat följande:

Bland dem, som enligt förslaget skulle kvarstå såsom tjänstebrevsberättigade, finnes åtskilliga, vilkas rätt till skriftväxling på statens bekostnad möjligen kunde synas tvivelaktig. Att uppdraga en skarpt markerad gräns mellan sådana myndigheter och institutioner, som fullgjorde rent statliga uppgifter och vilka sålunda fortfarande borde åtnjuta tjänstebrevsrätt, och sådana, vilkas uppgifter endast till en del vore statliga, stötte emellertid på stora svårigheter. I dylika fall hade det syntts fördelaktigast att icke föreslå tjänstebrevsrättens borttagande.

Med en sträng tillämpning av nyss angivna principer för beskärning av tjänstebrevsrätten skulle kunna ifrågasättas, att tjänstebrevsrätten indroges för vissa föreningar, vilka för närvarande åtnjöte denna rätt, nämligen centralstyrelsen för Sveriges frivilliga skytteföreningar och de under densamma direkt arbetande skytteförbund, Sveriges landstörmsföreningars centralförbund samt till detsamma anslutna landstörmsförbund och föreningar, överstyrelsen för Svenska Röda korset, dess underavdelningar och sjukvårdsanstalter, radiumhemmet i Stockholm samt riksföreningens för svenskhetens bevarande i utlandet expedition i Göteborg. Dessa föreningar, vilkas verksamhet icke kunde anses vara av statlig natur, företrädde emellertid så viktiga allmänna, sociala eller humanitära intressen, att det syntes väl befogat, att staten genom att bevilja dem tjänstebrevsrätt understödde deras verksamhet. För en eller annan av dessa föreningar torde tjänstebrevsrätten vara av den betydelse, att förlusten av densamma rent av skulle medföra verksamhetens nedläggande. Även om indragning av tjänstebrevsrätten för dessa föreningars vidkommande skulle kunna anses vara ur principiell synpunkt berättigad, syntes starka skäl av annan art tala för att, då tjänstebrevsrätt en gång beviljats dem, de fortfarande finge åtnjuta denna rätt.

Vidkommande slutligen tjänstebrevsrättens omfattning och utnyttjande framhöllo ämbetsverken, att posten i åtskilliga fall anlätades för befordran av tjänsteförsändelser, vilka på grund av sin vikt och beskaffenhet bättre lämpade sig för annat befordringssätt, varjämte assurans och dylikt i viss utsträckning använts utan att detta med hänsyn till försändelsernas beskaffenhet varit erforderligt. I anledning härav föreslogo ämbetsverken bestämmelser i syfte att inskränka ett dylikt utnyttjande av tjänstebrevsrätten.

Vid behandlingen av det sålunda av ämbetsverken framlagda förslaget visade det sig önskvärt att vinna kännedom om den ekonomiska betydelsen av tjänstebrevsrätten för de särskilda verk och institutioner, som ägde dylik förmån. I anledning härav anbefallde *Kungl. Maj:t* genom brev den 5 november 1926 (Svensk förf.-saml. nr 461) generalpoststyrelsen att verkställa sådan undersökning rörande tjänstebrevsrätten, som omförmäles i § 2 st. 2 i förordningen den 5 mars 1920 (nr 130) angående utgörandet av postavgifter för tjänsteförsändelser.

Med skrivelse den 29 december 1928 har *generalpoststyrelsen* överlämnat resultatet av den sålunda verkställda undersökningen. Efter redogörelse för huru undersökningen varit ordnad meddelar styrelsen, att de postavgifter, som under undersökningsperioden den 1 februari 1927—den 31 januari 1928 debiterats de skilda slagen av tjänstebrevsberättigade, utgjorde tillhoppa 4,460,727 kronor 27 öre, varav de affärsdrivande verken och riksbanken 893,298 kronor 81 öre samt övriga tjänstebrevsberättigade 3,567,428 kronor 46 öre.

Beträffande de tjänstebrevsberättigade, för vilka ämbetsverken i skrivelsen den 22 juni 1925 ifrågasatt indragning av tjänstebrevsrätten, visar den verkställda undersökningen, att postavgifterna för dessa tjänstebrevsberättigade under nämnda undersökningsperiod uppgått till sammanlagt omkring 325,000 kronor. Ifrågavarande tjänstebrevsberättigade ävensom de sex föreningar m. fl., vilka ämbetsverken på anförda skäl ansett böra bibehållas vid tjänstebrevsrätt, återfinnas i efterföljande ur handlingarna i ärendet sammanställda tabell, däri de ordnats efter storleken av dem påförda postavgifter under undersökningsåret och däri jämväl anges det år, då de erhöilo tjänstebrevsrätt.

N a m n	Tjänste- brevsrätt erhölls	Postavgifter under under- sökningåret kronor	
A. De av statskontoret och generalpoststyrelsen till indragning föreslagna.			
Hushållningssällskapen, deras utskott och tjänstemän ävensom hushållningssällskapens ombudsmöten och deras förvaltningsutskott	1918	130,369	33
Direktioner eller styresmän för lasarett	1873	70,700	—
Skogsvårdsstyrelserna samt av dem antagna, forst- ligt utbildade biträden och sekreterare och övriga tjänstemän ävensom tillsyningsmän	1904—1905	41,389	18
Svenska kyrkans missionsstyrelse	1876	22,992	75
Tuberkulossjukvårdsanstalter, å vilka tuberkulossjukhus- stadgan ägde tillämpning	1916	14,156	58
Svenska kyrkans diakonistyrelse	1910	8,607	54
Direktionen för prästerskapets änke- och pupillkassa samt de stiftsombud, som av direktionen anställas ..	1875	7,748	53
Föreståndare för de med statsmedel understödda ke- miska stationerna för jordbruket och näringarna ..	1884	7,289	40
Styrelserna över Hålahults, Hassleby, Spenshults och Österåsens lungotsanatorier	1902	3,280	02
Ingenjörsvetenskapsakademien	1921	2,513	50
Direktionen över allmänna barnhuset i Stockholm ..	1873	2,480	84
Fastighetsregisterkommissionen	1918	1,603	38
Svenska bibelsällskapets kommitté	1875	1,275	25
Föreståndare för de med statsunderstöd inrättade frö- kontrollanstalterna	1895	1,150	50
Vetenskapssocieteten i Uppsala	1896	1,031	95
Styrelsen och föreståndarinnan för Sophiahemmet ..	1916	833	87

N a m n	Tjänste- brevsrätt erhölls	Postavgifter under under- sökningåret	
		kronor	
Vetenskaps- och vitterhetssamhället i Göteborg	1912	808	60
Tjänstemännen vid den med statsmedel understödda kemisk-växtbiologiska anstalten i Norrbottens län	1896	555	80
Styrelsen för Sveriges frivilliga motorbåtskår och flotttilj- styrelse inom kåren	1916	462	60
Humanistiska vetenskapssamfundet i Lund	1921	411	40
Överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond	1902	372	95
Centralstyrelsen för föreningen »Svenska Röda Stjärnan», förening för vård av hästar i krig», och dess under- avdelningar	1917	358	05
Fysiografiska sällskapet i Lund	1910	330	20
Östergötlands sjukhem i Söderköping och Vadstena	{ 1915 resp. } 1913	295	75
Direktören för Stockholms stads epidemisjukhus	1921	264	55
Direktionen över Konungens hospital	1873	214	—
Styrelsen för barnsjukhuset Simon och Mathilda Sachs' minne	1917	176	68
Pedagogiska biblioteket i Stockholm	1919	152	95
Direktionen och föreståndaren för Oscar och Maria Ek- mans sjukhus i Örgryte	1914	152	55
Styrelsen för Flensburgska vårdanstalten för späda barn i Malmö	1914	150	80
Direktionen över Konungens Militärhospitals- och Medalj- fonder	1875	138	30
De i kungörelsen den 22 juni 1921 (nr 366) angående statsbidrag till understöd åt medellösa arbetslösa om- förmålda länshjälpkommittéer	1922	127	15
Styrelsen för barnsjukhuset Samariten i Stockholm	1916	125	90
Sådan registerförare och förrättningsman för upprä- tande av registerkarta, som omförmäles i 7 kap. 4 och 5 §§ i lagen den 12 maj 1917 om fastighetsbild- ning i stad	1918	85	15
Längmanska kulturfondens nämnd	1919	82	60
Kanalinspektoren vid Vaddö kanal	1904	66	55
Centralrådet för kronprinsessan Margaretas landstorms- fond	1921	20	40
Örlogsmannasällskapet	1905	11	40
Styrelsen för frivilliga automobilkåren	1915	5	90
Styrelsen och redogöraren för Kalmar regementes en- skilda pensionskassa	1896	—	—
Redogöraren för H. K. H. Hertigen av Östergötland Prins Oscar Fredriks pensionsinrättning	1893	—	—
De enligt Kungl. Maj:ts cirkulär den 18 augusti 1914 till- satta länskommittéer för arbetslöshetens bekämpande	1914	—	—
B. De föreningar m. fl., som av ämbetsverken förslagits skola bibehållas vid tjänstebrevsrätt.			
Centralstyrelsen för Sveriges frivilliga skytteföreningar och under densamma direkt arbetande skytteförbund	1894	61,148	96
Sveriges landstormsföreningars centralförbund och till detsamma anslutna landstormsförbund och föreningar	1913	50,583	66
Överstyrelsen för Svenska Röda korset, dess underav- delningar och sjukvårdsanstalter	1915	43,712	12
Riksföreningens för svenskhetens bevarande i utlandet expedition i Göteborg	1921	29,232	49
Civilstatens änke- och pupillkassa och dess redogörare	1873	9,924	93
Radiumhemmet i Stockholm	1921	1,628	50

Sedan de av indragningsförslaget berörda institutionerna beretts tillfälle avgiva yttranden, hava *statskontoret* och *generalpoststyrelsen* den 28 juni 1930 avgivit förnyat utlåtande i ämnet. Ämbetsverken vidhålla sin förut intagna ståndpunkt i fråga om begränsning av antalet tjänstebrevsberättigade i enlighet med de av statskontoret angivna riktlinjerna. Då vissa hörda myndigheter särskilt framhållit, att samma skäl, som av ämbetsverken anförts för tjänstebrevsrättens bibehållande för förut omförmälda sex föreningar m. fl., kunde — och i vissa fall med ännu större berättigande — åberopas för att även andra institutioner skulle bibehållas vid den tjänstebrevsrätt, som en gång tillerkänts dem, anse sig verken, under förutsättning att de av dessa myndigheter sålunda anförda skälen skulle finnas så vägande, att ändring i det avgivna förslaget till indragning av tjänstebrevsrätt av denna anledning skulle finnas nödvändig, icke böra vidhålla sitt förslag, att ifrågavarande föreningar m. fl. skulle bibehållas vid tjänstebrevsrätt.

Därjämte anförda ämbetsverken, att då det knappast torde vara möjligt att genom några generella föreskrifter lämna vägledning beträffande vad som för varje tjänstebrevsberättigad vore att hänföra till tjänsteärende, ämbetsverken ansett sig icke böra för närvarande föreslå några riktlinjer i ämnet.

Sedermera har *Kungl. Maj:t* den 4 december 1930 utfärdat kungörelse (nr 408) om ändring i § 7 i förordningen den 5 mars 1920 (nr 130) angående utgörandet av postavgifter för tjänsteförsändelser, därvid till nämnda paragraf fogats ett tredje moment av följande lydelse:

3. Försändelse, vilken på grund av vikt, omfång eller beskaffenhet i övrigt icke lämpar sig för befordran med post eller som med tillämpning av gällande postavgifter vid dylik befordran skulle draga större transportkostnad än vid anlitande av annat befordringsmedel, må icke, därest annat försändningssätt utan olägenhet kan användas, försändas med posten såsom tjänsteförsändelse.

För tjänsteförsändelse må hos postverket påfordras assurances, rekommendation, mottagningsbevis, il- eller expressbefordran allenast för den händelse sådant finnes oundgängligen erforderligt.

Slutligen har *statens organisationsnämnd* den 26 mars 1931 avgivit infortrat utlåtande i ärendet. Beträffande frågans principiella sida anför organisationsnämnden följande:

Vad först beträffar de principer, som böra följas vid medgivande av tjänstebrevsrätt, synes det organisationsnämnden uppenbart, att, på sätt statskontoret och generalpoststyrelsen gjort gällande, sådan rätt bör medgivas — förutom ämbetsverk och myndigheter, som äro organ för statsförvaltningen — allenast sådana anstalter och institutioner, vilkas verksamhet avser allmänna ändamål av den betydelse, att desamma anses böra helt tillgodoses av statsmedel.

Tjänstebrevsrättens berättigande ligger nämligen däri, att genom densamma undvikas kostnader för redovisning av och kontroll över de postavgifter, som eljest skulle utgöras av statliga myndigheter för att i sista hand åter tillgodoföras statskassan.

I den mån tjänstebrevsrätt tillerkännes föreningar och sammanslutningar får rätten ifråga en helt annan karaktär, nämligen den av statsanslag till

belopp motsvarande de postavgifter, som den tjänstebrevsberättigade eljest skulle hava nödgats utgiva. En sådan form av förtäckt anslagsbeviljande är ägnad att ingiva allvarliga betänkligheter och torde för övrigt knappast kunna konstitutionellt försvaras. I sistnämnda hänseende må framhållas, att den form av anslag, som meddelande av tjänstebrevsrätt till ett organ med icke helt statliga ändamål i verkligheten innebär och som icke sällan kan omfatta avsevärda belopp, prövas och beslutas utan riksdagens hörande, oaktat den ekonomiska följden av beslutet i form av minskad vinst för postverket är ägnad att direkt inverka på statsbudgeten. Men även rent sakligt sett måste det anses olämpligt att ett statsunderstöd icke utsättes för den upprepade sakliga prövning, som genom det årliga passerandet av budgeten kommer andra motsvarande anslag till del.

Vad sålunda sagts om föreningar och sammanslutningar gäller i tillämpliga delar även rent kommunala organ. Även om dessa hava att ombesörja uppgifter, vilkas tillgodoseende kan vara ett rent allmänt intresse, måste dock ihäggkommas, att dessa uppgifter i den ordning, regeringsformens § 57 om kommunallagstiftning angiver, pålagts vederbörande kommuner vare sig dessa äro av det ena eller det andra slaget samt att skatteutjämning eller skattelättnad bör åvägbringas allenast genom ett av statsmakterna därom direkt fattat beslut och icke indirekt genom beviljande av olika förmåner.

Det torde förtjäna framhållas, att en handlingarna bilagd redogörelse för förhållandena i olika länder giver vid handen, att utvecklingen oförtydligt går i riktning mot en begränsning av tjänstebrevsrätten.

Organisationsnämnden anför vidare, att i anslutning till vad statskontoret och generalpoststyrelsen i sitt den 28 juni 1930 avgivna utlåtande i ämnet anfört icke heller organisationsnämnden kunde finna, att de skäl, som åberopats till stöd för tjänstebrevsrättens bibehållande, vore av beskaffenhet att rubba den förut intagna principiella ståndpunkten i ämnet. Nämnden förklarar sig därför kunna i stort sett biträda ämbetsverkens förslag till indragning av tjänstebrevsrätten för de först omnämnda 42 institutionerna men anser, att även ett strängt upprätthållande av den antagna principen icke borde leda till tjänstebrevsrättens indragning beträffande fyra institutioner, nämligen fastighetsregisterkommissionen, direktionen över Konungens hospital, skogsvårdsstyrelserna jämte deras tjänstemän och biträden samt ingenjörsvetenskapsakademien.

Beträffande de sex föreningar m. fl., som enligt ämbetsverkens förslag av år 1925 skulle bibehållas vid tjänstebrevsrätt, har organisationsnämnden funnit sig böra ansluta sig till den av de båda ämbetsverken senast intagna ståndpunkten. Nämnden anför, att då nämnden sålunda föresloge indragning av tjänstebrevsrätten jämväl för de nämnda föreningarna m. fl., däri givetvis icke låge något underskattande av deras av de två ämbetsverken framhållna allmänna, sociala och humanitära betydelse, utan att förslaget ifråga blott utgjorde en enligt nämndens mening ofrånkomlig konsekvens av den förut såsom riktig hävdade principen, att sådana institutioner, vilkas ändamål icke helt borde tillgodoses genom statsmedel, icke borde äga tjänstebrevsrätt. De understöd, staten ansåge sig böra lämna dessa institutioner, borde helt utgå i vanlig anslagsväg.

I fråga om den ekonomiska betydelsen av de av organisationsnämnden nu föreslagna indragningarna anför nämnden följande:

Summan av de postavgifter, som under undersökningsåret den 1 februari 1927—den 31 januari 1928 debiterats de institutioner, vilkas tjänstebrevsrätt nu föreslagits till indragning, utgjorde ungefär 475,000 kronor. Av nämnda belopp falla ungefär 195,000 kronor på de sex föreningar m. fl., som först genom de två ämbetsverkens senast avgivna skrivelse föreslagits till indragning. I vad mån hela det motsvarande beloppet kan beräknas inflyta till postverket i form av postavgifter från de av indragning drabbade institutionerna kan emellertid vara ovisst. Man torde nämligen få räkna med att institutionerna ifråga, då tjänstebrevsrätten upphört, i något större utsträckning än hittills komma att begagna sig av billigare befördringssätt, korsband o. d., än som de förut ansett nödigt. På tjänstebrevsanslaget komma de föreslagna indragningarna att utöva avsevärd inverkan i förminskande riktning. Storleken av den procent av postverkets frankoteckensuppbörd, varmed enligt gällande bestämmelser postavgifterna skola gäldas för de myndigheter, för vilka erforderliga medel skola anordnas av statskontoret, synes nämligen, därest indragningarna genomföras, kunna nedsättas med åtminstone en halv procent.

Slutligen har departementschefen omnämnt, att under detta ärendes utredning till Kungl. Maj:t inkommit en mängd ansökningar om erhållande av tjänstebrevsrätt, vilka icke ansetts böra avgöras i avbidan på prövning av föreliggande ärende. Den övervägande delen av dessa ansökningar har avstyrkts av statskontoret, generalpoststyrelsen och statens organisationsnämnd; av nämnden har tillstyrkts tjänstebrevsrätt för riksantikvarien, marinöverläkaren samt marinläkare och marinläkarstipendiater, skogsvårdsstyrelsernas förbund samt dess centralråd och tjänstemän, livrustkammaren, statens bostadsnämnd, stiftsadjunkt samt vissa angivna universitetsinstitutioner.

För egen del har *departementschefen* i ärendet anført följande:

»Såsom i ärendet framhållits, har tjänstebrevsrätt efter hand beviljats allt flera anstalter och organisationer av icke-statlig natur. Med den ökning, som jämsides med den allmänna utvecklingen även dessa tjänstebrevsberättigades verksamhet undergått, har givetvis omfattningen av deras tjänstepost avsevärt stegrats och medför numera för statsverket en sammanlagd kostnad av betydande storlek. Det har erinrats, att tjänstebrevsrätten — vars berättigande låge däri, att genom densamma undvekas kostnader för redovisning av och kontroll över de postavgifter, som den tjänstebrevsberättigade eljest skulle utgiva — i många fall kommit att utgöra ett statsunderstöd, men att sådant understöd borde beviljas i annan ordning och efter den sakliga prövning, som ägnades frågor av dylik natur.

Uppenbarligen är det behöfligt, att något åtgöres för vinnande av erforderlig avgränsning på detta område. Det förslag, som i sådant syfte framlagts av statskontoret och generalpoststyrelsen och till vilket statens organisationsnämnd med några mindre avvikelser anslutit sig, bygger på en fast princip, nämligen den, att tjänstebrevsrätt bör medgivas — förutom organ för statsförvaltningen — endast sådana anstalter och institutioner, vilkas verksamhet avser allmänna ändamål av den betydelse, att desamma anses böra helt tillgodoses av statsmedel. Vid den ingående prövning, som jag ägnat denna fråga, har jag kommit till den uppfattningen, att en dylik

avgränsning knappast torde stå att vinna på annat sätt än sålunda föreslagits. Jag är därför beredd tillstyrka, att en reglering i förevarande avseende vidtages i enlighet med statskontorets och generalpoststyrelsens förslag med de av organisationsnämnden angivna jämkningarna. Från enahanda utgångspunkt skulle alltså även nu föreliggande liksom kommande ansökningar om tjänstebrevsrätt prövas.

För åtskilliga därav berörda institutioner torde tjänstebrevsrättens indragning komma att medföra ingripande verkningar, och såsom förut antytts hava från vissa av dem framställts anspråk på att i stället erhålla direkt bidrag av staten. Jag har också räknat med nödvändigheten av att lämna vederbörande erforderligt rådrom för vidtagande av de åtgärder, som kunna föranledas av den ifrågasatta förändringen. Tidpunkten för indragningens ikraftträdande torde sålunda icke böra sättas tidigare än till den 1 juli 1933. Därest beslut i saken meddelas av Kungl. Maj:t under förra hälften av år 1932, synes tillräcklig tid stå de av beslutet berörda till förfogande för behövliga åtgärders vidtagande. Eventuella framställningar om statsbidrag kunna också hinna efter erforderlig behandling inom respektive departement, om och i den mån de befinnas motiverade, framläggas för 1933 års riksdag.

Med hänsyn till nu avhandlade spörsmåls stora ekonomiska innebörd — värdet av tjänstebrevsrätten för dem, som vid tillämpning av i det föregående angivna grunder ej längre skulle äga åtnjuta den, uppgick enligt den åren 1927—1928 företagna undersökningen till omkring 475,000 kronor — torde riksdagen böra beredas tillfälle att uttala sig i frågan, innan ärendet företages till slutligt avgörande.

Det har påpekats, att förmånen av fri tjänstepost understundom utnyttjats på ett sätt och i en omfattning, som vid tjänstebrevsrättens beviljande näppeligen torde hava avsetts. Vad med anledning därav i ärendet föreslagits synes till den del, detsamma ej redan föranlett åtgärd, efter eventuellt ytterligare utredning böra komma under överbägande.

Vid bifall till vad jag här förordat skulle anslagsbehovet under budgetåret 1932/1933 för gäldande av postavgifter och dylika försändelser icke röna påverkan av en blivande omreglering. Enligt inom generalpoststyrelsen gjorda kalkyler, vid vilka hänsyn tagits jämväl till viss uppkommande ökning av ersättningen för kronouppbörd på landsbygden, skulle belastningen å ifrågavarande anslag under budgetåret 1932/1933 vid oförändrade grunder komma att uppgå till omkring 4,700,000 kronor. Till nämnda belopp synes därför anslaget böra bestämmas.»

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehått följande motioner, nämligen

dels en inom första kammaren av herr *K. J. Ekman* väckt motion, nr 43, däri yrkats, att riksdagen, i samband med prövningen av det utav Kungl. Maj:t under punkt F: 2 (55) i sjätte huvudtiteln begärda ordinarie förslagsanslaget till postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser, måtte uttala, att den tjänstebrevsrätt, som för närvarande tillkommer svenska kyrkans diakonistyrrelse, bör bibehållas;

dels två likalydande motioner, väckta den ena, nr 142, inom första kammaren av herr *A. O. Frändén* och den andra, nr 162, inom andra kammaren av herr *N. V. Sandström* m. fl., i vilka föreslagits, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag om tjänstebrevsrättens borttagande för hushåll-

ningssällskapen, deras utskott och tjänstemän, ävensom hushållningssällskapens ombudsmöten och deras förvaltningsutskott, för direktioner eller styresmän för lasarett samt för under landsting stående tuberkulossjukvårdsanstalter, å vilka tuberkulossjukvårdsstadgan äger tillämpning;

dels två likalydande motioner, väckta den ena, nr 143, inom första kammaren av herr *E. A. Lundell* m. fl. och den andra, nr 164, inom andra kammaren av friherre *S. H. F. Lilliecreutz* m. fl., i vilka hemställts, att riksdagen vid behandling och prövning av det av Kungl. Maj:t uti sjätte huvudtiteln under punkt F punkt 2 begärda ordinarie förslagsanslaget till postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser måtte uttala, att den tjänstebrevsrätt, som för närvarande tillkommer hushållningssällskapen och deras ombudsmöten, bör bibehållas;

dels en inom andra kammaren av herr *A. Å:son Törnkvist* i Karlskrona väckt motion, nr 155, däri hemställts, att riksdagen måtte uttala sig för att rikets sjömanshus tillerkännas allmän tjänstebrevsrätt samt att alltså nuvarande begränsning av deras tjänstebrevsrätt till allenast värnpliktsärenden måtte bortfalla;

dels ock en inom andra kammaren av herr *P. Pehrsson* i Göteborg m. fl. väckt motion, nr 213, däri hemställts, att riksdagen i samband med prövningen av det av Kungl. Maj:t under punkt F. 2 (55) i sjätte huvudtiteln begärda ordinarie förslagsanslaget till postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser måtte uttala, att riksdagen, som ansett att beviljad tjänstebrevsrätt icke må indragas, för sin del icke kunnat ansluta sig till principen, att tjänstebrevsrätten skulle förbehållas endast för sådana anstalter och institutioner, vilkas verksamhet avser allmänna ändamål av den betydelse, att desamma anses böra helt tillgodoses av statsmedel, utan anser sålunda att sådan rätt efter Kungl. Maj:ts beprövande i varje fall må fortfarande medgivas åt institutioner och föreningar, vilka, ehuru de icke kunna anses vara av statlig natur, i sin verksamhet företräda så viktiga allmänna sociala eller humanitära intressen, att det synes väl befogat, att staten genom att bevilja dem tjänstebrevsrätt understödjer deras verksamhet.

Beträffande de skäl, motionärerna åberopat till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottet ansluter sig till departementschefens uttalade uppfattning att en revision av den nuvarande tjänstebrevsrätten är påkallad såväl av besparings-skäl som med hänsyn till skedda missbruk av densamma. Påvisats har bland annat de avsevärda merkostnader, som åsamkats staten genom att tjänsteförsändelserna befordras under assurans eller rekommendation; av samtliga värdeförsändelser hava sålunda under senare åren nära en fjärdedel utgjorts av tjänsteförsändelser. Organisationsnämnden har också påpekat att ilbefordran av tjänsteförsändelser synes förekomma i onödigt stor omfattning. Vissa inskränkningar synas vidare påkallas uti den — i all synnerhet bland vissa tjänstebrevsberättigade, icke statliga institutioner — förekommande spridningen av masskorsband och tryckta meddelanden av olika slag.

*Utskottets
yttrande.*

Uppmärksammas bör visserligen de bestämmelser, som Kungl. Maj:t den 4 december 1930 utfärdat (Sv. förf.-saml. 1930: 408) till förekommande av dels att postledes i tjänsteväg befordras alltför tunga och stora försändelser, för vilka annat befordringssätt vore lämpligare, dels ock att assurans m. m. av tjänsteförsändelser onödigtvis påkallas. Det synes utskottet dock angeläget, att dessa föreskrifter fullständigas samt att i övrigt erforderlig kontroll utövas över att tjänstebrevsrätten ej missbrukas, allt i syfte att nedbringa de för närvarande synnerligen dryga omkostnaderna härför.

Vad nu närmast angår det av departementschefen framlagda förslaget om en indragning av vissa institutioners tjänstebrevsrätt, kan utskottet i stort sett ansluta sig till detsamma. Då departementschefen som norm uppställt, att tjänstebrevsrätt hädanefter skulle få åtnjutas allenast av institutioner, »vilkas verksamhet avser allmänna ändamål av den betydelse, att desamma anses bära helt tillgodoses av statsmedel», må dock ifrågasättas, huruvida denna norm kan i verkligheten strängt upprätthållas. I detta avseende må erinras om de redan av statskontoret och generalpoststyrelsen framhållna svårigheterna att uppdraga någon skarpt markerad gräns mellan myndigheter och institutioner, som fullgöra rent statliga uppgifter och som sålunda fortfarande bära åtnjuta tjänstebrevsrätt, och sådana, vilkas uppgifter endast till en del äro statliga; i tvivelaktiga fall syntes enligt de båda ämbetsverkens mening fördelaktigast att ej föreslå indragning av tjänstebrevsrätten. I viss mån med frångående av den av honom uppställda grundsatsen har också departementschefen — mot de båda ämbetsverkens uttalade uppfattning men i enlighet med organisationsnämndens förslag — ansett fribrevsrätt bära tillerkännas bland annat skogsvårdsstyrelserna och ingenjörsvetenskapsakademien.

Även beträffande vissa andra allmänna inrättningar kunna emellertid — på sätt i väckta motioner närmare påvisats — tvivel hysas om det berättigade i den förutsatta indragningen av deras hittillsvarande fribrevsrätt. Detta synes utskottet gälla hushållningssällskap, lasarett samt vissa andra av landsting eller kommun drivna sjukhus ävensom andra sjukvårdsinrättningar, som i större omfattning åtnjuta bidrag från stat eller kommun.

Hushållningssällskapen hava sig pålagda en omfattande verksamhet såsom förmedlare av egnahemslån och andra lån från statens lånefonder. Såsom utdelare av statsbidrag, insamlare av statistiska uppgifter om jordbruket jämte binnärningar samt verkställare av premieringsuppdrag av skilda slag fylla de också ett stort antal skiftande uppgifter som lokala organ inom den statliga jordbruksadministrationen. En indragning av den nuvarande fribrevsrätten för ovannämnda sjukvårdsinrättningar skulle allenast innebära en enligt utskottets mening ej rättvis ytterligare överflyttning av sjukvårdsutgifter å de redan förut härav hårt belastade landstingen och kommunerna eller andra intressenter.

En liknande särställning synes också Svenska Röda korset intaga med hänsyn till de viktiga humanitära uppgifter, denna institution har att fylla på den frivilliga sjukvårdens område.

Skulle även vid en förnyad prövning av ärendet Kungl. Maj:t finna, att de sålunda angivna institutionerna bära fräntagas sin hittillsvarande fribrevsrätt,

lärer bliva ofrånkomligt, att åt dem i stället med lämpligt avvägt belopp beredes vederlag för den merkostnad, som denna indragning medför. Även i fråga om vissa andra institutioner, vilka utöva en såsom samhällsgagnande allmänt erkänd verksamhet, lärer man hava att räkna med att framkomna krav på gottgörelse för den indragna tjänstebrevsrätten ej kunna helt avvisas.

Departementschefen har förutsatt, att eventuella framställningar om statsbidrag skulle efter erforderlig behandling inom respektive departement framläggas för 1933 års riksdag. I anledning härav vill utskottet erinra om önskvärldheten av att beredningen av hithörande ärenden må ske gemensamt med kommunikationsdepartementet samt att de föreläggas riksdagen på ett sådant sätt, att en enhetlig behandling må vara möjlig. Utskottet vill också, i anslutning till departementschefens härutinnan gjorda uttalanden, framhålla som ett billigt krav, att vederbörande institutioner erhålla erforderligt rådrum för vidtagande av de förändrade ekonomiska dispositioner, som påkallas i anledning av att de gå förlustiga sin tidigare, ofta under en lång följd av år innehavda fribrevsrätt.

I samband med den fortsatta revisionen av tjänstebrevsrätten, vilken jämväl avser prövningen av ett antal på senare tid inkomna framställningar om tjänstebrevsrätt för riksantikvarien, marinöverläkaren m. fl., torde också — i anslutning till en i ämnet väckt motion — få övervägas, huruvida ej en utsträckning av sjömanshusens tjänstebrevsrätt till alla därifrån avgående *tjänsteförsändelser* kan vara av praktiska skäl påkallad.

Beträffande till sist avvägningen av själva anslagsbeloppet till tjänstebrev m. m. för nästkommande budgetår har utskottet ej funnit skäl till erinran mot departementschefens förslag att detsamma upptages till 4,700,000 kronor eller det belopp, vartill ersättningen till postverket bör enligt uppgjorda kalkyler beräknas.

Under återopande av vad utskottet sålunda anför, får utskottet hemställa,

a) att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag, må höja det ordinarie förslagsanslaget till *postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser*, nu 4,500,000 kronor, med 200,000 kronor till 4,700,000 kronor;

b) att de av herrar K. J. Ekman, Frändén och Lundell m. fl. samt Törnkvist i Karlskrona, Sandström m. fl., friherre Lilliecreutz m. fl. och Pehrsson i Göteborg m. fl. väckta motionerna (I: 43, 142 och 143 samt II: 155, 162, 164 och 213) må anses besvarade med vad utskottet ovan anför.

48:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag punkt (56) får utskottet — under erinran att den föreslagna anslagsminskningen möjliggjorts av bland annat ändrade bestämmelser för hållandet av vägsyn — hemställa,

Rese- och
traktaments-
penningar.

[56.]

att riksdagen må minska det ordinarie förslagsanslaget till *rese- och traktamentspenningar*, nu 65,000 kronor, med 50,000 kronor till 15,000 kronor.

Kommittéer
och utred-
ningargenom
sakkunniga.

49:o) Kungl. Maj:t har (punkt 57) föreslagit riksdagen att höja det ordinarie reservationsanslaget till kommittéer och utredningar genom sakkunniga, nu 75,000 kronor, med 5,000 kronor, till 80,000 kronor.

[57.]

Departementschefen har anfört bland annat:

För närvarande pågå utredningar i följande ämnen, nämligen angående möjligheterna att på frivillighetens väg åstadkomma sammanslagning av enskilda järnvägar till större enheter (järnvägsfusionssakkunniga), rörande revision av bestämmelserna om väghållningsbesvärets utgörande på landet m. m. (1929 års vägsakkunniga), om förbättrad utbildning i stadsplanekonst m. m. (sakkunniga för stadsbyggnadsundervisning), i fråga om reducering och reglering av vattenfallsstyrelsens taxor för elektrisk kraft åt landsbygden (1930 års krafttaxesakkunniga), rörande åtgärder till vinnande av rationell ekonomisering vid väg- och brobyggnader m. m. (1931 års väg- och brosakkunniga), i fråga om ändrad organisation av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen m. m. samt rörande åtgärder till höjande av trafiksäkerheten vid korsningar mellan vägar samt järnvägar och vattenvägar m. m. Samtliga dessa utredningar torde kunna slutföras innan utgången av nästkommande budgetår. Gjorda beräkningar hava emellertid givit vid handen att, såvitt man kan bedöma, det måste betraktas som ovisst, huruvida erforderliga medel för pågående utredningars slutförande vid avsedd tidpunkt komma att vara tillgängliga, därest kommittéanslaget bibehålles vid oförändrat belopp. I varje fall medger icke den för tiden till den 1 juli 1933 beräknade anslagsbelastningen, att eventuellt ytterligare behövlige utredningar igångsättas före nämnda tidpunkt. Då det givetvis kan uppkomma oförutsedda behov av sådana utredningar, som icke lämpligen böra anstå, synes det påkallat, att ytterligare någon förstärkning av ifrågavarande anslag beredes. En sådan anslagshöjning torde kunna begränsas till 5,000 kronor. Anslagsbeloppet för budgetåret 1932/1933 skulle alltså bli 80,000 kronor.

Utskottets
yttrande.

Med tillstyrkande av den av Kungl. Maj:t föreslagna ökningen av anslaget, hemställer utskottet,

att riksdagen må höja det ordinarie reservationsanslaget till kommittéer och utredningar genom sakkunniga, nu 75,000 kronor, med 5,000 kronor, till 80,000 kronor.

Provisoriskt
dyrorts-
tillägg åt
vissa befatt-
ningshavare
i statens
tjänst och
dyrtids-
tillägg åt
befattnings-
havare i
statens
tjänst.

50:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 58 och 59) angående provisoriskt dyrortstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst och dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva yttrande; vilket utskottet härigenom skolat för riksdagen

anmäla.

[58 och
59.]

51:o) Beträffande övriga ordinarie anslag, som i riksstaten för innevarande år äro uppförda under sjätte huvudtiteln, har någon ändring icke föreslagits. Utskottet hemställer,

Övriga
ordinarie
anslag.

att samtliga de ordinarie anslag under sjätte huvudtiteln, vilka icke här ovan blivit särskilt omförmälda, må i riksstaten för budgetåret 1932/1933 upptagas med oförändrade belopp, dock att i förslagsanslaget till tryckningskostnader må göras den jämkning, som må bliva erforderlig för jämnande av huvudtitelns slutsumma.

Stockholm den 4 mars 1932.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Kvarnzelius, Widell, Bergqvist, Nilsson* i Gränebo, *Nilsson* i Malmö, *Oscar Olsson, Rosén, Johansson* i Fredrikslund, *Asplund, Walles, Pauli* och *Nylander*; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Nilsson* i Bonarp, *Bengtsson* i Norup, *Wigforss, Holmgren, Olofsson* i Digernäs, *Nilsson* i Örebro, *Persson* i Fritorp, *Andersson* i Höör, *Ward, Persson* i Falla och *Svensson* i Grönvik;

med undantag därav att i behandlingen av:

punkt 21 deltagit herr *Lindblad* i st. f. herr *Walles* och herr *Walles* i st. f. herr *Asplund*;

punkterna 27—51 deltagit herr *Andersson* i Eliantorp i st. f. herr *Nilsson* i Gränebo och herr *Andersson* i Prästbol i st. f. herr *Wigforss*; |

punkterna 47—51 deltagit herr *Björck* i st. f. herr *Asplund*.

Reservationer:

vid *punkt 13* (byggande av enkla bygdevägar) av herrar *Nilsson* i Malmö, *Oscar Olsson, Rosén, Asplund, Walles, Pauli, Anderson* i Råstock, *Wigforss, Nilsson* i Örebro, *Andersson* i Höör och *Ward*, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utan att underskatta"det budgetära lägets vanskligheter anser sig utskottet dock böra föreslå en betydande höjning av förevarande anslag.

I detta avseende får utskottet åberopa de av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framlagda utredningarna, vilka — såsom ock motionsvis framhållits — lämna starkt stöd för anvisande av ett avsevärt större anslagsbelopp än det, för vilket styrelsen av besparingsskäl stannat.

Att ifrågakvarande anslag ej alltför knappt tillmätas måste emellertid fram-

stå som ett berättigat krav ej endast av samfärdselskäl utan även och än mer ur arbetslöshetssynpunkt. Allmänt erkänt torde nämligen vara vägföretagens stora betydelse för beredande av arbetstillfällen och försörjningsmöjligheter för befolkningen i de trakter, genom vilka de framdragas.

Under åberopande härav och under hänvisning i övrigt till vad motionärerna anfört som motiv för den av dem påyrkade förhöjningen av anslaget, får utskottet tillstyrka, att anslaget till enkla bygdevägar för nästkommande budgetår bestämmes till det motionsvis föreslagna beloppet 2,500,000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med bifall till de av herrar Möller m. fl. och Hansson i Stockholm m. fl. väckta motionerna I: 110 och II: 196, i vad desamma avse nu förevarande anslag, må till *byggande av enkla bygdevägar* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 2,500,000 kronor.»

vid *punkt 14* (byggande av ödebygdevägar)

1) av herrar *Widell, Nilsson* i Bonarp, *Bengtsson* i Norup, *Holmgren* och *Persson* i Fritorp, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Även med behjärtande av ifrågavarande vägars betydelse för en under torftiga och svåra livsbetingelser levande jordbrukarbefolkning kan utskottet ej tillstyrka, att anslaget för nästkommande budgetår bestämmes till högre belopp än 900,000 kronor eller alltså det belopp, vartill anslaget av nästföregående års riksdag ytterligare förhöjdes och som jämväl nu av Kungl. Maj:t äskats.

Med avstyrkande alltså av de i ämnet väckta motionerna hemställer utskottet,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å de av herrar Möller m. fl. och Hansson i Stockholm m. fl. väckta motionerna I: 110 och II: 196, i vad nämnda motioner avse nu förevarande anslag, samt med avslag jämväl å de av herrar P. E. A. Jonsson m. fl. och Näs-lund m. fl. väckta motionerna I: 148 och II: 172, i vad de skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag, må till *byggande av ödebygdevägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs län* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 900,000 kronor.»

2) av herrar *Nilsson* i Malmö, *Oscar Olsson, Rosén, Asplund, Waller, Pauli, Anderson* i Råstock, *Wigforss, Nilsson* i Örebro, *Andersson* i Höör och *Ward*, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»För egen del vill utskottet erinra om de behjärtansvärda samfärdseluppgifter, ifrågavarande ödebygdevägar avse att fylla. Dessa väganläggningars tillkomst är — såsom tidigare av riksdagen framhållits — av en utomordentlig

betydelse för en ej sällan talrik och i stora byar bosatt jordbrukarbefolkning, som under nuvarande, all utveckling hämmande isolering har att draga sig fram under synnerligen svåra livsbetingelser.

Med hänsyn härtill har utskottet ansett sig — under åberopande i övrigt av de skäl, som anförts i de av herrar Möller m. fl. och Hansson i Stockholm m. fl. i ämnet väckta motionerna — böra föreslå, att anslaget för nästkommande budgetår bestämmes till 2,000,000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och de av herrar P. E. A. Jonssson m. fl. och Näslund m. fl. väckta motionerna I: 148 och II: 172 samt med bifall till de av herrar Möller m. fl. och Hansson i Stockholm m. fl. väckta motionerna I: 110 och II: 196, i vad nämnda motioner avse nu förevarande anslag, må till *byggande av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs län* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 2,000,000 kronor.»

vid *punkt 15* (byggande av enskilda utfartsvägar)

1) av herrar *Kvarnzelius, Widell, Nilsson* i Gränebo, *Nilsson* i Bonarp, *Bengtsson* i Norup, *Holmgren, Persson* i Fritorp, *Persson* i Falla och *Svensson* i Grönvik, vilka ansett att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Ej heller beträffande anslaget till enskilda utfartsvägar kan utskottet tillstyrka någon höjning av det av Kungl. Maj:t föreslagna anslagsbeloppet av 500,000 kronor.

Med avstyrkande av de i ämnet väckta motionerna, hemställer utskottet,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å de av herrar Bergqvist m. fl. och Lindmark m. fl., Möller m. fl. och Hansson i Stockholm m. fl., Rosén m. fl. och Sandberg m. fl. samt Bergström i Bäckland väckta motionerna I: 72, 110 och 146 samt II: 109, 196, 176 och 178 — motionerna I: 110 och II: 196 i vad de avse nu ifrågasvarande anslag och motionerna I: 146 och II: 176 i vad de skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag — må till *byggande av enskilda utfartsvägar* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 500,000 kronor.»

2) av herrar *Johansson* i Fredrikslund och *Nylander*, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»I motsats till — — — jordbrukets utveckling.

Med hänsyn till dessa förhållanden har utskottet ansett sig kunna tillstyrka en viss förhöjning av det av Kungl. Maj:t äskade anslagsbeloppet av 500,000 kronor (samma belopp som beviljats för innevarande budgetår). Ut-

skottet vill föreslå, att anslaget bestämmes till 600,000 kronor eller det belopp, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ansett för ändamålet erforderligt och i motionen II: 178 påyrkats.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och de av herrar Bergqvist m. fl. och Lindmark m. fl., Möller m. fl. och Hansson i Stockholm m. fl. samt Rosén m. fl. och Sandberg m. fl. väckta motionerna I: 72, 110 och 146 samt II: 109, 196 och 176 — motionerna I: 110 och II: 196 i vad de avse nu ifrågavarande anslag — ävensom med bifall till den av herr Bergström i Bäckland väckta motionen II: 178, må till *byggande av enskilda utfartsvägar* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 600,000 kronor.»

vid *punkt 16* (byggande av tillfartsvägar till inlandsbanan) av herrar Nilsson i Malmö, Oscar Olsson, Rosén, Asplund, Waller, Pauli, Anderson i Råstock, Wigforss, Nilsson i Örebro, Andersson i Höör och Ward, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Med hänsyn till ifrågavarande vägars stora betydelse såväl för utvecklingen av trafiken å inlandsbanan som för samfärdseln inom de på vägförbindelser vanlottade trakter, de äro avsedda att genomlöpa, har utskottet ansett sig böra tillmötesgå det motionsvis framställda kravet på höjning av förevarande anslag till 1,000,000 kronor för nästkommande budgetår.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och herrar Johansons i Vännäs m. fl. och Lindbergs m. fl. motioner I: 147 samt II: 215, samt med bifall till de av herrar Möller m. fl. och Hansson i Stockholm m. fl. väckta motionerna I: 110 och II: 196, de båda sistnämnda motionerna i vad de avse nu förevarande anslag, må till *byggande av tillfartsvägar till inlandsbanan* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,000,000 kronor.»

vid *punkt 17* (anläggning av enkel bygdeväg från Areavaara över Huuki till Kieksisvaara i Norrbottens län) av herrar Kvarnzelius, Widell, Nilsson i Gränebo, Johansson i Fredrikslund, Nylander, Nilsson i Bonarp, Bengtsson i Norup, Holmgren, Persson i Fritorp, Persson i Falla och Svensson i Grönvik, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet kan icke tillstyrka, att medel för ifrågavarande ändamål anvisas med högre belopp än vad Kungl. Maj:t föreslagit, och får alltså hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å herrar Möllers m. fl. och Hanssons i Stockholm m. fl. motioner I: 110 och II: 196, i vad dessa motioner avse anslag till ifrågavarande väganläggning, må till

anläggning av enkel bygdeväg från Areavaara över Huuki till Kieksisvaara i Norrbottens län för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 70,000 kronor.

vid *punkt 21* (statsunderstödda fiskehamnar) av herrar *Nilsson* i Malmö, *Wallen, Pauli, Anderson* i Råstock, *Wigforss, Nilsson* i Örebro, *Andersson* i Höör och *Ward*, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet tillstyrker, att anslag för ifrågakvarande ändamål beredes med det av Kungl. Maj:t äskade beloppet av 200,000 kronor. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har — — — av företaget.

Utskottet, som alltså ej ansett sig kunna biträda de motionsvis gjorda framställningarna om höjning av anslaget, får hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å de av herrar *Möller m. fl.* och *Hansson* i Stockholm m. fl. i ämnet väckta motionerna I: 114 och II: 201, må till *statsunderstödda fiskehamnar* för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor.»

vid *punkt 47* (postavgifter för tjänstebrev)

1) av herrar *Widell, Bergqvist, Johansson* i Fredrikslund, *Andersson* i Eliantorp, *Nylander, Nilsson* i Bonarp, *Holmgren, Persson* i Fritorp, *Persson* i Falla och *Svensson* i Grönvik, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Under förevarande punkt har underställts riksdagens särskilda bedömande frågan om indragning av tjänstebrevsrätten för ett stort antal institutioner och sammanslutningar av skilda slag.

För egen del vill utskottet, under framhållande av svårigheterna för riksdagen att ingå på någon detaljprövning av förevarande spörsmål, erinra, att ärenden om tjänstebrevsrätt hittills avgjorts i vanlig administrativ ordning.

Då departementschefen som norm för ett framtida beviljande av fribrevsrätt uppställt, att dylik rätt skulle få åtnjutas allenast av institutioner, »vilkas verksamhet avser allmänna ändamål av den betydelse att desamma anses böra helt tillgodoses av statsmedel», måste också betänkligheter hysas mot den sålunda satta synnerligen snäva begränsningen. I detta avseende må erinras om de redan av statskontoret och generalpoststyrelsen framhållna svårigheterna att uppdraga någon skarpt markerad gräns mellan myndigheter och institutioner, som fullgöra rent statliga uppgifter och som sålunda fortfarande böra åtnjuta tjänstebrevsrätt, och sådana, vilkas uppgifter endast till en del äro statliga; i tvivelaktiga fall syntes enligt de båda ämbetsverkens mening fördelaktigast att ej föreslå indragning av tjänstebrevsrätten. I viss mån med frångående av den av honom uppställda grundsatsen har också departementschefen — mot de båda ämbetsverkens uttalade uppfattning men i enlighet med organisationsnämndens förslag — ansett fribrevsrätt böra tillerkännas bland annat skogsvårdsstyrelserna och ingenjörsvetenskapsakademien.

Även beträffande vissa andra allmänna inrättningar kunna emellertid — på sätt i väckta motioner närmare påvisats — starka tvivel hysas om det berättigade i den förutsatta indragningen av den fribrevsrätt, som de under en följd av år innehaft och vars tillgodonjutande utgjort en av dem i skilda händelser högt skattad förmån. Detta synes utskottet gälla exempelvis hushållningssällskap, lasarett samt vissa andra av landsting eller kommun drivna sjukhus ävensom andra sjukvårdsinrättningar, som i större omfattning åtnjuta bidrag från stat eller kommun.

Hushållningssällskapen hava sig pålagda en omfattande verksamhet såsom förmedlare av egnahemslån och andra lån från statens lånefonder. Såsom utdelare av statsbidrag, insamlare av statistiska uppgifter om jordbruket jämte binärningar samt verkställare av premieringsuppdrag av skilda slag fylla de också ett stort antal skiftande uppgifter som lokala organ inom den statliga jordbruksadministrationen. En indragning av den nuvarande fribrevsrätten för ovannämnda sjukvårdsinrättningar skulle allenast innebära en enligt utskottets mening ej rättvis ytterligare överflyttning av sjukvårdsutgifter å de redan förut härav hårt belastade landstingen och kommunerna eller andra intressenter.

Bland övriga institutioner, vilkas tjänstebrevsrätt föreslagits till indragning — låt vara mot ett till uppfyllelsen mer eller mindre ovisst löfte om kompensation i form av framtida statsbidrag — märkas Svenska Röda korset samt de båda organisationerna för landstorm och frivillig skytterörelse. För dessa institutioner hade statskontoret och generalpoststyrelsen ursprungligen föreslagit bibehållande av tjänstebrevsrätten, vilket förslag emellertid sedermera fränfallits. Anmärkningsvärt är ock att denna för institutionerna betydelsefulla förmån nu föreslås till indragning utan att vederbörande sammanslutningar lämnats tillfälle avgiva yttrande i anledning av den förändrade ståndpunkt, som under utredningens gång intagits av de båda ämbetsverken. Beträffande särskilt Röda korset må erinras om de viktiga humanitära uppgifter denna institution har att på den frivilliga sjukvårdens område fylla ej blott i krig utan även i fred. Den ekonomiska uppoffring fribrevsrätten kan innebära för staten lärers få anses ringa i jämförelse med föreningarnas omfattande men i övrigt så gott som helt på frivillighetens väg gjorda insatser. Överhuvud måste såväl Röda korset som ifrågakvarande båda organisationer för landstorm och frivillig skytterörelse anses fylla så viktiga statliga uppgifter på försvarets område, att en indragning av deras tjänstebrevsrätt ej kan vara befogad.

Beträffande det kyrkliga området kunna liknande skäl mot en indragning av tjänstebrevsrätten åberopas för exempelvis diakoni- och missionsstyrelsernas del. Svenska kyrkans diakonistyrelse har alltsedan dess tillkomst år 1910 innehaft tjänstebrevsrätt (uppskattad till ett värde av cirka 9,000 kronor för år). Nämnda styrelse har tillsatts enligt Kungl. Maj:ts beslut av den 4 februari 1910 i syfte att ordna den kyrkliga verksamheten för församlings- och självvård samt välgörenhet, och styrelsen har utan att åtnjuta något särskilt statsanslag sig av staten anförtrodd uppsikten över kollektivväsendet i riket. Svenska kyrkans missionsstyrelse har alltsedan år 1876 åtnjutit tjänstebrevsrätt (upp-

skattad till ett värde av cirka 23,000 kronor för år). Nämnda styrelse är tillsatt enligt Kungl. Maj:ts beslut den 11 september 1874 för utländsk missionsverksamhet och för sjömansvården. Styrelsen åtnjuter statsbidrag för sjömansprästernas avlöning, men i övrigt bestridas utgifterna av gävmedel.

Utskottet har alltså ej funnit sig kunna tillstyrka det av departementschefen framlagda förslaget om en allmän indragning av vissa offentliga institutioners nuvarande tjänstebrevsrätt. Även med denna standpunkt delar dock utskottet departementschefens uppfattning om angelägenheten av att missbruk av fribrevsrätten förebyggas. I detta avseende bör emellertid uppmärksammas de bestämmelser, som Kungl. Maj:t den 4 december 1930 utfärdat (Sv. förf.-saml. 1930: 408) till förekommande av dels att postledes i tjänsteväg befordras alltför tunga och stora försändelser, för vilka annat befordringssätt vore det naturliga, dels ock att assurans m. m. av tjänsteförsändelser onödigtvis påkallas. Dessa föreskrifter lära, i den mån så kan befinnas behövt, böra fullständigas, varjämte i övrigt erforderlig kontroll bör utövas över att tjänstebrevsrätten ej missbrukas, allt i syfte att nedbringa omkostnaderna härför.

I fråga om sjömanshusen, vilkas tjänstebrevsrätt för närvarande omfattar allenast deras skriftväxling i värnpliktsärenden, har motionsvis påyrkats borttagande av denna begränsning, som medförde en tidsödande och besvärlig uppdelning av sjömanshusens korrespondens, utan att dock tillföra postverket någon nämnvärd ökad portoinkomst. Till stöd härför har åberopats, att sjömanshusens uppgifter till alldeles övervägande del vore av statlig natur samt att de — vid sidan av dem tillfallande, enligt gällande författning utgående ton- och hyresavgifter — åtnjöte direkt statsanslag under tionde huvudtiteln ej endast för bestyren med värnpliktsärenden utan även »för andra dem åvilande uppgifter för statsverkets räkning». Det synes utskottet böra — i samband med den fortsatta revisionen av tjänstebrevsföreskrifterna — övervägas, huruvida ej en utsträckning av sjömanshusens tjänstebrevsrätt till alla därifrån avgående tjänsteförsändelser kunde vara av praktiska skäl påkallad.

Beträffande till sist avvägningen av själva anslagsbeloppet till tjänstebrev m. m. för nästkommande budgetår har utskottet ej funnit skäl till erinran mot departementschefens förslag att detsamma upptages till 4,700,000 kronor eller det belopp, vartill ersättningen till postverket bör enligt uppgjorda kalkyler beräknas.

Under åberopande av vad utskottet sålunda anför, får utskottet hemställa, att riksdagen må

a) i anledning av de av herrar K. J. Ekman, Frändén och Lundell m. fl. samt Törnkvist i Karlskrona, Sandström m. fl., friherre Lilliecreutz m. fl. och Pehrsson i Göteborg m. fl. väckta motionerna (I: 43, 142 och 143 samt II: 155, 162, 164 och 213) i skrivelse till Kungl. Maj:t tillkännagiva, att riksdagen ej kunnat biträda det av departementschefen framlagda förslaget om en allmän indragning av vissa offentliga institutioners nuvarande tjänstebrevsrätt;

b) med bifall i övrigt till Kungl. Maj:ts förevarande förslag, höja det ordinarie förslagsanslaget till *postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser*, nu 4.500,000 kronor, med 200,000 kronor till 4,700,000 kronor.»

2) av herrar *Oscar Olsson, Walles, Björck, Bengtsson* i Norup och *Andersson* i Prästbol, som ansett, att motiveringen till utskottets utlåtande bort hava följande lydelse:

»Utskottet ansluter — — — omkostnaderna härför.

Mot de av departementschefen uppställda normerna för tjänstebrevsrättens fortsatta åtnjutande har utskottet intet att erinra.

Departementschefen har — — — kalkyler beräknas.»

Verkliga utgifter.

VI. Sjätte huvudtiteln. Kommunikationsdepartementet.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. Departementet.			
1	Departementschefen	*24,000	
2	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, <i>förslagsanslag</i>	177,000	
3	Extra byråchef för tekniska ärenden		12,000
4	Ökad föredragning i regeringsrätten		13,500
	Säger för departementet	201,000	25,500
B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet.			
	Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen m. m.:		
1	Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, <i>förslagsanslag</i> ...	167,500	
2	Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet		45,000
3	Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens inspektionsverksamhet		46,500
4	Expenser i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen		64,500
5	Stipendier åt medlemmar av väg- och vattenbyggnadskåren, <i>reservationsanslag</i>	—	
		167,500	156,000
	Vägorganisationen i länen:		
6	Vägingenjörer, biträdande vägingenjörer och vägingenjörssassistenter, <i>förslagsanslag</i> , att direkt utgå av automobilskattemedel		330,000
7	Diverse kostnader för vägorganisationen i länen, <i>förslagsanslag</i> , att direkt utgå av automobilskattemedel		208,000
8	Resekostnader för vägingenjörer, biträdande vägingenjörer och vägingenjörssassistenter, <i>förslagsanslag</i> , att direkt utgå av automobilskattemedel		125,000
			663,000
	Vägbyggnader och vägunderhåll:		
9	Byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar, <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av automobilskattemedel		*5,250,000
10	Byggande av enkla bygdevägar, <i>reservationsanslag</i>		1,350,000

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
11	Byggande av ödebygdevägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs län, <i>reservationsanslag</i>		1,000,000
12	Byggande av enskilda utfartsvägar, <i>reservationsanslag</i>		800,000
13	Byggande av tillfartsvägar till inlandsbanan, <i>reservationsanslag</i>		500,000
14	Anläggning av enkel bygdeväg från Areavaara över Huuki till Kieksisvaara i Norrbottens län, <i>reservationsanslag</i>		110,000
15	Förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga gator och vägar i städerna, <i>förslagsanslag</i> , att direkt utgå av automobilskattemedel...		*11,697,400
16	Förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga vägar å landsbygden, <i>förslagsanslag</i> , att direkt utgå av automobilskattemedel		*46,789,600
17	Bidrag till vägunderhållet på landet m. m., <i>förslagsanslag</i> , att direkt utgå av automobilskattemedel	*15,600,000	
		15,600,000	67,497,000
	Hamnar och farleder:		
18	Hamn- och farledsundersökningar, <i>reservationsanslag</i>		10,000
19	Statens fiskehamnar, <i>reservationsanslag</i>		209,000
20	Statsunderstödda fiskehamnar, <i>reservationsanslag</i>		140,000
21	Handelshamnar och farleder, <i>reservationsanslag</i>		300,000
22	Underhåll av fiskehamnar, <i>reservationsanslag</i>		35,000
23	Uthamn för Haparanda och Tornedalen, <i>reservationsanslag</i>		200,000
24	Upprensning av farled förbi Långören till Torhamnsfjärden, <i>reservationsanslag</i>		143,000
25	Upprensning av djuprännan i Kalmarsund, <i>reservationsanslag</i>		63,000
			1,100,000
	Säger för väg- och vattenbyggnadsväsendet	15,767,500	69,416,000
	C. Vägtrafikväsendet.		
1	Bidrag till vissa kommunikationsändamål, <i>reservationsanslag</i>	30,000	
2	Bidrag till skjutsentreprenader, <i>förslagsanslag</i>	30,000	
3	Registrering av motorfordon, <i>förslagsanslag</i>		15,000
4	Besiktning av motorfordon, <i>förslagsanslag</i>		1,050,000
	Säger för vägtrafikväsendet	60,000	1,065,000
	D. Luftfartsväsendet.		
1	Understöd av regelbunden luftfart, <i>reservationsanslag</i>		*650,000
2	Radiotjänst för luftfarten		*40,000

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
3	Instrumentutrustning och försök med instrumentflygning, <i>reservationsanslag</i>		*20,000
4	Belysningsanordningar å Bulltofta flygplats, <i>reservationsanslag</i>		*17,000
5	Flyttning av elektriska ledningar för anordnande av landningsfält för flygplan, <i>reservationsanslag</i>		*10,000
6	Väderlektjänst för luftfarten		*45,000
7	Telegramkostnader för väderlektjänst för luftfarten, <i>förslagsanslag</i>		*7,000
8	Biträde vid handläggning av ärenden rörande luftfart		*11,600
9	Extra besiktningar av luftfartyg		*1,000
	Säger för luftfartsväsendet		801,600
	E. Byggnadsväsendet.		
	Byggnadsstyrelsen m. m.:		
1	Byggnadsstyrelsen, <i>förslagsanslag</i>	256,300	
2	Byggnadsstyrelsens verksamhet, <i>förslagsanslag</i>		134,000
3	Länsarkitekter, <i>förslagsanslag</i>		80,000
4	Mätningar m. m. av kulturhistoriskt märkliga byggnader, <i>reservationsanslag</i>	1,000	
		257,300	214,000
	Kronans publika hus:		
	Löpande underhåll m. m.:		
5	Byggnader och reparationer, <i>reservationsanslag</i> 525,000		
6	Förstärkning av reservationsanslaget till byggnader och reparationer 500,000		
7	Lyshållning m. fl. utgifter för kronans publika hus i Stockholm, <i>förslagsanslag</i> 60,000	585,000	500,000
	Nybyggnader och särskilt beslutade reparations- och åndringsarbeten m. m.:		
8	Restaurering av slottskapellet och södra portiken å Stockholms slott, <i>reservationsanslag</i> 39,000		
9	Möbler samt arkivinredning m. m. för riksförsäkringsanstalten, <i>reservationsanslag</i> **70,000		
10	Förbättrade lokaler för länsstyrelsen i Uppsala län m. m., <i>reservationsanslag</i> 128,000		
11	Om- och tillbyggnad av residensbyggnaden i Nyköping, <i>reservationsanslag</i> 25,000		
12	Restaureringsarbeten å Gripsholms slott, <i>reservationsanslag</i> 35,000		

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

** Beloppet redan beviljat av riksdagen.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
13	Förbättrade lokaler för länsstyrelsen i Östergötlands län, <i>reservationsanslag</i> ... 240,000		
14	Konserveringsarbeten å Bohus fästningsruin, <i>reservationsanslag</i> 20,000		557,000
		585,000	1,057,000
	Säger för byggnadsväsendet	842,300	1,271,000
	F. Diverse.		
1	Ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befordringsavgifterna för vissa resor, <i>förslagsanslag</i>		10,000
2	Postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser, <i>förslagsanslag</i>	4,700,000	
3	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>	15,000	
4	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslagsanslag</i>	85,000	
5	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservationsanslag</i>	80,000	
6	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	20,000	
7	Provisoriskt dyrtidstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>		*25,000
8	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>		*130,000
9	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>	15,000	
	Säger för diverse	4,915,000	165,000
	Summa	21,785,800	72,744,100

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.